

Z horských far i z jich okolí.

Črty a obrázky.

Napsal

FRANTIŠEK JIŘÍ KOŠTÁL.

— Kniha »Dědictví Svatojanského« č. 103. —

Podíl údů »Dědictví Svatojanského« na rok 1908 č. 5.

Cena 60 h.

V PRAZE 1908.

Tiskem k. a. knihtiskárny. — Nákladem Dědictví sv. Jana Nepomuckého.

Seznam knih Dědictvím sv. Jana Nep. vydaných, jež dosud lze obdržeti.

Objednati lze tyto knihy u Ředitelství Dědictví sv. Jana Nep. v Praze-IV. (Hradčany), anebo v knihkupectví B. Stýbla v Praze-II., Václavské nám. a v Cyrillo-Methodějském knihkupectví v Praze-I., Melantrichova ul.

Při objednávce knih nutno příslušný obnos zaslati předem.

Ceny u většiny knih uvedené jsou značně snižené. Za levný peníz možno si opatřiti velmi cenné knihy!

Bible Česká čili Písmo sv. Starého i Nového Zákona. Dva díly.	2 K 50 h.
Písmo sv. Nového Zákona	1 K — h.
Postilla aneb Výklady a rozjímání na evangelia nedělní i sváteční od dra Innoc. Frencla. Díl I.	1 K — h.
Díl II.	1 K — h.
Díl IV.	1 K — h.

Díl třetí rozebrán.

Životopis Antonína Hanikýře , zakladatele Dědictví sv. Jana Nep. Od V. Pohana	— K 10 h.
Kancionál. Dva díly	4 K — h.
Hlas varhan k písním v kancionálu obsaženým	10 K — h.
Trnová koruna. Pan Odolan Pětipeský. Povídky V. Beneše Třebízského	1 K 20 h.
Duchovní cvičení pro dospělé i pro mládež vzdělanější. Sepsal Fr. Srdínko	— K 80 h.
Posvátná místa král. hl. města Prahy. Sepsal Fr. Ekert. Svazek I.	1 K 40 h.
Svazek II.	1 K 40 h.
Jubilejní kniha. K oslavě tisícileté památky úmrtí sv. Methoděje, jakož i k oslavě 50letého trvání Dědictví sv. Jana Nep.	1 K — h.
Otcové a děti. Povídka V. Pakosty	1 K — h.
Cesty missionářské Mongolskem, Tibetem a říší Čínskou	1 K 20 h.
Z města a ze vsi. Povídky od Aloise Dostála	— K 80 h.
Rok Marianský. Vzdělal Frant. Musil. — Odpustky. Napsal Jos. Hůlka	1 K 50 h.
Život Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. Od Pantal. Neumanna. Díl I.	1 K — h.

Díl druhý rozebrán.

Duševní zábava. Sběrka povídek	— K 60 h.
Příběhy Starého Zákona	1 K — h.
Drahé kameny z koruny sv. Václavské t. j. Životy světců, blaženenců a domněním svatých národa československého Díl II. — Sv. Vojtěcha hrob a ostatky. Sepsal Jan Křt. Votka	1 K 40 h.

Z horských far i z jich okolí.

Črty a obrázky.

Napsal

FRANTIŠEK JIŘÍ KOŠŤÁL.

————— Kniha »Dědictví Svatojanského« č. 103. —————

Podíl údů »Dědictví Svatojanského« na rok 1908 č. 5.

V PRAZE 1908.

Tiskem k. a. knihtiskárny. — Nákladem Dědictví sv. Jana Nepomuckého.

Svatojanský vlastenec.

Měl, měl můj prostinký hrdina, na něhož těmito několika řádky vzpomínám, jmen v horské dědině na Vohrádce a v okolí snad tolik, kolik je dnů do týdne. A z nich jedno, které jaksí i mimo to, že byl, jak poznáme, farským odchovancem, opravňuje vřaditi i jej do sbírky přítomných črt a obrázků. Nazývali jej naši horáci i »vohrádeckým farářem« a to proto, že v kapli na Vohrádci předříkával při společných různých odpoledních i večerních pobožnostech. Jinak jmenoval se vlastně Jan Podvinec anebo, jak se sám rád podepisovával, Jan Václav Podvinec. Na jméno Václav byl totiž biřmován. Jinak ale, a to zejména v okolí Vohrádky, by se byl na něj někdo tím »Jan Podvinec« ani nedoptal. Ve vsi ještě, ale v celém širém okolí jej znali více jako »vohradeckého Pražáka« anebo i, jak řečeno, »faráře« a také i »vůtce«! Ostatně i ve vsi samé se někdy pozastavili a zamyslili při otázce: »kde pak tady zůstává Podvinec?« A odpovídali: »Podvinec — Podvinec? že to bude ten náš »svatojánskej«! Někteří také prohodili: »že to bude ten »pazderák« a opět jiní »ah to je náš »zvoník«! A přišel-li tazatel náhodou k těm, kterým se zdál Jan Václav Podvinec snad tuze pobožným, odpovědělo se třeba i s úsměškem: »Ah to je ten »modlitbičkář!« Nu směli-li i jiní nazývati našeho Podvince jinak, než jak se jmenoval, mohu i já mu přidělití tak pro něho případné označení! To, co jsem nadepsal: »Svatojanský vlastenec«! A to proto, že ve svém prostém, ale pevně věřícím srdci choval i vřelý cit pro zlatou stověžatou matičku Prahu, pro svůj národ, pro tu milou a drahou českou vlast! Celým životem toho prostinkého a nepodobného muže byl podán důkaz, že víra pevná vlastenectví nevylučuje, ano že je povznáší.

Ano — ano byl to i prostý »pazderák«, protože byl majitelem malé chaloupky, kde podle jejího účelu v dřívějších letech od nepaměti se říkalo »na pazderni«. — A takto na první pohled tak skoro jako nepodobný a nevzhledný venkovan. Postavou drobounký, přihrbený, obličejem zdálo by se drsného, rukou upracovaných, těžkou prací jakoby vytažených a ovšem zmozolených. A také při svém postavení chudého domkáře, jemuž obec na přilepšenou dopřávala zvonicí, člověk skromný, který jinak nikde se nevtíral, nikomu překážeti nechtěl a snažil

se také, aby nikomu nebyl na obtíž. Žil ve své chaloupce naproti zvoničce a kapli sám. Ženu už dávno pohřbil a po ní i jediné dítě, jež jsou slabé a útlé, brzo odešlo za matkou. Živil se poctivě. Vzdělával kousek toho pole, jež měl za zvonickou službu a jinak podělkoval při jednom statku stále a už léta. Ve statku si ho pro jeho spořádanost a přičinlivost vážili a odpustili mu, že má jejich podělkář svůj vlastní pořádek. Ovšem měl předně to zvonictví. A Jan Václav Podvinec byl zvyklý vždy v čas, to jest v pravý čas, jak ráno tak v poledne a u večer býti ve své službě. Na Vohrádce v tomto ohledu byl celý pořádek a zvoníci v sousedství dávali pozor, až zazní zvonek od Vohrádky, aby i oni spustili. Ostatně tato povinnost mu v jeho práci při statku ani tak moc nevadila; statek byl blízko u kaple i zvoničky, a tak to jeho odběhování bylo jen na krátko. Ale Podvinec měl ještě jiné obyčeje, pro které, jak se vyjadřovali někteří hospodáři, by prý nechtěli takového dělníka, který si určuje sám zejména na jaře a v létě a i v podzim, kdy bývá nejvíce práce, svůj čas ke práci. Ale vyjadřovali se někteří takto beztoho jen proto, že je mrzelo, jak se milý Podvinec drží stále a upřímně při jednom a tomže hospodářství. Po takovém svědomitém dělníku, který jinak přilnul k místu, kde pracoval, s neoblomnou věrností, na nějž hospodář se mohl tak spolehnouti, že ani tam, kde on pracoval, nemusel na dohled, a který své zameškané chvíle zase upřímně vynahrazoval svou přičinlivostí — ano po takovém dělníku by mnohý chmátnul rád a třeba všemi desíti. I při těch jeho zvycích! Měl Jan Václav Podvinec na jaře, v létě a i v podzim i své všední dny, ve kterých, odbyv si ranní klekání, chystal se na Horany, kam byla Vohrádka přifařena, do kostela na mši svatou. To, byla-li v ten den už jarní pohoda, bývalo na sv. Josefa, na zelený čtvrtek, velký pátek, bílou sobotu, na sv. Jiří, sv. Marka, na křížové dny, v sobotu svatodušní, v oktávu Božího Těla, na sv. Annu, na sv. Vavřince, k jehož cti je chrám Páně na Horanech zasvěcen a v pondělí po Posvěcení chrámu Páně. Tu postavil se vždy před kaplí a zanotoval nějakou zbožnou píseň. Z počátku zněl hlas jeho tiše dědinou, ale za chvíli se milý Podvinec rozezpíval, až ty zvuky jeho čím dále tím vroucnější nesly se od návsi i dále do dědiny. Tak pobízel ty, kteří by chtěli a mohli, aby se přidali k němu na cestu do kostela. A tu vyšel starý vejminkář, tam babička o hůl se opírající a jiní. Měl milý Podvinec svůj houfek vždycky. Ovšem, když takhle také začal v neděli a o svátek, býval to ne houfec, ale houf. Vzdalovali se ho jenom ti, kteří říkali »my také chodíme do kostela — my se tam také modlíme, ale cestou si chceme pohovořit o něčem jiném!« Nelíbilo se také mnohým, že »vohrádecký vůtec« odvádí průvod svůj ze služeb Božích v Horanech v celém pořádku zas domů, a to proto, že sami se tam rádi pozdrželi v hospodě. Říkávali: »Horanskej pan farář kolátorníky do Horan přitahuje, ale ten vohrádeckej je

odtud odvádí. A ti to byli, kteří jej přezdělili i »modlitbičkářem«. Nu, modlíval se Podvinec s Vohradeckými často v neděli i svátky odpoledne v kapli a o růženci před večerem. Za sucha anebo v době jiné potřeby před večerem i ve všední dny. O svátcích Mariánských vodíval procesí k blízké Mariánské kapliče, v lese na »Ochozu« nad pramenem čistého potůčku postavené. A tu, jak vyzval svou písní u kaple na cestu k pouti a jak se mu ten houfek sešel, když cestou notovával píseň zbožnou anebo předříkával jiné modlitby, tu nebýval to ten nevzhledný a přihrbený Podvinec. Tu se vzpřímil a díval se kolem sebe tak povznešeně a přitažlivě, že se říkávalo, jak je milo s Podvincem si na pout takovou vyjítí. —

Když však blížilo se sv. Jana, býval Podvinec ještě více ku svému prospěchu změněn. Tu už napřed přímo zářil a už také předem si notoval samé svatojanské písně. A nejraději tu: »Když mile máj zavívá — plesává zbožný Čech«. Při ní se přímo rozplýval, jí přímo rostl! Byl obyčejně už na kolik dní před svatým Janem »celej«, jak se o něm, říkávalo — »svatojánskej«! Vodíval po dlouhou řadu let svatojanská procesí do Prahy. Odtud také to přizívko »Pražák«. A ovšem ještě i proto, že u tohoto tak nevzhledného a docela prostinkého člověka byla, jak již naznačeno, taková až zvláštní, obdivuhodná a zároveň i dojímavá přítulnost k matičce Praze, k hrobu svatojanskému, k těm všem hrobům královským ve velebném dómě sv. Víta poblíže hradu králů českých. A v tom zjevu byla taková upřímná láska k české minulosti, k rodné zemi, že bylo až na podiv, kde se tyto city v takové míře a v takovém jímavém způsobu a při takové vřelosti v tomto člověku vzaly. —

Před dávnými lety putovalo se sice také z Horan a z Vohrádky ke dni sv. Jana do Prahy, ale po řídku, jednou za kolik let, a účastníků nebývalo četně. Ale od té doby, co s těmi poutěmi tady začal Podvinec, už sama Vohrádka vydala svůj houfek a což teprve Horany a celé širé okolí a kde se všude těšili na Podvincovo »vůtectví«. — A Podvinec ty poutě vedl rok co rok a vždy při dosti četné účasti, protože vždycky ten který člen rodiny, kde bylo možno, s Podvincem po Praze zatoužil. Tak se rok po roku v mnohých rodinách na té pouti vystřídali všichni členové rodiny. Pout s Podvincem stála za to, opustiti na několik dní svůj domov, přemoci obtíže pěší cesty sem a tam. To uznávalo se všeobecně. Neboť všimnouti si tak každé důležitější památky starodávné po Praze a tak pěkně srozumitelně i nadšeně ji vysvětliti a pak tak vřele pomodliti se ve starodávných a památných kostelích před oltářem a hrobem svatojanským a i nad hroby králů českých za zem rodnou i blaho všech Čechů, to dokázal ze všech vůdců venkovských tak jako Podvinec málokterý. Opakuji: lidé se často a často divili, kde se tohle v tom člověku vzalo. Vysvětlení podali ovšem ti, kteří znali jeho dětství. Jan Václav Podvinec byl rodem z Vohrádky, syn chudých rodičů. Byli jen

tak v podruží a podlehl oba brzo po sobě té plahočině svého těžkého života. Jan tedy záhy osiřel. I ujal se ho tehdejší farář v Horanech, kněz blahé paměti v tamních horách, Valerián Růžička. Poznal na milém Jaňovi ve škole, že je jinak duchem bystrý a nadaný hošík a také i tichý a poslušný. Proto jakmile hoch osiřel, už si ho vedl na faru. To bylo účelem života lidumilného faráře, odchovávat, starat se o sirotky. Neměl žádných příbuzných; jeho přátely byly knížky a sirotci. Horanská fara byla tehdy jako knihovnou pro všechny, kdo rádi čítali; bylť farář Valerián Růžička členem všech našich »Dědictví« i »Matice České« a při tom i obětavým odběratelem všeho, »co kde zdárného v písemnictví vzkvetlo na luzích československých«! Ovšem že tenkrát v tom písemnictví málo ukazovalo se bejlí otravného, a tak na faře horanské odebíralo se skorem vše, co tehdy vycházelo. A byla tehdy fara horanská jakoby sirotčincem celé farní osady. Ovšem byli zde sirotci vedeni k práci a farář Valerián Růžička odchovával si ze sirotek i ty, kteří mu opatrovali domácnost a hospodářství, ale tito všichni, jak poznáme, nepracovali tam nadarmo a zadarmo, pracovali i pro sebe a svou budoucnost. Pan farář pro každého svědomitě ukládal jeho úspory za práci, když tato již byla vydatnou tak, že odměny zasluhovala. I když některý ze sirotek na faře odchovaných odcházel dál a do života, jinam mimo faru, odnášel si vždy nějaký peněžitý obnos jako pro začátek. Lidumilný kněz nepamatoval na sebe, říkávaje: »já mám dost až do své smrti a po smrti k čemu by mi byly peníze! Snad aby někdo — i kdybych měl je komu odkázati — po mé smrti řekl, proč jsem mu neodkázal víc?« — Jeho spořitelní knížky byly knihy, jež horlivě pročítal sám a, jak uvidíme, i vedl k tomu své odchovance, a pak ty úspory jeho sirotek. Pro ně a pro jich budoucnost ovšem znamenalo víc a mělo větší cenu to, jak farář Valerián Růžička své sirotky odchovával. Vedl je předem k Bohu, k bázni Boží, jež vši moudrosti a tedy moudrého a správného života jest počátek, k opravdové a upřímné zbožnosti a k zachovávaní Božských i svatých příkazů víry. A vedl je, jak řečeno, k práci. Každý i ten nejmenší měl i mimo školu, kterou, dokud k ní byl povinen, musel navštěvovati horlivě, svůj úkol. I hoši i dívky. Farář jako vůbec na nikoho tak i na ty malé nehartusil, nespěchal, ale když i oni provedli dobře, co jim bylo svěřeno, bývali odměňováni. Za všechno i za maličkosti dostávalo se všem uznání. Tím ovšem ozařován život odchovanců v tom farském sirotčinci přičinlivostí, horlivostí a všestrannou snahou, zavděčiti se dobromyslnému ochránci, vůdci a učiteli malých i velkých, který jako dobrý otec všech rozdílil kolem sebe zlato svého úsměvu a dobromyslnosti i dobrosrdečnosti zároveň v ten život těch, kteří by Bůh ví kde a jak živořili, kdyby jeho pro ně nebylo, a který, i když někdy byl nucen kárati, činil i to s láskou a trpělivostí a z oddanosti k sirotám. K dobru vedl horanský pan farář ty nejmenší každou

hrou a při každé příležitosti. Větší, ze školy vyšli, byli ovšem již více ke práci přidržováni, ale za to nedělní a sváteční odpoledne a pak obzvláště zimní večery věnovány byly jejich vzdělání. Je tomu již dávno a dávno a proto můžeme říci, že farář Valerián Růžička tímto odchováním svých dorůstajících opatrovanců byl jakoby duchem napřed. Jeho farský sirotčinec byl spolu také farskou pokračovací školou, jejíž prospěch dnes všeobecně se uznává. I při této příležitosti povznášel pan farář v srdcích svých chovanců vědomí náboženské, povzbuzoval v nich lásku k rodné zemi a předváděl jim před oči mnohé a mnohé příběhy z dějin vlasteneckých pro příklad a poučení. Často říkával, že dějiny vlasti a svého národa má znáti každý, a tomu, kdo o ně nedbá, že platí vhodná výčitka jednoho z našich starších básníků :

»Své vlasti neznaje běh
jsi-li ty opravdu Čech?«

Ovšem že milý farář, sám jsa milovníkem dobré české knihy, podněcoval a šířil zálibu a náchylnost ku čtení mezi svými chovanci. Předčítávalo se i občas v těch chvílích, jež byly věnovány poučení a vzdělání sirotků pro život. Na horanskou faru se tedy dostal i náš Jan Václav Podvinec. A věru že brzo přizpůsobil se dobře a cele v ten pořádek tamního vedení pod vlídnou rukou dobrého a obětavého duchovního otce ! A co mu bylo nejmilejším, to byly ty výklady pana faráře jak z dějin tak i ze života. Při nich poslouchával s dechem utajeným, nepouštěje očí s obličeje milého poučovatele, který mu vedle lásky své popřál i milý domov ve své faře. A brzo také při každé volné chvílce byl jedním z nejhrolivějších čtenářů knížek, z bohaté knihovny farní mu ochotně půjčovaných a také pro něho vhodně vybíraných. Toto vychování ve faře horanské vrylo se v duši vnímavého a bystrého hochy Jana Václava Podvince pro celý život. A dalo navždy směr jeho citění, názorům a i jednání. — Ovšem, když dostal se na faru horanskou, byl už lidumilný farář Valerián Růžička u věku pokročilém. Ale užil přece ještě dosti lásky i ochrany. Když pak šlechetný ten kněz odevzdal duši svou Bohu, zesnul klidně a tiše v Pánu, ukázalo se, jak měl svého »Podvinečka« rád pro jeho náchylnost ke knížkám. Obdržel Jan Václav po jeho smrti peněžitý obnos — úspory za práci, ale vedle toho i značný počet knih, které si odnášel z fary jako milou upomínku na zvěčnělého dobrodince a také i jako poklad pro celý svůj napotomní život. Po faráři Valeriánu Růžičkovi nezbylo jinak jmění žádného. Jen tolik, že mu byl vypraven slušný pohřeb a zřízen i prostý pomník s nápisem:

Zde v Pánu a mezi svými odpočívá
kněz lidumil
VALERIÁN RŮŽIČKA
zasloužilý farář horanský.

a pod tím:

„Dražší pomník v srdcích těch pozůstavil,
jímž jako otcem a i matkou byl.“

Jan Václav Podvinec byl vděčným ošetřovatelem hrobu i pomníku svého dobrodince. Ovšem, měl k hrobu tomu ze všech těch odchovanců zvěčnělého nejbliže: — Usadil se zase na Vohrádce. Přičiňoval se, a tak bylo mu možno z peněz panem farářem pro něho uspořených i jím samým ušetřených koupiti si bývalou pazdernu. Pak žil, jak již vyličeno. Život jeho prostupovala přičinlivost, oddanost k těm, kteří jej měli rádi tak, jak byl, a přáli mu, a pak jeho nadšená zbožnost a až dětinská přítulnost ke stověžaté matičce Praze, k poutím svatojanským, k minulosti národa, k jeho památkám a vřelý cit lásky k veškeré vlasti.

Byli lidé, kteří, jak již naznačeno, se nad tím pozastavovali, vytýkali mu brzo to neb ono; některým byla na přič jeho zbožnost a jiní jej přesuzovali proto, že si on takový »malý člověk«, všímá knížek. To prý pro takové lidi není. Ovšem, pro takové a podobné výtky bývával Podvinec někdy ostýchavým a sám v sebe jako uzavřeným, ale když našel duši, která ho ráda vyslechla, která mu porozuměla a tím ho povzbudila — oh tu nebyl ostýchavý a uzavřený človíček, tu jakoby se v něj všecko to, o čem vyprávěl, přímo vtělilo. Tu zářil a jen zářil a uchvacoval. Povíдалo se ve Vohrádce, že prý kolikrát přišli i páni z města do Podvincovy chaloupky a že i oni nemohli se dost toho podivínského muže naposlouchati. — Tak nedivno, že i jeho poutě k sv. Janu do Prahy staly se tolik přitažlivými.

Svatojanské poutě! Ty mají zejména v dějinách probuzení našeho národa svůj veliký význam. Když po Praze roznášely se jen už cizí zvuky, vnášeli sem venkovští poutníci české slovo, českou píseň, českou modlitbu tak, že stará, cizotou již již jako prosáklá Praha jakoby omládala. A měly svůj velký význam i potom a mají ho dosud, neboť vedou ke společnému přilnutí všech zbožných Čechů k matce českých měst a osad, ku Praze. Je v nich mnoho a mnoho povznášejícího. — Podvinec začal hromadné svatojanské poutě do Prahy pořádati v letech čtyřicátých. A, jak víme, dovedl pro ně vzbuditi zájem v celém širém okolí. Pouť ta byla vypočtena na pět dní. Tři dny stráveny na cestě tam a zpět a dva dny byly určeny pro Prahu. A to se putovávalo od časného rána až do pozdního večera. Podvinec měl i cestou své štace. Už cestou přiváděl poutníky tam, kde bylo co zajímavého a pamětihodného. A všude vysvětloval. Účastníci vypravovali, jak se mu leskly oči, jak zářil, když konečně doputovali až na návrší, s něhož bylo viděti Prahu a kdviž ji tu matičku milou a slavnou všem ukazoval a vysvětloval už z dále, kde která památná budova se vzhůru pne. A pak dokládával: »A což, lidičky, až si odbydeme všechny pobožnosti svatojanské na mostě a na Hradčanech — to se

podíváme i na Vyšehrad. Tam odtud, to je Praha — to je Praha — krásná!« A potom na Vyšehradě, když přímo naproti před zraky všech ve svitu ranního slunce zaleskly se celé velebné královské Hradčany, to býval prý »pane něco vejklad.« Podvinec ukazoval všecek rozehvěn a nadšen na jednotlivé budovy. Ten chrám, však to víte, byli jsme tam, to je tedy Svatovítský chrám. Vizte, vizte, jak vysoko velebný a vznešený nad všechny budovy se pne — celou svou mohutností jako ruka mocná vztažená k ochraně národa i ukazující cestu spásy tam k nebesům všemu lidu. To nejhlavnější svatyně národa našeho! Tam, jak jste viděli, odpočívají čeští králové, tam spí veliký Karel, otec vlasti. A tam v kapli svatováclavské korunovační klenoty, ty nejvzácnější poklady našeho národa, budící v nás upomínky na skvělou minulost a pozvedající nás k naději na lepší a blažší budoucnost. Ten chrám, ta perla chrámů všech, mnoho přestál, ale stojí tu veliký, vznešený, jako znak české síly. Byl pruský král Bedřich před Prahou a chtěl jej zničit. Dvaadvacet tisíc ohnivých bomb, poslouvejte, dvaadvacet tisíc bomb hozeno na Hradčany. Chrám tento kolikráte hořel, ale ruce věrných a zbožných Čechů oheň vždy v zápětí uhasily. Nezničil pruský Bedřich chrám i řekl: „Neměl jsem tolik moci, abych zničil Hradčany, nepovalil jsem chrám Čechů, teď věřím, že i Čechy nepřivedu pod svou moc.“ A nepřivedl! Brzo na to byl rekovným vojskem císařovny a královny Marie Terezie u Kolína na hlavu poražen!« A týmž duchem a směrem nesly se všechny »vejklady« horlivého a nadšeného svatojanského »vůtce« a vlastence. Na konec vybídl Podvinec všechny účastníky poutě do svatyně vyšehradské, kde modlil se se svými »za Boží požehnání všemu našemu milému českému království a za blaho všech věrných Čechů a vlastenců«. Rozhledem se staroslavného Vyšehradu na celou Prahu loučovalo se Podvincovo procesí se stověžatou matičkou. A tak to bývalo rok co rok po celou dlouhou řadu let.

Stárnul milý Podvinec víc a více, chýlil se k zemi, ale Svatojanská pout ho vždy vzpružila, pod vlivem nové touhy »do Prahy — do Prahy« vždy omládal a byl jako osvěžený. A kdyby snad sám měl putovati, učinil by tak bez výčitek i zármutku, jen s blaženým roztoužením v duši své! Jen že ho ovšem Vohrádečtí a poutníci z okolí samotného přece jen nenechali. Říkali: »Musíme s naším ‚Svatojanským‘ anebo s naším ‚Pražákem‘, dokud ho máme; kdo potom nás bude tak zvat a nám tak vykládat a kdo se s námi tak pěkně pomodlí?« A i když z Vohrádky nebo z horanské kolatury vypravilo se poutníků mimo nadání méně, však Podvinec věděl, že do Prahy přivede přece jen slušný houfek. Přidávali se k němu poutníci i cestou. Sám, a tedy bez poutníků, byl v Praze jenom jednou.

Bylo to r. 1890, když přišli ti smutní dnové druhého až pátého září. A byla to v životě jeho cesta do Prahy již opravdu poslední. Však o té době víme, jak šly smutné zprávy po

Čechák, že Praha je zatopena proudy vod a že věkovitý, kamenný Karlův most, ten, jak se zdálo, nerozborný památník dávných dob — se zřítíl! Podvinec, teď již šedovlasý a léty hodně k zemi sehnutý stařec, byl při této zprávě chvíli tak, jakoby ohromen. Po chvíli se teprve vzpamatoval a dal se do pláče. »Ach — ach, co to za neštěstí nás postihlo«, naříkal — »Karlův most pryč — pilíře jeho zvráceny, snad i socha Svatojanská pohřbena i s tím obrem kamenným, s tou přepevnou stavbou všemu národu milého mostu! A když to toho obra povalilo — co asi dělo se s ostatními stavbami, jak, jak poškozena celá, celá Praha« šeptal si, a slzy mu stály ve zracích.

Nazejtří časně ráno poznali Vohrádečtí podle znění zvonku, že si asi Podvinec na zvonění zase zjednal. »Že ona ho ta zpráva podrazila«, mínili; »prosíme vás, je už tak starý a k Praze tolik lnul — není divu, že ho to, co se s Prahou stalo, rozlitostnilo.« A mysli, že milý Podvinec jistě a to pádem leží.

Ale starý Jan Václav byl zatím již před východem slunce na cestě a pobízel své staré nohy ku Praze. Když pak se vrátil, vyprávěl o veškeré té spoustě s pláčem chvílemi až usedavým, a jen jedno bylo mu v tom bolu útěchou, že nepovalen světec Jan Nepomucký, jeho patron, patron i vlasti.

Potom přišel sychravý podzim, zima krutá, a o Podvincovi se povídalo, že schází, pokašlává a vůčihledě se ztrácí.

»Jara se nedočká«, říkali o něm lidé — »ta poslední cesta do Prahy mu asi dodala«.

Ale dočkal se jara. Až ve svatojanský den roku 1891 skonal tiše, odevzdaně s úsměvem na rtech. A poslední chvíli života mu oblažovalo vědomí, že v tom roce zároveň se svátkem svatojanským, »na nějž se těšivá zbožný Čech«, připadlo zahájení a otevření jubilejní výstavy v matičce Praze — zahájení vítězného dne příčinnivosti, práce a důmyslu národa našeho. A odlesk tohoto blaha obestřel jeho tvář v posledním skonu, když duše jeho ubírala se na pouť nejdelší — k těm výšinám, k nimž tak často a často rád své vzdechy a prosby vysílal.

Vytopení hosté.

»Farský« Čočka byl na faře v Končinách — horské dědině skoro už při samých hranicích pruských — od mládí. Jeden z předchůdců nynějšího faráře ujal se ho jako chlapce, mrzáka. Jednou v zimě našli jej v lesích za Končinami takorůzka zmrzlého. Vzkřísili ho, ale následky namrznutí cítil pak po celý život na nohou i na ruce. Nástupcům tehdejšího faráře se také nebožáka zželelo a proto tedy, že ho jeden farář po druhém, jak se říkalo, dědil, nejmenovali ho lidé jinak než »farský Čočka«. Má skorem každá fara takové lidi! Třeba zrovna ve faře nebydleli, přísluší k ní tím, že jsou tam vydržováni, živeni. Mnohý chudšas by do-
tvrdil, že kdyby ve faře se neobživil, jinde by se mu zle vedlo. Dobře odpověděl jistý dobrý znatel poměrů jednomu ze zapří-
sáhlých nepřátel kněžstva: »Dobrá — tedy dokažte, aby farní domy zmizely ze středu našich osad, a pak teprve se pozná a uzná, kolik lidí záviselo na jich dobrodiní!«

Farský Čočka byl duše dobrá. Za dobrodiní mu ve faře prokazované ovšem nemohl se odvděčiti žádnou vydatnou prací a nikdo ho také k ní ani neměl. »Odstrčil«, jak se říká, jen co sám chtěl a co mohl. A tu si vybral, jak uvidíme, obzvláště jednu práci, jež mu ovšem ponechána byla pouze proto, že ho těšila a že přímo byl žárlivý ano všecek nešťastný, když ji pro chorobu nemohl zastávat výhradně on sám jediný.

A čím také projevoval svou vděčnost bylo to, že přilnul k faře a ke všemu domu věrností upřímnou. Jeho blahem byly úsměvy faráře nebo kaplana, a každý farář, když přišel nový kaplan, neopomenul mu připomenouti: »Bratříčku — bratříčku, za jedno vás také žádám — i kdybyste byl někdy mrzut — no — no — bývává to mezi námi a i u nás někdy, že člověka v našem postavení a při naší zodpovědnosti něco zamrzí — zabolí — povídám, i kdyby vás někdy něco mrzelo, před naším Čočkou to na sobě nedávejte znát! A usmějte se na něj aspoň ráno, když ho poprvé potkáte, on pak bude mít celý den dobrý a šťastný.«

To bylo něco pro Čočku! Zejména když sestárnul a zdětiněl, to pak se tím úsměvem farských pánů chlubil i před drůbeží. »No no, vy husy«, říkával, když se na dvůr přibelhal a ony se rozkejhaly, »jen buďte uctivy, a ty, krocane, ty se tak

přede mnou nenadýmej a nečepejři, mne má, holečkové, rád i pan farář, i pan páter a všickni — všickni - rozumíte! Ó co pak naši páni!« — Velikou měl Čočka radost, když na faře byli hosté. O návštěvě, když hosté vcházeli do jídelny anebo odtud vycházeli, tu si usedl v zadní chodbě fary tak, že všechny hosty přehlédl a také si je spočítal. Měl radost, když jich bylo hodně a zejména, když byl plný počet sousedů a ctitelů jeho dobrodince. »Přišli — přišli —«, mrkal radostně, přibelhav se do kuchyně, »všichni přišli!«

Rozumí se tedy samo sebou, že měl i Čočka velikou radost z toho, když pan farář ohlašoval doma a pak i po kolátuře příští vzácnou návštěvu k posvícení. A měla to být také vzácná návštěva! Pan patron kostela i fary, uživatel panského dvoru a lesů k němu patřících na Končinách a vysoký duchovní hodnostář v jedné osobě. A v průvodě ještě jiní dva vysocí duchovní hodnostáři a příslušní průvodčí. Milostivá a vysoce důstojná vrchnost nebyla zde již dávno, od doby převzetí a prvního prohlédnutí majetku na Končinách. A za tu dobu obci, kostelu, faře i chudině z nařízení nynějšího držitele a uživatele jeho prokázáno bylo hojně dobrodiní. Proto bylo uchystáno slavné uvítání, na němž podíl bráti se strojili přemnozí, a to s upřímnou radostí. A všichni byli povděční, že vznešený a vysoce důstojný host se svými průvodčími zavítal na posvícení, jež se vždy na Končinách slavívalo co nejslavněji, a jehož letošní oslava měla býti ještě zvýšena slavnostním posvěcením nové budovy školní, již obec Končiny za vydatné pomoci své blahovolné vrchnosti byla postavila s velkým a značným nákladem. »Letos budeme mít slavné posvícení!« libovali si horáci a všude bylo upřímné na ně těšení. Na faře ovšem, kde měli vzácní hosté na ten čas sídleti, bylo příprav nejvíce. I Čočka se chystal a těšil se na svou obvyklou práci. Tou bylo — vytápění pokojů. Aby tuto povinnost vůči vznešeným hostům bez překážky on sám vykonati směl, to jest, aby v té době nebyl stížen občasnými svými záchvaty křečovými na nohou i rukou, za to prosil den co den od té doby, co o oné vzácné návštěvě zvěděl. To bude pro něho radost, takovému panstvu posloužiti! Na tuhle návštěvu bude on, Čočka, pamatovati až do svého posledního vzdechu. A jak horlivě o ní bude pak vyprávěti kočům důstojných pánů ze sousedství, až tito sem zavítají. To bude něco! Taková »hodnost«, a on pro ni bude vytápěti pokoj! Ví ovšem Čočka a pamatuje se na to, že vznešený host a jeho družina byli jednou na Končinách a zastavili se i na faře, ale to tehdy bylo v parném letě a nemohlo se tehdy topiti, ale teď se topiti bude. I kdyby bylo za dne hezky, teď tady, tak vysoko v horách, jsou už tak chladné noci, a taková »hodnost« aby se tak nastudila, to — to byl by hřích a veliký hřích a nevděk za tak vzácnou návštěvu! A Čočka kolik dnů před tím rozkládal, všecek jsa radostně vzrušen, v kuchyni, že má k tomu topení vyhlídnuté, ano i vybrané dříví, samé pěkné bukové kousky. A dokládal: »To je dřívíčko, to je dřívíčko —

samá taková hladká, lesklá polínčička a vyschlá tak, že v rukách zrovna zvoní, to bude topeničko — to bude topeničko a po něm to teploučko — ach — ach jak v ráji — v ráji.« A milý Čočka si jen ještě přál, aby o té návštěvě raději bylo spíše a více chladno a třeba i zimavo, tak aby to jeho topeničko přišlo panstvu hodně vhod a prohřálo všechny tak, jako to on, duše dobrá a tomu jeho domovu, té faře tak oddaná, pro ně už napřed tak vřele cítil! Ostatně tady na Končinách bývalo rok co rok stejně nutno kamna v pokojích vytápěti po celých osm měsíců — od října až do konce května. A ono známé slavné posvícení připadlo zde právě na tak zvané císařské posvícení. A bylo v ten čas skutečně citelně chladno, takže bylo třeba pokoje hostinské vytopit — a přání Čočkovo se vyplnilo.

Jen v jedné věci byl milý Čočka už předem v pochybnostech. »Jemnostpane«, zastavil pana faráře na chodbě, »podzimek se hlásí a hlásí — bude zapotřebí pro takovou hodnost pokoje vytopit« a smál se při tom blaženě celým tím starým obličejem — »prosím uctivě, na kolik pak to mám vzít stupňů?« Pan farář spěchal právě dohlédnout do kostela, kde se též děly přípravy k brzkému příjezdu panstva. Usmál se jen na starocha a poklepav mu na rameno, řekl: »Však vy tomu, Čočko, rozumíte — e vždyť vy všemu dobře rozumíte«, a to poslední volal už v polou cesty mezi farou a kostelem.

Čočka, když vytápěl pokoj pana kaplana anebo pana faráře, řídil se přesně, jak mu to bylo nakázáno — teploměrem. Kaplan chtěl mít teplotu patnácti stupňů, a farář, že byl již letitý a zimomřivý, dvacet stupňů. Ještě o dva stupně »výše« topíval Čočka staříčkému vikáři, když o visitaci nebylo počasí právě příznivé. A tak naučil se teploměru rozumět.

V ten den před slavnostním posvícením a před příjezdem panstva prohlédli domácí ještě jednou již dříve upravené hostinské pokoje, prohlédl vše i farář i kaplan, a když ode všech shledáno vše v tom nejlepší pořádku, odevzdána plná moc Čočkovi. Teď tedy nadešla mu chvíle, na kterou se tolik těšil. Od rána snášel nahoru do pokojů svá polínčička — urovnal si je — připravil a pak provedl ještě obhlídku, jsou-li kamna v pořádku. A když od koslela pak odpoledne vypravil se průvod na uvítanou vzácných hostí, začal vytápěti. Při kládal horlivě a pak chvílemi na teploměr se díval, nové dříví přinášel, z pokoje do pokoje pobíhal a topil, topil a jen se usmíval.

Zatím tam u příjezdu vzácných hostí do samé obce na pokraji její u slávobrány odbyly se vítací řeči a provolávání slávy a, jak se průvod hnul do obce, zazněly zvony, hmoždíře zaburácely a hudba se rozvířila v pochod. Slavnostní průvod se rozvinul a za nedlouho byli vzácní hosté v kostele — a pak u fary — a ve faře. Ledva však ve svých pokojích se usadili, již prchali ven na chodbu a z chodby na schody a dolů na síň. V celé faře velký poplach z toho, co se tu událo. Vysoce důstojnému majiteli statku »na Končinách« a ostatním hostům

bylo v pokojích přímo k zalknutí. I na čerstvém vzduchu ještě těžce oddychovali. A horko z pokojů valí se na chodby i na schodiště i dolů od pokojů, tak jako z nějaké pekárny. V tom pobíhají sem a tam pan farář i kaplan a domácí a je zmatků i pokřiků až běda. A za toho rumrejchu otvírají se dveře ze zadu ode dvora v hlavní chodbě a jimi prodírá se těžce Čočka a vleče sebou koš nového dříví.

»Čočko — Čočko, vy jste snad dnes bez rozumu! Kam ještě s tím dřívím?« a to rozkřikl se tak sám pan farář.

»K tomu nejvyššímu — k Ekcelenc pánu«, potřásá hlavou Čočka a usmívá se — »k Ekcelenc pánu — ony mu ještě scházejí tři stupně«, vysvětluje vážně.

»Čočko — Čočko — povídám, máte vy dnes rozum, nebo nemáte? Vždyť jste zatopil tak, že je v pokojích přímo žhavo — podívejte se — páni museli utéci ze svých pokojů.«

Čočka zadíval se rozpačitě kolem a pak zakoktal: »Já myslil — myslil —«.

»Co jste to myslil, Čočko?«

»No, že hodnost — je hodnost — že takovým pánům patří víc »stupňů« — tam na kraji jsem topil na pětadvacet — v zadu na třicet — a v prostředku pro Ekcelenc pána na čtyřicet »stupňů«.

Tím vysvětlením ovšem povstal na síni ze všeho rozčilení upřímný a srdečný smích, při němž Čočka nevěděl, co má dělat. Byl jako vyjevený.

Po šťastně odbyté posvícenské slavnosti a po odjezdu vzácné návštěvy však Čočka už vyjeven nebyl. Ano liboval si v kuchyni a povídal — nu domácí, když vše tak dobře i pro ně dopadlo, nechali jej při tom a nevymlouvali mu jeho dětinství — ano, povídal a rozkládal docela vážně, že prý se mu zdá, že přece jen dobře na to »s těmi stupni« kápl, protože »Ekcelenc pán« ho tak obdaroval, že musel dlouho a dlouho počítat.

III.

Pod sněhem.

Život tam v horách, když rozhoní se jimi vichřice a když sníh padá ne po vločkách, ale hned jako v celých plachtách a když zaklopí celý ten horský obzor v šíř i v dál, ten život tam zdá se mnohému a mnohému tak smutný, ano až přesmutný, ale ne — není ani on beze kouzla. Rozchumelí se po horách — rozvěje se — a jak jednou to tak začne, pak to tak snadno nepovolí. Chumelí a věje se dál — a dál a víc a více. Bývají v takové dny a noci horáci v tom tak jako ta ruská stráž na Šipce, známá z uměleckých maleb Vereščaginových. Stráž ta stojí a stojí nepohnutě na svém místě, jak rozkaz jí sem postavil a zatím ji obsypává hustě padající sníh, až je pak viděti jen bodák a vojenskou kapuci. V některé zimy v horách chumelí se a vánice zuří třeba až po čtrnácte dnů bez ustání. Tu pak ovšem zalehne sníh mezi horská obydlí a oddělí jedno od druhého jako neprostupnou, nepřekročitelnou zdí. Víc a více obtáčí sněhová spoušť chatu horskou, přitlačí se až k závětrí, na násep — ke dveřím a zalehne někdy i jediný výhled do světa, to malé její okénko, a tlačí se výš a výše až k lomenici, ke střeše — a nezřídka z chaty celé je viděti jen makovičku nad kabřincem a kus komínu. A kolem ta šírá pláň sněhová, ten veliký, jako nekonečný rubáš! A pod ním co přikryto života! Mnohá rozlehlejší dědina horská čítá i kolik set obyvatelů, ale pod tím sněhem jakoby jich tam nebylo, jakoby ty spousty sněhu, ty závěje udusily a umrtvily všecken život zdejší na dobro. V takové psotě horal raději přibouchne dveře třeba na dva západy tak, jak se to dělá na samotách před škůdci, raději opatří dveře i opěrami, aby mu je spousty sněhu nevyvrátily tíhou svou, a to zvláště tehdy, když vichor navaluje závěj zrovna proti dveřím. Ven odvažuje se málo kdo, a to jen v nejnutnějších případech. V odlehlých končinách horských cestou od dědiny k dědině nepotkáš někdy ani živé duše i tehdy, když už sněhová metelice ustala v řádění svém. Čím víc tomu je takto, když chumelenice řádí a jakoby se jí nechtělo ani přestat. Tu věru vypadá celá a celá a mnohá horská osada tak, jak líčí malíř i spisovatel v jedné osobě, již zmíněný Vereščagin město Čugu šak, od obyvatelů opuštěné. Vidíme obrysy města a nechceme věřit, že není obydleno; doufáme, že

přece někde musíme potkati člověka — a nepotkáme ho. — Předně kdo by se vypravil do hor, jichž obrysy nejsou ani znatelný pro vír vichru i metelice je zaklopující, aby koho potkal a pak, komu z horáků by se zachtělo ven, když právě nemusí? Jistý lékař vyprávěl kdysi již zvěčnělému horskému faráři v Kaceřově tento případ: Bylo spuštění v horách orlických, že by nikdo ani psa ven nepustil. A za toho nečasu zazvonil u bytu lékaře v horském městečku Rokytnici chudšas horal z Tisavce. Všecek znavený, zachuchlaný a zachumelený. Lékař, jen jak jej povrchně shlédl, již se divil, že horal v takovém nečase se k němu vypravil. A divil se ještě víc, když zvěděl, odkud že horal na cestu se vydal a když zpozoroval, že není týž valně ani při síle ani při zdraví. »Člověče, člověče, co vás to napadlo, vydat se na takovou cestu teď, v tomto nečase?« »Inu — inu —« odpovídal horal přes tu chvíli se zakuckávaje, »když to muselo být. Zemřela mi, prosím, dcera. Žili jsme sami dva na samotě — stonala dlouho, však pan doktor loni v létě ji také léčil — pravím, teď zemřela. Sehnal jsem jí pohřeb, sehnal — ale když ona nemůže být pohřbena bez cedulky od pana doktora. Tak jsem přišel prosit o tu cedulku!« Tehdy bylo to tak s tím vysvědčením o mrtvole — aby bylo od lékaře — i na horách přísně nařízeno. Později, když se ukázalo, že takhle přísně se ono nařízení na horách prováděti nedá, zřízeno to tak, aby ve vzdálenějších osadách je vydávali starostové. Ostatně nyní jsou obvodní lékaři i v horských dědinách mimo města! Tenkrát ten pan doktor v Rokytnici, když k němu za takového nečasu přišel onen horal, sám odsuzoval přísnost tehdejšího nařízení a vida schvácenost ubohého tkalce, pohostii jej. Tím ubožák okřál a vida laskavost dobrého doktora, také se i osmělil. »Pane doktore«, rozprosil se, »budu tam v té mé chalupě, až mi dceru odnesou, sám a sám — a letošní zejma slibuje být tuhá a na moc sněhu ukazuje a já sám taky nejsem tak moc při zdraví — kdybych umřel — kdo pak by se mi rád v nečasu vypravil až sem pro úmrtní mou cedulku, když jinak taky po mně moc nezbyde — proším vás, dejte mi mou cedulku už napřed, abych aspoň v tomhle byl bez starosti.« — Nevím, vyhověl-li pan doktor ubožáku čili nic, ale to vím, že témuž panu doktoru z Rokytnice jakož i tehdejšímu kaplanu na Kunštátě, nyní vikáři a děkanu v Rokytnici, stala se příhoda následující: Byli oba zavaláni k těžce nemocnému do Nové Vsi, pět čtvrtí hodiny od Kunštátu vzdálené. Bylo to časně z rána a oba museli se vypraviti, protože bylo na kvap, bez jakéhokoli posilnění. Kaplan došel brodě se sněhem těžce na místo a když vykonal úkon posvátný útěchy a posily náboženské, již nemocný byl zřejmě osvěžen, dojel pan doktor z Rokytnice. I on dojel těžce, protože se valně rozchumelilo. I pan doktor vykonal své se zdarem — ale oba páni pro nakupené zatím závěje nemohli domů. Museli zůstat v chalupě u nemocného, který si to velice liboval. Povídal: »No, když takoví dva páni jsou se mnou —

nemůže se mi už nic zlého státi! Pan doktor mi řekl, že bude dobře a na smrt mne připravil tak hezky pan páter — ó dobře, dobře, že se tam venku tak věje a chumelí.« A nemocný horal se jen pousmíval. Byl však také uznalý. Když páni se nemohli vypraviti domů a bylo už deset hodin před polednem, nakázal své ženě, aby uvařila zelňačku, a oba páni, když se pak do ní pustili, věru že ještě nikdy se tak při žádné snídani nezapotili jako tenkrát. A také myslím, že jim nikdy nepřišla zelňačka tak vhod jako tehdy. Oba páni mohli pomýšleti na návrat teprve až po poledni a ještě museli být zjednáni horalé, aby jim prošlapali cestu. Jinak by se byli domů nedostali.

Tenkrát, když jsou ty naše hory pod sněhem, kdyby tak cizinec pojednou tam se ocítil, a to někde v zalehlé končině cestou ode vsi ke vsi a takhle ve všední den za chumelenice, tu by viděl málokde bytost lidskou. Mnohý horal rád by se vypravil třeba pohovořit si do sousedství, ale rozhlédí se ven a chuť ho přejde. Mnohý by něčeho potřeboval, ale zase se rozhlédne — a odřekne si. To už musí být, když jest na horách Boží zimní dopuštění, kdy vyšplhá se stín člověka nad sněhový val! Volá ho buď povinnost, a plnění povinnosti v takových chvílích je věru plno vznešeného se obětování. A jinde snad jiná nutnost. Těch případů, že by se kdo byl za psoty a zvláště když takhle sviští a burácí a spoustami sněhu pohazuje severní vichor »polák«, ven vypravil jen tak z libůstky a choutky nějaké, je málo! Jinak, kdo by do těch spoust sněhových se pustil? I těm »kladářům« se nechce ve psotě ven, do lesů pro klády. A ti jsou přece ledačemu zvyklí a jak oni, tak i jejich koně dovedou přemáhati svízele těžké a tolikeré.

Ano, je pravda, ty naše lesy pod tím sněhem, jehož tolik o některou zimu zlou a přísnou napadne, činí na první pohled dojem velikého oživeného hrobu, v jehož útrokách sice živo — živo, ale ven na povrch to málo proniká. Každý příbytek, každá chata skrývá ten život svůj a je štěstím pro každého v horách, kdo má byt svůj pevný a vzdorující dobře živelním zimním přívalům. Ale jaký to život, kolikrát den ze dne v jednom chumli sněhu, den ze dne jen slyšet vichru hvizd a svištění sem tam pohazovaného sněhu! Jak dlouhé, předlouhé jsou ty večery za úplného oddělení od všeho okolního světa! —

Slova doprovázející zmíněnou ilustraci Vereščaginovu »na stráži« znějí asi takto: »Jak je tomu vojáku? Zde stojí a zapadá více a více sněhem, a tam doma v útulné teplé jizbě vzpomíná starý otec a modlitbu za syna šeptá matka šedovlasá«. A na horách? Na horách tolik těch, jež sem postavilo povolání na stráž! Odešli mnozí z pohodlí kraje, z útulné rodné dědinky, jež jim bývala kdysi celým světem. A tam v tom sladkém doma — doma — vzpomínají otec starý a matka šedovlasá, vzpomínají na klopoty své, na starosti a

trampoty, které k vůli synu, než ho do světa v jeho povolání vypravili, poměli, aby synu svému lepší bydlo opatřili. A zde v horách ten, jemuž tolik obětovali, k svému místu povoláním svým přimknut stojí na stráži a dívá se ven ve vír větru a sněhu a dívá se v dáli tam, kam jej nesou jeho vzpomínky a zatím obsypává mu i ten jediný jeho výhled tam, kam za těmi vzpomínkami i jeho zrak tak rád směřuje, sněhu spoušť a výše a výše stoupající a rostoucí závěj! A pojednou zazní zvonek u dveří fary v ty závěje jako zatonulé a on je volán konat stráž svého povolání tam, kam neví, jak se v té psotě dostane. Ale on vychází — odhodlává se — brouzdá se ve sněhu — zapadá v závěje a zase se pozvedá a zase se brouzdá dál a dál — všechny síly napíná, aby povinnost svou vykonal — vyplnil. A pak? Ne, nesmím lčiti jenom stíny tohoto horského života — pod sněhem — pak oč blažší je vědomí za tak těžkých a drsných poměrů plně a upřímě a také i s úspěchem vykonané povinnosti! Nezapomenu na to, co jednou o sjezdu kolegů maturitantů po pětadvaceti letech vypravoval horský farář Jiroušek. Duše dobrá, usmívavá a idealista v pravém slova smyslu. Jeho kolegové posílali za ním pozvání na jeho štaci do hor, kde byl kaplanem a zůstal tam i farářem, na ty poštudentské sjezdy už několikrát. Po desíti letech, po patnácti i dvaceti — ale on jakoby ke své štaci přirostl. Nesúčastnil se těch dřívějších sjezdů. Až to pětadvacetiletí ním jakoby trhlo! I pomyslel si: »Přece o mě, zapadlého faráře v horách, moji kolegové, doktoři, profesori a ba i inspektoři stojí — když mně po trojím z mé strany neúčastenství zvou ještě i po čtvrté. No — no pětadvacet let od maturity — toť čtvrtstoletí — to už něco věru vzácného — no no — podívám se mezi ně — podívám!« A odejel ze svého zátiší na sjezd! Při tom zábavy, jak víme, dost a dost! Rozebírají se vzpomínky na veselé dny mládí — na mnohý podařený kousek studentské šelmoviny — farář Jirouš v tom všem také omládl. A vydržel — vydržel na sjezdu po tři dny. Však měl doma zástupce! — Při »večírku« na rozloučenou mezi kolegy a jich hostmi bylo zas veselo a vtip stihal vtip. — Dlužno říci, že si většina kolegů dobrosrdečného, byť i prostinkého a jinak stále usmívajícího se faráře Jirouše dosti vážila a i jich milostpaničky věnovali mu svou pozornost a vážnost! Ale jeden z kolegů, lékař, byl tak trochu jako neposedný: leckdy si dobráka Jirouše pro jeho povolání dobral. Jirouš dobrácky a s úsměvem odpověděl — a bylo dobře. Tedy ani to nezkalilo jeho dobrou náladu. Ale při tom večírku na rozloučenou došlo i na to, že z kolegů jeden po druhém dával k lepšímu něco ze svého nynějšího povolání. A když došla řada na faráře Jirouše, poznamenal již trochu dobrou plzenčinou rozjařený lékař: »Ach, co — co by nám Jirouš pověděl — kněží — kněží ti jen odkazují na věčnost!« Ale tu se milý Jirouš povztýčil — a ne — neusmíval se, ale začal docela vážně: »Viš milý a drahý kolego« pravil jinak

vládne, »mohl bych ti na tvůj výrok odpovědět také žertem a třebaš takhle: Ty víš, že schází se lékař a kněz často u nemocného a třebaš u těžce nemocného a tak těžce nemocného, že nad ním vy lékaři vrtíte hlavou. Jsou — jsou případy, víš to milý příteli sám, že nezbyvá ti říci, než: „tady se nedá nic dělat“. Nuže, kněz a lékař se u nemocného jaksi doplňují. To jest — když vy lékaři nedokážete dáti nemocnému delší život vezdejší — přijde kněz a řekne — »Mlč — mlč bratře a sestro — a nezoufej, já ti za to slibuji a zajišťuji život nejdelší — věčný!« Doktor na tohle vůčihledně ztichl — ostatní se na něho zadívali jako by chtěli říci — »vidíš — dostals svůj podíl — mohl jsi dát pokoj« — a farář Jirouš pokračoval: »Ale takhle milý kolego a příteli jsem ti vlastně odpovědět nechtěl. Mám na mysli spíše důkaz, že i z našeho života dá se povědět něco zajímavého a třeba kdyžby i při tom bylo to odkazování na věčnost. Chcete-li mne vyslechnouti, započnu a vezmu to krátce.« Všichni přítomní pokývli a ztichli, hotovi jsouce poslouchati. A farář Jirouš vypravoval. — »Nu z vás, drazí, asi málo kdo zná ze své vlastní zkušenosti, jak že to je u nás v horách, když se zima rozzuří, to jest, když se u nás rozchumelí a rozevěje. Dost smutno je za těch zimních bouří ve světnici, čím více tedy, když člověk musí do toho víru — ven! Za takové bouřlivé noci byl jsem pojednou volán k nemocné. Počasí bylo takové, že chvílemi nebylo možno ani jeti. Cestu, kterou bych v létě vykonal v hodině, i dříve, bylo nutno konati po dvě hodiny. Byloť nutno objížděti mnohé a vysoké závěje. A ještě ani po dvou hodinách jsme nebyli na místě! A noc byla tmavá, jak ani jinak není, když se bez přetržení s hůry sype a vítr honí plachty sněhu sem a tam. I lucerna nám zhasla. Bylo dobře, že kmitalo nám vstříc z chaty na stráni tak jako z nějakého majáku na vzdáleném břehu mořském — světélko! Můj vozataj — statný horal vysvětloval, že právě tam, odkud se svítí, jedeme. Tam asi tedy svítí u lůžka nemocné. A jen tak slabě malým zamrzlým okénkem prokmitovalo to světélko tmou a bouří a slabounký proužek jeho nepatrné záře tratil se hned před chatou ve sněhu. V tu chvíli bylo mi v nitru tak, jakoby cosi říkalo — »ty — ty — bys asi už měl být tam, kde se to světélko míhá«. A když jsem viděl, že vozka uhýbá koně i saně zase k objíždce — požádal jsem jej, aby jel přímo, abychom raději byli v chalupě dříve. »Ah, kde pak přímo« odporoval vozka — »vždyť je přece znát — že odtud táhne se závěj až po okna chalupy — vida, jak záře světla padá hned u okna do sněhu! Musíme to vzít zas jen do kola. Nevím, jak se tam až k chalupě dostaneme, ale zkusíme to. Přece lépe jet, nežli plahočiti se sněhem — a můj kůň, ten v tom už dost dobře umí chodit!« Ale mne cosi pudilo přece jen přímo. I seskočil jsem ze saní. Zapadl jsem do závěje. Vyhrabal jsem se, a zase zapadl — a zase jsem byl na vrchu

závěje. To se opakovalo kolikráte po sobě. Uřícen dobrouzdať jsem se k okénku. Zafukám. V chatě mne z té strany, nebyť tam ani dveří, neočekávali. Otevřené dvře byly na druhé straně, kde také bylo závěťří, aby se tam tolik sněhu nenahromadilo. Musil jsem se brouzdati ještě kolem chaty — uřítíl jsem se znova, ale to nic! Za to jsem byl v čas za svým povoláním. Nemocná stařena nemohla se už dočkati útěchy náboženské. A kdo to byl? Osmdesátiletá obecní žebračka — Liduše! A první její slovo ke mě bylo: »Ach velebný pane — podívejte se — já — já musím umřít«. Nikdy — nikdy nezapomenu na tuto žalobu staré ženy! Neměla nic na tom světě — leč svou hůl, o níž se už přes dvacet let při žebrotě ves ode vsi, statek od statku a od chalupy k chalupě opírala a leč svůj uzílek, do něhož ukládala svou almužnu a vetchý šat a milosrdenství lidí, kteří jí dopřávali koutek k přeležení. Z milosrdenství jel i ten horal pro mne, aby mohla býti zaopatřena . . . . Ležela na chudém slamníku na zemi, já musel k ní přikleknouti na holou zem — a ona ze všech nejchudší, nejubožejší — nařiká a žaluje, že musí zemřít! I těžký život, přece jen život — a smrt — přece jen i když bída kolem — smutna! Vynasnažil jsem se, abych milou starou Liduši potěšil. Vyzpovídala se, pak tiše a oddaně -- přijala jako omládlá Tělo Páně a i svátost posledního pomazání.

A při tom rozjasnila se zase tvář milé Liduše a ona na ráz chopila mne za ruku a přitiskla ji ke své skrání a tak se zase na ten svůj slamník uložila. A zašeptala usmívajíc se: »Velebný pane, takhle ta má smrt je přece jen krásná.« — A farář Jirouš dodal: »A stará Liduše zemřela mi v tu chvíli na téhle mé dlani tiše a blaze. Nelitoval jsem nikdy, že jsem se do té horské chaty přes tu velikou závěj přebrouzdať — a kdo — kdo mi může vytknouti, že jsem, konaje tuto svou kněžskou povinnost, v čem pochybil?« — Tenkrát všichni účastníci a účastnice zmíněného sjezdu loučli se s farářem Jiroušem nad míru srdečně a onen lékař, který pronesl tu poznámku o věčnosti, stiskl také ruku druhá ze studií a pravil: »Odpusť — já — já — se přenáhlil — no — no přenáhlil.« Těžké, těžké působení tam v horách uprostřed spoust sněhových, jaké se tam často a často mnohemu v cestu toho působení naválí, ale já myslím, že má každý v paměti vděčné nějakou tu závěj, o níž pak byl v duši své i v srdci svém tolik a tolik rád, že se jí také nevyhnul. Vědomí vykonané povinnosti je tím záhřevnější, čím byly větší při tom obtíže. Však jsem nadřekl: Těžký, těžký život pod sněhem, ale opakuji, není ani on bez kouzla a bez idylly. — Měl jsem letos za té úporné zimy také takovou vysokou závěj. A zrovna před oknem. Ještě nikdy se nám u nás, a je to v podhoří, tolik sněhu nenasyvalo, nenavalilo vichrem ku stěnám, k oknům, ba nad okna jako letos (zima 1906—1907). Včera měl jsem nad tu závěj ještě kus rozhledu ven v širé pole, tam v to rejdiště vichru a sněhu, ale

dnes zbývá mi už jen pohled tam nahoru k nebi. Ale jen když to zbývá! Našinec když se tak u okna za tou závějí v teplé pracovně posadí ke svému stolku a zapomene na vše, co za ní se děje a co zlého za ní bouří a víří nejen na té sněhové pláni, ale v tom víru světa vůbec, a ruka bezděky přimkne se víc a více k péro a už jezdí a piští po tom papíře a sype naň slůvko za slůvkem tak, jako tam venku se sype jedna vločka sněhová za druhou — ach to je přece příjemné! A když člověku zapotřebí oddechu, třeba nic neviděl kolem sebe, třeba všemu rozhledu v širý kraj překážely ty nakupené závěje — jenom když — nebrání rozhledu k nebi. Člověk se tak zadívá vzhůru a cítí jako v té Bethovenově sonatě: »Jen výše — a výše nad ty světy — míru kde kvetou vzněty«. A co chce duše víc? Vyváží něco jiného na světě mír a poklid duše?

Však i horáci, když jsou pod sněhem, umějí v tom, jak se říká chodit — berou to tak, jak to Pán Bůh dal. Však se ještě nikdy neválo, aby se také neodválo. Závěj před okny roste a roste, ale horáky přece nepřeroste. Vykukují do světa, do zimy, do chumelenice, do vánic a zdá se, že pohled jejich je zamlžený, ponurý, ale to je jen tak od toho, že když se dívají oknem, okno je sněhovými vločkami obsypané a to je jen tak od toho, že když stojí venku ve sněhu, do něhož zapadli, ta vánice činí jejich pohled nejasným! Pod těmi vločkami, pod těmi chundely sněhu je jiskra — dobrá jiskra.

A tak i ty hory pod tím sněhem mají svůj půvab, svou jiskru rozehřívající až do úsměvu. Venku to bouří, metelice hvízdá od stráně ke stráni; nuže, v těchto chvílích je milo u velkých teplých kachlových kamen za praskotu ohně v peci. Tam dole v kraji zatopí si mnohý třeba v nádherném krbu, ale krb sebe nádhernější nemůže poskytnouti takový požitek, jako zde v horách za nepohody prostá stará, horská veliká kamna a v nich vesele praskající pařez, smolňák. V kamnech to vesele praská, každý útok vichru rozžhaví smolňák silněji a silněji a ať se venku co chce děje, ve světnici horala je tepleji a tepleji. Staří s dětmi stuleni jsou u kamen, ostatní u stolu. Něco se buď čte nebo vypravuje a pak za modlitby těch nejstarších »Kdož ochrany Nejvyššího« usínají všichni a spí tvrdě, spí sladce a klidně pod těmi těžkými kanafasovými duchnami, třebas venku zuřilo co chtělo a jak chtělo. Co na tom, že do rána je vše obaleno sněhem! Horák, říká se, všady se prý prokouše. Udělá se buď tunel, anebo odkrytý východ od chaty na zlupek a s toho se přece trochu prokoukne do světa. Po bouřlivé noci, když tak nastane jasné ráno, je to zajímavé, dívati se k těm sněhem obaleným chalupám horským, jak se ten život jejich z pod sněhu klube poznenáhla ven. Ticho je kolem chalupy jako po vymření, chvíli ničeho nepozoruješ, ale najednou začerná se ve sněhu tu chundelatá beranice, tam ošumělá pangrotka a zableskne se sněhem uleštěný rýč a pak pomalounku se vysouká nad sněhovou pláň horal a dává světu

své dobrýtro. -- A jak si oddychuje na čerstvém vzduchu, který teď tím tunelem anebo průlinou dere se i k chatě, a jak je vesel, že stojí tu zdráv a kolem něho že po bouři je zase vše tak krásné!

Ba krásné! Čerstvě napadaný a navátý sníh je tak čistounce bělostný, že to až zrakem trhá. A což když se o něj opře sluneční paprsek! Tu je pak kolem a kolem něho všecko plno lesklého stříbra a jedna lesklá perlička třepotá se ti vstříc tak, že se bojíš, abys po těch skvostech nešlapal. Tam v chatách chudo, ale kolem nich vykouzleno bohatství krás až uchvacujících. Někdo říká, že by na horách za nic na světě v zimě dlíti nechtěl, ale ony jsou i v té zimě na horách chvíle takové, že pro ně horák přilne k těm svým stráním, k té chudické chatě své, byť na čas sněhem zasypané, na vždy a v jakýchkoli poměrech. Je na ně předem připraven. I na ten život pod sněhem. A to už od útlého mládí. Na horách bývají sice někdy tak zvané zimní prázdniny. Obyčejně čtrnáctidenní. Ale stává se nezřídka, že za doby prázdnin je klidno a nastane právě to nejhorší počasí, když děti chodí zase do školy. A to byste měli pak, když se utišil víchř, když se vyjasnilo, ty horské děti vidět. Vylézají z těch chat do sněhu na tu zasněženou bílou planinu a drápají se po ní jako broučci. Když vidím takového školáčka s tou »rajaší« na zádech, s tím kusem černého chleba v šátku na ruku přivázaném a v té huňaté čepici, z níž vyhlédá obličej chůzí a zimou do červena rozpálený, vždy si myslívám, jak někde v kraji jsou rodiče až zbytečně úzkostliví, mají-li za dost malé nepohody poslati dítě do školy. A tady se o ně nebojí. — Je-li nejhůře a mají-li děti do školy daleko a přes pole, tu zapřáhne ten nebo onen hospodář do saní a vezme tu celou malou obec školních dětí na jedny saně a to je pak na tu jízdu podívání! Koně zapadnou do sněhu, vynoří se, zapadnou tam i saně tak, že není celý ten chundel dětí těsně se za ruce držících ani vidět — a zase se vynoří za všeobecného veselí těch malých neposedů na povrch. A zas to jede vesele po povrchu a zase závěj — zase vše zmizí pod ní a děti pak jsou zachumeleny jako učinění sněhuláci, ale to nic nevadí. Sníh se setřese — a ve škole za tohle ochlazení bude vydatná náhrada u teplých kamen. A jaká to bude radost být tam po celý den a tudíž i přes poledne. K vůli tomu společnému obědu přespolečných zůstanou přes poledne někdy i ti, kteří mají do školy dosti blízko. Mládež přes to poledne ve škole u kamen stulena — každý žák a každá žačka drží v ruce krajíc s pomazánkou — je v živém rozhovoru. Ten z té vsi povídá, jak jejich tatínek přišel domů onehdy teprve až ráno, protože se ve sněhové pláni zmýlil a zbloudil. Jiný zas vypravuje, proč tuhle nebyl ve škole, že totiž ráno všichni zaspali, ano spali prý všichni skoro až do poledne, protože jim sníh zalehl okna. Také se mluví o tom, co vystojí teď ptactvo a zvěř. »V naší chalupě udělaly si

koroptve skrýši až za komínem« zvěstuje některý z hochů náramně důležitě. A jiný zase vypravuje o zajících a chlubí se, jak šikovně to tatínek s nimi umí. S těmi zajíci to ostatně naši horáci v zimě umějí všichni dosti šikovně. Zvláště na horských samotách. Prosím, tady jest zajíc živ většinou na cizí groš! Totiž co si kde u obyvatelů samot sežene. Tedy na groš těchto! Nájemci honitby si na zdejší zajíce vzpomenou jen tehdy, když se už smí střítet. A tu je tedy zajíc odkázán na to, co může ohlodat někde kolem chalupy. Ale pravím: však horáci to s nimi šikovně umějí. Někteří, aby jim zajíc neohlodal stromky až po větve sněhem obalené, zapletou nějakou tu zaječí lahůdku mezi došky ve střeše. A horák si sedne pěkně pohodlně za komín, a číhá a obyčejně také hladového mlouna dostane! Dostati zajíce, když je chata pod sněhem až pod střechu, vykýřem na půdu a přiklopiti vikýř hned po jeho vklouznutí a pak uspořádat na ušáka hon pěkně za větrem na půdě — to na horách není nic zvláštního. — Prosím vás, kdy že se dopěstuje horal těch několika hrušní a jablůnek! A dopěstuje-li se, jsou křížaly a prachanda za zimy jeho jedinou pochoutkou, ba jediným omastkem. A což ovocné polévky! Ty za zimy a jak zahřívají! Mladá hrušeň i mladý štípek jsou horalovou nadějí pro tu dobu, až mu staré stromy kolem doslouží. A tu přijde takový panský ušák a dostává zálusk na mladou kůru pně i větví nad hladinu sněhu vyčnívajících! Těch několik stromů kolem samoty je ochranným majákem horáka v poušti sněhové, podle nich poznává, když se sněhem brodí, svou chatu. Jsou útlkem za léta, když v jich stínu si po práci těžké odpočine. Není tedy divu, že popadá jej hněv proti ušatému vetřelci, byť chudák prováděl své hladové umění jen z té největší nouze! — Povídá se o jednom krejčím na horách, jak neslevil ušáku za to, že spozoroval stopy jeho hlodavých zubů na stromku za sklípkem. »Tobě neslevím«, umiňoval si. A čekal u okna, k němuž až sníh dosahoval, za jedné měsíčné noci a díval se ven — ke sklípku. »Však on přijde — ještě nemá vše ohlodáno, však on přijde, ale já mu zasolím«. A krejčí tiskl starou flintu předovku, již nabil tak, jakoby čekal na nejzuřivějšího nepřítele. A zajíc se dostavil. Ještě ani neokusil kůry mladistvých výhonků na stromku a tiše otevřelo se již polootevřené okénko, rána třeskla a krejčí už vyskočil oknem pro kořist. Byl, jak to bývá, malý, útlý, vyběhl bos, a tak ho sníh udržel. »Mám tě«, vykřikl radostně a už sahal po zajíci. Ale zajíc v tom okamžiku se vzchopil a ač raněn, uháněl po sněhové pláni od chalupy. Ale krejčí nic! Nedbal, že je jen tak lehce oblečen, bez kazajky a jen v modrých podvlíkačkách a že je bos a bez čepice, nedbal ničeho a uháněl za zajícem! Zajíc i krejčí v jednom letu po sněhové pláni! Ale konečně zajíce, který silně barvil, opustily síly, a krejčí si ho odnášel k chatě. A tam s ušákem pobíhal radostně po světnici. Měl pak bosé nohy tak omrzlé, že mu pata i prsty

klapaly po podlaze jako kaminky! Odležel to, ale to nic, jenom když učinil neškodným škůdce svých stromků. Také výjev ze života horáků pod sněhem! --

Ty krásnější a ušlechtilejší odehrávají se tak v zimní neděle. Představte si zachumelenou a hodně zachumelenou horskou dědinu a uvažte, že z té dědiny mají její obyvatelé do kostela půl — tři čtvrtě, anebo celou hodinu! Odněkud mají ovšem ještě i o mnoho dále! A také dlužno uvážit, že tady vzdálenost každá je pro sněhy a závěje zdvojnásobena. A nejen obydlí horská, ale i ten kostel bývá obsypán a obvát sněhem a vchody jeho zataraseny. Stává se leckde, že spousty sněhu zalehnou hlavní i vedlejší vchody do kostela a že nasype se závějí až vysoko k oknům. Ve Zdobnici je u jednoho okna ještě dosud označena výše sněhu od jisté zimy. Na Kunštátě, jak mi vyprávěl starší pán pamětník, za jedné zimy měl kostel dva portály — jeden sněhový, totiž ve sněhu hustě a slehle navaleném vytesaný, aby se mohlo ke vlastnímu kamennému a tím k hlavnímu vchodu. A také si tam horáci vytesali v tom slehlém sněhu schody k oknu na kruchtu. A tak tomu bylo i za tuhé a sněžné, ano velkosněžné zimy letošní. Řeklo by se: kdo pak by šel za takových poměrů do kostela! A vidíte, horáci přijdou! A když se nemůže hlavním vchodem ani vedlejším dole, vyleze se na kruchtu a kruchtou do kostela! Někdy se stane, že za nepohody přijdou do kostela i ti nejvzdálenější osadníci, o nichž by se ani nikdo nedomníval, že by se na takovou cestu mohli vypravit. Za jedné tuhé a bouřlivé zimy stál jsem sám u našeho kostela v neděli v osm hodin, kdy měla započítí »ranní«. Kostelník a hrobař odhazovali sníh od hlavních dveří chrámových, jež byly až nad polovičku zaváty. U nich stála skupina našich osadníků. Bylo jich asi patnácte. A mezi nimi již staříčký vážený pan mlynář z Klečkova. Již sedmdesátník a měl sem k nám na kopec skoro půl druhé hodiny cesty! A vykonal ji pěšky! Za takové zimní nepohody lze posouditi, jak pravdivé je ze srdce upřímně plynoucí slovo mnohých horáků, kteří říkají, že by v neděli a ve svátek bez kostela se jim stýskalo a že by to pro ně nebyla žádná neděle! Pravil jsem, že je zajímavo, tak někdy z rána, když se po bouřích vyjasnilo, jak klube se ten horský život zpod závějí ven; v neděli to bývá zajímavější a také dojímavější proto, že je z toho viděti, jak ten horský lid cítí toho potřebu, aby ve chrámu Páně se pomodlil Bohu svému a došel si sem i vysokým sněhem se plahoče pro útěchu a povznesení své duše. Někdo si i vyjede! Prodlává tím širší stopu; pak jdou, brouzdají se sněhem ti silnější, za nimi slabší a ženské, a je aspoň v neděli proražena cesta k osadě kostelní, třeba po celý týden byla jedinou sněhovou plání — beze stopy. Ovšem že horáci po kostele, po službách Božích také sejdou se i v hospodě ke společnému rozhovoru anebo, aby si opatřili, čeho jim právě v domácnosti je zapotřebí. Ale kdo horský lid zná, ten také

ví, jak umí po případě a podle poměrů a nutnosti se uskromniti ve svých požadavcích a jak si dovede říci »ach, však já ode všeho nemusím míti!« A také kdyby nebylo té Boží neděle a toho svátku, mnohý by se za takové námahy, o níž někdo v kraji nemá ani potuchy, na cestu za jiným účelem jistě nevypravil, do kostela však tak učiní! —

Mnozí lidé, řeknu to přímo, pro své zvrácené zásady k citům víry lidu našeho až bezohlední a bezcitní, ti, kteří snaží se připraviti lid náš o jeho náboženské přesvědčení, ti věru ani netuší a ovšem ani tušiti nechtějí, že tím ten prostý dobrý lid okrádají o jeho jediné bohatství — a přece nazývají se někdy až i honosivě »lidovci!« A kteří, ač na horách jich je málo, se dávají unášeti těmito nevěreckými novými proudy, ti ani neuvažují, jak sami sebe olupují o tu jedinou podporu a útěchu v krutém boji života, o útěchu a posilu plynoucí z náboženského přesvědčení. Štváč, vydržovaný svou zvrhlou stranou a z jejích tajných fondů, hoví sobě v teple při plném stole, a tady ten ubohý horal někdy i o hladu pod sněhem ode všeho světa jako odříznut a jakoby daleko a daleko odvád, ten má býti oloupen o ten jediný, v pravdě blaživý paprsek v trudu a trampotách osamocení, jaký poskytuje chudáku jeho víra! Vysoký pán se chtěl přesvědčiti o životě lidu v horách. Přišel na samotu, kde žil staroch sám jediný a vysoko — vysoko v kopcích. A pán se ptá? »Vy nemáte ženu?« »Nemám!« »Nemáte děti?« »Nemám!« »Nemáte bratra, sestry?« »Nemám!« »Nemáte ani přátel?« »Nemám!« »Tak koho pak máte?« A staroch se usmál a pravil: »Nu, tam nahoře milého a dobrého Pána Boha!« —

Avšak ještě něco o jiných zjevech ze života na horách — pod sněhem! O horácích platí: »Horský člověk rád pomodlí se, ale také rád si zavýskne!« To jest, poraduje se rád. I on má rád svůj masopust, ten čas, v němž někteří nemluví o jiném nežli o zábavách a bálech tak, jako by na tom záleželo všechno, a snad dokonce i spása národa a vlasti. Zvaním na plesy předstihuje jeden druhého a návštěva plesu vynáší se dokonce i za vlasteneckou povinnost. Jak tak mnohé dušince v tom rozruchu plesovém jsou dny od jednoho ke druhému plesu — dlouhé. Proč není takový ples aspoň ob den, anebo proč aspoň ta noc netrvá jednou tak dlouho? Tak v kraji! Co v horách? Dny masopustu jsou přece také i pro horáky! Proč by i oni se nepotěšili? Ale jaká pak je asi ta zábava v těch horách sněhem zalehlých! Vesnička je roztahaná po stráních a tamhle dole i ta hospoda, jak je hodně rozlehlá, je silně zachumelená a zavátá! Jaká tu naděje na velkou a veselou schůzi? V hospodě už jak dlouho pusto a nevolno! Kdy pak se teď tam kdo zastaví? Pantáta hospodský je mrzut. On totiž, když nemůže jinému nalévati, zajde si někdy — často by nesměl, to

by panímáma hubovala — do sklepa a to ještě jen tak proto, aby ze cviku nevyšel, a načepuje tam tak tu sklínku nebo dvě sám sobě, a tu už tuhle se mu zdálo, že pivo dostává už takovou nemilou zabřesklou chuť — a to je ovšem mrzuté. A panímáma šenkýřka? Ta je také jakoby ne svá a taková »mrňkavá«. A jak by ne? Jindy, když není tolik sněhu anebo se nevěje, přijede anebo přijde do hospody ten, onen! Někde byl, ledacos zvěděl a poví to rád dál — a ovšem i panímámě. Panímámy na hospodách to jsou živé noviny! A teď nikdo nepřichází — odnikud žádná novinka — ach, jak to srdce takové horské panímámy je roztesknělé! Kdyby to aspoň přestalo, byla by přece »čáka« na lepší časy, ale to se sype dál a dál a věje se, až darmo o tom mluvit. I na hospody má taková zima svůj nemilý účinek!

Tak to bývá, když i ta hospoda je pod sněhem! Ale povídám, oni i ti horáci mají právo na svůj masopust! Však ono se po bouřích vyjasní a také po tolikerém sněžení dostaví se odměk, při němž se i největší závěje slehnou. A to jak se stane, ozev veselého masopustu rozlehne se i po horách! Je to spojeno sice s většími obtížemi nežli v kraji, ale i horáci se chtějí pobavit. A pak by jim nevyrostl tak pěkný, dlouhý len, kdyby si i oni neproskočili v tanci vírném! Ano, jak dostavil se odměk, už se oznamuje, že pantáta z hospody nechá pozdravovat a že se už u nich koblihy a šišky smaží jen což a že teda bude »držet bál.« Nezve se na několik neděl napřed, jako jinde v kraji! Někdy se oznamuje, že to už bude zejtra! A také se nezve v černém obleku v kravatě a rukavičkách! Celé zvaní odbyde obyčejně pantáty hostinského čeledín, a ten na to zvaní nečiní žádných jiných důkladných příprav, leda že si vymastí dobře vysoké své boty, přitáhne beranici hodně k uším a kolem krku obváže si až nad bradu teplou šálu, tak že mu z toho všeho ošacení hlavy a krku čouhá jenom nos a blýskají oči ven do sněhu. Pořídí to také dobře. V určený den je velká »seknice« v hospodě plná a tancuje se jako o překot! Velké parády v obleku nevidíte! Ale kolo je pořád plno! Ano veselo — veselo o horských bálech! Ale on někdy ten »odměk« také oklame! Totiž netrvá tak dlouho, jak by si pantáta hospodský a jeho hosté přáli. Rozvíří se bouře sněhová i o bále! Vypravuje se, jak v jedné dědině byl ohlášen »bál« a vše už bylo připraveno. Muzikanti měli přijít z jiné vsi. Vypravili se z domova odpoledne a ještě nebyli ani na polovici cesty a přepadla je chumelenice s vánicí spojená. Muzikanti se ocitili jako v jednom víru. I zabloudili. Na horách v takovémhle počasí, jak někoho »pojme blud,« není z něho tak brzké vysvobození. Chodili sem, chodili tam — setmělo se a bouře zuřila dál. V hospodě už plno čekajících tanečnicků — ale muzikanti kdo ví kde! »Jest-li pak nebloudí,« napadlo hospodského. A už vyběhli mladší a statnější horáci ven do

psoty a rozběhli se po stránkách a volali a křičeli co mohli do chumelenice a bouře na všechny strany. — Ale nikde nic! Až pojednou jeden z nich, který se rozběhl nejdále, křičel na ostatní a mával ve tmě lucernou. Ostatní se rozběhli k němu a co slyšeli? Hudbu. Veselý kousek do skoku ozýval se z protějšího vrchu do bouřlivé tmavé noci a doléhal až sem. Muzikanti měli dobrý nápad. Když chodili dlouho sem a tam a byla už tma, pomyslili si, jest-li snad z hospody se po nich nebudou sháněti. I nevědouce, kudy by se k hospodě dostali, postavili se do kroužku, dechem svým rozehráli nástroje a spustili skočnou jak jen vůbec mohli nejzvučněji. A vidíte, nebýt toho nápadu, byli by hosté na »bále« — bez hudby! A někdy rozžene se horami metelice tenkrát, když hostům se chce už domů. Mnozí také třeba už musí — měli by být doma. A nemohou se vypravit! Pro pantátu hospodského tohle ovšem je na prospěch a on se proto pranic nezlobí, ale hostům, hostům bývá nevolno nad tím, co se venku děje.

Ostatně ty návraty z takových horských zábav »pod sněhem« končívají dosti často podobně, že jest potom z toho mnoho povídání i smíchu! I tomu, když kdo cestou z bálu domů bloudil a někdy i hodně dlouho bloudil, se pak horáci pozasmějí. Ovšem v tom případě, když to bloudění dobře dopadlo. Avšak nejsou s tím přece jen vždycky žerty — ale horáci žertují přece, protože jsou na to zvyklí. Povídá se o tom a o onom, že vrací se z bálu bloudil ve sněhu a závějích čtyři až šest hodin a nic se mu nestalo, kdežto kdyby se to stalo jinému tu na ten život nezvyklému, mohlo by to mít horší následky. —

Ale kdo pak takový nezvyklý by se sem v takové době vypravil! Když se hory v zimě zachmuřují, tu prý i ta »eksekuce« dává horákům svatý pokoj.

Je ten život pod sněhem víc sám v sebe uzavřený, ale jak řečeno a ukázáno, ne bez světlých paprsků! A ten nej-světlejším je ten, že kdyby byla ta zima zde sebe úpornější — přece po ní přijde jaro — a blahé krásné jaro! Někdy se zdá a také se to říká, že na hory přitrhly zimy dvě! Podle té úpornosti a podle toho množství sněhu! Ale ať si! »Mnoho sněhu mnoho travin — pole i luka si lépe odpočinou.« — A třeba byly i ty dvě »zejmy« najednou, přece Pán Bůh dá i ty přečkati! Přijde chvíle jara a teplí větéřkové zalehnou a oprou se o sněhovou poušť a budou ji trávit vůčihledě a z důlí pod sněhem i ta země, i ta prst pomůže odpařovati sněhový val a jara dech i slunný paprsek začne loupati ledové kůry, které krutá zima nastavěla, i zazelená se opět trávník a květů jako perliček usadí se v něm. A nad zazelenalou plání v omládlém dechu lesů a údolí rozepěje se ptáče a ponese svou píseň k modravým výšinám! Ani by se horáci na tohle všechno tak

netěšili, kdyby ta zima byla nijaká a jen tak jako nimravá!
»V zimě hodně promrznout a v létě hodně se vypotit«, to je to hlavní pravidlo zdravotní i na horách! A jaro a léto na horách je tak krásné, že mu jinde rovno není! Horáci aspoň říkají — kdyby jaro a léto u nás nebylo lepší než jinde, což navštěvovalo by ty naše hory tolik výletníků? Ano, půvaby jara a léta v horách splatí tamním obyvatelům i ty trampoty života »pod sněhem.«

IV.

Jozífkové.

Jozífkové! Jeden byl knězem a druhý učitelem, a horáci jim vůbec říkali »Jozífkové«! To skoro jakoby se neslušelo! Nedivte se! Předně oni si tak začali říkat sami. A pak v horách je lid už takový, že čím více má koho rád, tím prostěji vyslovuje jeho jméno. Čím méně titulů, tím více náklonnosti a lásky. Pan farář Josef Kamínek a pan učitel Josef Holoušek si také té lásky zasloužili. To Pán Bůh sám už to tak dobře zařídil, že dřívější farář v Bohoušově Málenka a kantor Bečička se brzo po sobě odebrali na věčnost. Málenka se tak nadarmo nejmenoval, byl kněz jako malovaný, mohl ho zrovna na obrázek vytisknouti, jak byl úhledný a ve všem úpravný, ale byl od mlada mezi samými pány a tak ovšem lidu svému mnoho nikdy neporozuměl! Bylo vůbec podivno, že se na hory dostal a povídalo se, že toho bylo příčinou jakési zklamání a rozmrzení, které u něho rozhodlo i »raději od všeho světa dál.« Tak ovšem i tím sem mnoho lásky k lidu nepřinesl. A starý kantor Bečička byl zase z celé duše voják a tedy málo učitel. Prodělal celou francouzskou vojnu a nosíval jako kaprál od granátníků vedle své šavle také lískovku! Šavli mu vzali, když dostal graciál, ale lískovku si přinesl do školy! Některý z těch, kteří se stali i muži v horách váženými, dostal jich od bývalého kaprála Bečičky ve škole tolik, že dnes se stát ve škole něco podobného, bylo by z toho vyšetřování až snad u ministra! — A po těchto dvou přišli dva mužové usmívaví a dobrosrdeční — Jozífkové.

Když Jozífek z fary, pan farář Kamínek měl u nás v Bohoušově po prvním kázání, nemohli se zbožní osadníci z dojmu jeho ani vzpamatovati! Vlastně ani nechtěli. Zdálo se jim, že slyšeli cosi, po čem dávno toužili a co jim doposud nikdo nepověděl. A když po tom poznali, že pan farář nejen že zná k srdci mluvit, ale že všechno jeho jednání provází úsměv a láska, pak říkali všichni, že takového kněze tu ještě neměli a že takového kněze mají málokde. — A když Jozífek ze školy poprvé v Bohoušově zasedl k varhanám a spustil »Tvůrce mocný nebes a země«, byli tím všichni ve chrámu Páně nadšeni. Takové že zvuky mohly odpočívati v těch starých varhanách, jimž kantor Bečička říkával »rachoty«? Takové

že zvuky, jež povznášely a prochvívaly? Ty zvuky vykouzly na rty píseň všem! Tak neotrásal se zpěvem bohoušovský kostel ještě nikdy! A což když pan učitel Josef Holoušek objevil se ve škole! Škola sešla, stěny temné, což divu, že děti se jí dříve — ovšem ale nejvíce pro tu kantora Bečičky kaprálskou lískovku — děsily. Však brzo postaral se Holoušek, aby všude všechno, i ty stěny svítily bělostí a čistotou a pak pro dobrosrdečný úsměv svého učitele a pro jeho slovo a na jeho slovo šly by ty děti dřív tak bojácné a ustrašené Bůh ví kam a také s úsměvem! — Tak ovšem, když takový byl farář a takový učitel, říkali lidé spokojeně nejen »no teď máme na fáře kněze«, ale přidali ještě »a ve škole máme teď přece něco kantora — ti dva se k sobě hodí — Pán Bůh nám je zachovej — a posiluj«.

Takoví byli oba Jozífkové.

Když se pan učitel s panem farářem zastavil, tu pan farář začal: »Jozítku, víte co nového?«

»Nevím pane faráři«.

»Jan Hostivít v Hradci Králové oznamuje, že« —

»Že?«

»Podívejte se.«

A tito dva, kněz a učitel stáli ruku v ruce nad neúhledným švabachem potištěným papírem a dívali se toužebně do vět oznámení a pak si zašeptali radostně: »Koupíme si, vidíte, Jozítku«. A těšili se jako děti nad novou českou knihou. A někdy šel kolem člověk potřebný. Bída v obleku, bída i ve tváři! Pan farář s ním začal: »Člověče, nestavíte se u nás? No vždyť něco seženeme, abyste nám tady mezi farou a školou tak smutně nekoukal. Pán Bůh dal — nu vraťme to Pánu Bohu, Jozítku, co? Po tom přitiskli se ten kněz a ten učitel k sobě ještě více a dívali se od kostela a od školy po těch roztroušených horských chatách a zdálo se oběma, že vidí všude úsměv!

A byli touhle jednotou ve smýšlení a cítění takhle veselí, blažení stále.

Ba přece ne stále. Jednou bylo oběma skoro jako nevolno. A přitrhlo to na ně tak z nenadání.

Paní kněžna, majitelka horského panství, k němuž Bohoušov patřil kostelem, farou a i školou pod patronát, vzpoměla si, že má také panství na těchto horách. Projela už všechna hlavní města, léčila se i neléčila ve všech možných světových lázních, ale nebylo jí to mnoho platné. Nuda, když člověk nic nedělá a nemyslí než na kudrlinky velikého světa, nuda dostavuje se bez milosrdenství. A když se taková vznešená dáma jako kněžna a majitelka několika panství nudí, vzpomene si ovšem na ledacos! Paní kněžna vzpomněla si na své panství v horách a aby se tu také nenudila a přišla na jiné myšlenky, obeslala k sobě o jednom pěkném zářijovém dni vedle úřednictva také všechno duchovenstvo a učitelstvo celého patronátu.

Pan farář Kamínek a pan učitel Holoušek, tito dva dobří a prostí Jozífkové byli oba, jakoby je polil hodně studenou vodou.

Kde pak by si byli pomyslili, že jim nadejde takovýhle okamžik, v němž jim bude nutno, jak si to sami pověděli, hoditi se do parády a stanouti před dámou z velkého světa, před kněžnou!

»Ta sem jakživa nepříjde«, říkával dříve pan farář, »což ona dbá o zdejší lid! — Slyšíte, Jozítku, pan ředitel povídal onehdy, že má namířeno do lázní až někam k moři — tam prý je hodně zdrávo — myslím však, že by byla také zdravá, kdyby byla víc dobroditelkou svého lidu — vidíte Jozítku.«

A pan učitel všemu přisvědčoval. Jemu zdálo se, že takováto dáma, jež dbá jen o ten velký svět, je vůbec k malým lidem nepřístupnou. A teď má on i pan farář se jí představit. Jen jak to půjde, když ona je zvyklá na lesk a nádheru a oni oba — toho nedbali. Ani se nikdy o tom nezahovořili, že by kdy mohlo u nich dojíti na nějaké a dokonce tak parádní představení. O tom — o tom se jim oběma ani ve snách nezazdalo.

»Co pak my — my«, postěžoval si pan farář — »co pak my — my — ale naše kabáty — Jozítku, naše kabáty — a peníze teď nejsou — že nejsou, Jozítku?«

»Ba nejsou! Prohlížel jsem také ten svůj kabát«, vysvětloval smutně pan učitel — a já nevím, vlastně já vím, že parádu dělat nebude — šlakovité panské nápady«.

»Ano, ano Jozítku, šlakovité — šlakovité. Kdo pak z nás by si na tohle vzpomněl — člověk je tadyhle rád, když si pořídí to své roucho, aby stál slušně před Pánem Bohem, kdo pak by se nadál tohohle — tohohle — opravdu šlakovité panské nápady«. Tenkrát to bylo ponejprve, co se pan farář a pan učitel rozešli s neveselou.

A doma opět neveselo. Tam usedli si oba každý s hlavou v před nachýlenou a s mrakem starosti pod čelem. Zatanul jim oběma před očima nádherný obraz okolí kněžnina v zámku a naproti tomu jim jako by naschvál se stavěly před oči ten ošumělý límec, ty skoro roztřepené rukávy — ba celé — celé ty ošumělé kabáty obou.

»Co — co tedy dělat?«

Pan farář Kamínek se pojednou povztýčil. »Co pak je o mne« — zašeptal, »ale on — on, Jozífek! Kněžna si nás pozvala, možno, že bude chtít být z dlouhé chvíle milostivou a on — Jozífek má tu školu tak chudou, živobytí nedostačné — on by potřeboval se kněžně představit. Což je o mně? Má farka mne už dožíví. Víím co, pomohu ke kabátu Jozífkovi a sám — no, nepůjdu nikam. Paní kněžna proto asi plakat nebude«. A pan farář spěchal honem do kuchyně, aby se poradil se svou hospodyní Stázičkou, jak by pořídil panu učiteli nový kabát.

Zatím ve škole radil se pan učitel Holoušek sám se sebou. »Bože, to jsme v tom pěkně!« Tak zanařikal. »Ale co o mne — o mne — on je farářem a nemůže! On je farářem, on by potřeboval nějakého milostivého daru co nejvíce! Což já — já to už přetluču, ale on umí dělati svým úsměvem i z greše zlato. Už k vůli jiným by tam měl jít! — A což — což bych já nemohl něco dokázati k vůli svému dobrodinci, příteli, ba bratru? — Peněz není — ale vždyť je také úvěr« — a pan učitel byl tímto rozhodnutím jako unešen!

Večer téhož dne vypravoval krejčí Skůček své ženě divnou věc. Byl zavolán na faru a na faře mu poručil pan farář, aby ušil kabát pro pana učitele a ledva že se vrátil domů, už tu byl hoch ze školy! A ve škole zase poroučel pan učitel kabát pro pana faráře! A co je při tom nejpodivnější, oba nakazovali, aby Skůček o tom nikde, ani ve škole, ani na faře a ani doma nemluvil.

A krejčí Skůček, když viděl, jak žena se diví, dodal ještě: »Je to podivné, ale takoví dva páni, jako náš pan farář a náš pan učitel, to jsou moc rozumní páni, však oni sami nejlépe vědí, proč to nakazovali, a viš, Barboro, ty mlč, jako jsem mlčel já.«

Pak se dal Skůček do vyměřování a do šití, a podivno, jeho žena Barbora mlčela ještě lépe než on sám! —

* * *

I nadešel určený den audience. Milý a pěkný den měsíce září. Slunce ještě má dosti síly tepla, aby vše prohrálo, oblažilo. Na horách překrásně. Tak jako v létě! Sic tu a tam již některý list prožlutává, ale to působí uprostřed ostatní zeleni milou pestrotu. A z rána nejkrásněji! Jozífkové si vždycky tak rádi vyšli dost časně ven do Boží přírody. Pan farář s modlitbou a pan učitel s písní na rtech. — Však dnes čekalo na oba něco jiného — překvapení.

Pan farář procitnul, poznamenal se křížem, promnul oči a zaraženě díval se před sebe. Na stole rozložen nový kabát.

Vstane chvatně, jde se přesvědčit, opravdu docela nový kabát! Snad to ten — ten — avšak to není možno. Včera večer vyprávěla děvečka Madla přece tak radostně, jak pan učitel do kumbálku za svým pokojem zašel, jak ona rychle oknem kabát na stůl vhodila.

Pan farář strojil se kvapně a zkoušel ten nový kabát na sobě. Opravdu, ten kabát mu »padl« jakoby si sám poroučel, jak má býti ušit. Běžel kvapně do kuchyně pro vysvětlení. — Stázička byla také celá udivena. »Jest-li pak« začal, ale nedořekl. Spěchal ke škole! Duši příbuznou pochopí člověk vždycky snadno. —

Ve škole, když pan učitel z kumbálku, v němž také spával, do pokoje vyšel, bylo to zrovna tak, jako u pana faráře. Pan

učitel se zarazil, přemýšlel a zapudiv ihned myšlenku, jakoby to snad byl týž kabát, jež pro pana faráře objednal, protože jej sám tajně do fary a to zrovna do pokoje pana faráře pašoval — běžel k faře.

Uprostřed cesty se milí Jozífkové potkali.

»Le vy jste to Jozífkou — tak s tím kabátem — vidíte.«

»A že vy také, vidíte.« —

A více nepromluvili! Podali si ruce a bezděky se objali a když se pustili, bylo viděti, že si zaplakali. —

Pak šli k zámku, k paní kněžně.

Tam živo dnes! Duchovenstvo, učitelé, všichni úředníci, vše v očekávání, až kněžna zavolá.

A ano — konečně volali faráře Kamínka.

Pan farář předstoupil, uklonil se a zadíval se prvně ve tvář té, která prý na místě toho, aby co oblažujícího činila pro lid — jezdila po světě.

»Jak se jmenujete?« A přistárlá paní kněžna oslovila faráře německy.

»Farář Josef Kamínek z Bohoušova na patronátě Vaší Milosti«, odpověděl farář povýšeným hlasem a česky.

»Ach vy ani německy nemluvíte?« pronesla kněžna ne bez příměsku podrážděnosti.

»I mluvím — mluvím též — ale nejraději ovšem česky.«

»Tak?« a paní kněžna se jaksi zakabonila. »A proč?« tázala se faráře Kamínka jaksi ostře.

»Proč? Je to řeč lidu mého a já jen s tím lidem se obyčejně stýkám. Je to řeč, kterou nám Pán Bůh sám vložil na rty a dar Boží člověk na sobě zapíratí nemá. A je to, milostivá kněžno, řeč, jež zněla na rtech králů a knížat a« —

»Rcete čeho byste si přál, v čemž bych mohla vám dobro prokázati?« tázala se jaksi rychle kněžna.

»Mně? Vaše Milosti, mně v ničem.« —

»V ničem?«

»Ano co se mne týče, ale u nás, milostivá kněžno, je učitel Holoušek, nevyrovnatelný hudebník a člověk znamenitý, a co ještě více váží, duše dobrá a šlechetná.« Pan farář když tohle povídal, přímo zářil.

Kněžně se tohle jaksi zalíbilo i tázala se nyní o mnoho vlídněji: »Nu a co byste si tak pro toho vašeho učitele přál?«

»Má, milostivá paní kněžno, za všechno své namáhání dvě stovky a škola nad ním i kolem něho se jako sesouvá. Snad by se mohla škola uvést do pořádku, snad by si zasloužil zlepšení.«

»Dobře — dobře« pokynula kněžna. »O škole se uradím a tohle dejte tomu vašemu panu učitelovi!«

Pan farář poděkoval za dar, uklonil se a pospíchal s darem pro Jozífkou — ven. »Počkej« — liboval si, tebe já Jozífkou, až budeš mít po audienci, překvapím.«

Pak šel k té audienci jeden po druhém, až došlo na učitele Holouška.

• »Učitel Holoušek?« tázala se kněžna.

»Ano, Milosti.« —

»Co byste vy měl tak na srdci, rcete! Mohla bych vám něčím pomoci?« a paní kněžna čekala dychtivě na odpověď.

»Vaše Milosti, náš pan farář . . .«

»Ano pan farář zde už byl — ale já chci věděti, čeho byste si vy přál!«

»Já, Milosti? Ale ano — ano — ovšem škola je chatrná — ale pan farář« —

»Co máte s tím farářem?«

»On by Vaše Milosti rozdal vše, to já vím nejlépe! U něho to není tak, jak by mělo býti na faře a to pro samou dobrotu jeho srdce! A ke všemu farka tak malá, příjmy nepatrné. A on sám jí brambory, aby jinému mohl pomoci. Vaše Milosti, brambory — a jemu by vlastně náleželo všechno to nejlepší.«

»Vy tedy prosíte za pana faráře?«

»Ano, Vaše Milosti.«

Paní kněžna se teď pojednou smířila s tou postavou, jak se jí zdálo, až moc prostého kněze — tohle, jak jeden za druhého prosil, ji bavilo. Usmála se. A s úsměvem kynula učiteli Holouškovi, aby se posadil. Musel jí vyprávěti a hodně vyprávěti o tom svém faráři. Tam venku čekalo jich ještě tolik, ale kněžna milého učitele Holouška nepropustila, dokud vše, co věděl i měl na srdci, nevyprávěl.

Po tom obdržel i on dar pro pana faráře.

Od zámku kráčeli pak pan farář i pan učitel ruku v ruce. Když jeden druhému podával dar kněžny, podívali se sobě do očí a rozuměli si. Objali se tak upřímně, jako když jeden ke druhému spěchal poděkovat za kabát.

A kráčeli tak tiše a beze slova. Takovéto blaho tak upřímného přátelství se nedá ani vypověděti.

Když došli k faře a loučili se, zašeptal konečně pan farář: »Jozítku, Jozítku, — tolik peněz, — víš co učiním? Já už dávno chtěl k té ‚Matici‘. Považ, jsou u ní Jungmann, Palacký, sami naši znamenití mužové, slyšíš, já se dám zapsat.«

»A já — já také«, usmíval se pan učitel. »To je řeč zrovna z mého srdce.«

»A to ostatní — no — no — paní kněžna by mohla dáti ještě více a naši horáci by to spotřebovali, vid' Jozítku!«

A jak podali si ruce a jak objali se dnes už po kolikáté, zlatý paprsek slunce se opřel o farský kopec a ozářil blažený obou úsměv.

Půlnoční mše faráře Dusila.

Zrovna o štědrý den časně z rána překvapila faráře Dusila, který na faře hořanské vedl duchovní správu v letech 1779—1790, tedy také v letech novot císaře Josefa druhého; ano, zrovna o štědrý den roku 1786 překvapila faráře Dusila nenadálá návštěva. — Pan farář modlil se právě své ranní modlitby, když u dveří iarních prudce bylo zazvoněno. Bylo otevřeno a pak u dveří světničky farářovy ozvaly se prudké a rázné kroky. »Ach, toť Jírovec, pan Jírovec ze zámku — vzácný host« a pan farář Dusil zastavil se před panským mušketýrem ze zámku Kounovského a podíval se mu zpytavě do očí — — —

Pan farář Dusil velikých a zvláštních styků se zámekem na Kounově nepřestoval. Panství Kounovské bylo v rukou odcizenců lidu našemu jak národností tak i vírou, a ty ruce podepisovaly dekrety pro úředníky, kteří také Bůh ví ze kterých konců světa sem se dostali. A farář Dusil byl jeden z těch kněží, kteří právě za doby největšího útisku, za doby nejprudších rozkazů na utlačenou českého jazyka ten jazyk hájili — pro práva řeči lidu sobě svěřeného nadšeně horovali. Správce panství Kounovského naproti tomu chápal se radostně každého dekretu, každého pokynu proti české národnosti, proti lidu a zvykům jeho, a to jen, aby způsobil příkoří tomu lidu i obhájčům jeho. Farář Innocenc Dusil a správce Kounova nejen že spolu žádných zvláštních styků nepřestovali, leč pokud toho úřední a patronátní poměry vyžadovaly, — ano, oni spíše stáli, a to často dosti příkře proti sobě. Správce od své úřadovny šířil cizáctví a farář od tichého kostelíčka hořanského lásku k rodné zemi i jazyku národnímu.

Tedy oba vždy proti sobě! A teď, dnes, o ten štědrý den, tu pojednou posel ze zámku, správčův převěrný sluha, o němž lid v celém okolí říkal, že by se neměl jmenovati Jírovec, spíše takhle Výrovec. Byl hostem na faře hořanské dosti řídkým, a když přece někdy přišel, byl hostem jistě neblahým. Proto zadíval se pan farář Dusil panskému mušketýru Jírovcovi přímo a zároveň zpytavě do očí. Ten pohled jakoby říkal: Tak, pane mušketýre, co tu dnes asi u mne chceš, s jakou sem přicházíš?

A Jírovec sklopil oči. Jak rázně od zámku sem vyšel, jak prudce do fary vkročil, k pokoji faráře a do něho se vechnal

v tom vědomí, že teď, až bude vyřizovati rozkaz svého pána — on třeba že ne tak vysoký, ale přece jen důležitý panský služebník faráře pokoří. Nebo když jsou velcí a vyšší páni někoho nepřátely, tu obyčejně, aby to nepřátelství bylo více a hodně cítit, to dovedou způsobiti těch vyšších podřízenci. Komu panstvo vypovědělo boj, tomu jej co nejhruběji ukazuje ve všech odstínech třeba i nejposlednější na panství služebník, natož tedy tím více blízký panstvu svému mušketýr. Jírovec se tedy vehnal do pokoje pana faráře Dusila, rozkročil se důležitě, chtěl pana faráře pokořiti, ale byl před přísným pohledem jeho nucen sklopiti oči a ledva koktal.

»Pan správce — milostivá vrchnost vzkazuje, že —«

»Pan správce — milostivá vrchnost? Co to znamená?«
tázal se dychtivě farář.

»To nařízení už prý jako dříve přišlo — ale pan správce si na ně právě dnes znovu vzpomněl. Je štědrý den. Přijde štědrý večer! Po něm bývá půlnoční — a ona nesmí býti.«

»Jakže — naše půlnoční mše svatá, při níž poprvé ve svátky vánoční nad hlavami věřících zní zvěst blahá, že se Spasitel narodil — ta že nesmí býti? A to že mi pan správce vzkazuje právě dnes?«

A farář Dusil cítil v tom osten zloby správcovy. O dekretch císaře Josefa II. mluvilo se mnoho i soudilo se mnoho. Mnohé byly vysoce důležité, některé zabíhaly v nepříslušnosti. Nařízení o změnách v obřadech, o pohřbívání bez rakví v plátcích, o posvíceních a i o mši svaté půlnoční způsobovaly nejvíce nevole. Ovšem jenom někde! Byly tu kraje, v nichž některé až do nejmenších podrobností sestavené předpisy nebyly ani v celém rozsahu oznámeny, anebo byly-li přece prohlášeny, byly hned z počátku všelijak obcházeny. Na mnohých místech samy vrchnosti uznaly, že by to nešlo a že by to nebylo ani s prospěchem, úporně a beze všech ohledů bojovati proti citům lidu. Jen tam, kde vrchnosti byly příkře zaujaty proti lidu, jen právě tam vynucovalo se všecko, a to zajisté ne ani v úmyslu samého zákonodárce, až do krajnosti, a z toho pak ovšem povstávaly výbuchy nespokojenosti, bouře a vzpoury proti pánům. Prostý lid, jenž měl o císaři Josefovi II. ponětí, on že je otcem a zastancem všeho lidu v říši upřímným, nechtěl ani věřiti, že by sám císař byl mnohých těch dekretů původcem. Mezi poddaným lidem doutnalo tehdy mnoho a mnoho jisker pod popelem, jež často vyšlehovaly v plameny nespokojenosti a bouří. Tím snáze tedy lid, jenž svému císaři podle mnohých zjevů jeho jinak upřímného lidumilství plně věřil, o těch různých nařízeních vyslovoval se nepokrytě, »ty že ne císař vydal — ale že je spískali páni a jen páni a to proto, že jsou jejich úhlavní nepřátelé a lidu nepřejí v ničem a nikde a ani ne v projevech jich pevné víry!«

Farář Dusil sice dobře věděl, že v císařských dekretch bylo i nařízení o té půlnoční mši svaté, avšak když mnohé

z těch dekretů byly už odvolány a mnohé se obcházely tak, jakoby to tak přísně nebylo míněno, nepovažoval za nijaký přestupek slaviti půlnoční mši svatou i dál v pravý čas — o půlnoci. A lid jeho byl v tom s ním za jedno. Vždyť to zvyk tak krásný a dojmavý, když ten chrám na tom jeho povýší horském pojednou rozlévá záři jasnou světél kolem a kolem do noci! A po těch zasněžených stráních a kopcích sem spějí zástupy zbožného horského lidu, kde kdo může z osadníků i valně vzdálených, a to proto, aby se rozradovali v srdcích svých pod vlivem těch veselých pastýřských písní, vyjadřujících radost z narození Spasitele! Oh, nebyly by to pravé hodý Boží vánoční, kdyby ta půlnoční mše svatá byla vynechána anebo přeložena! Na to pan farář Dusil nechtěl ani pomysli. — Ještě v předešlou neděli způsobem tak slavnostním a slovy tak vřelými tu půlnoční lidu svému ohlásil a dnes — teď už o štědrý den panský mušketýr Jírovec mu vyřizuje, že pan správce a on — on hned to činí jako »milostivá vrchnost« sama — vzkazuje, že ta mše býti nesmí!

Byl farář Dusil přesvědčen o tom, co se za tím skrývá, a to že je zloba správcova, byl přesvědčen, že všemohoucí na panství pán byl schválně k tomu vyvolil dnešní den, aby nařízení, jež i jinde jakoby už nebylo — obnovil a tím aby ty vánoce jemu i lidu jeho pokazil, ale přece, a to rozechvěně se tázal: »A proč, proč jste mi to vy, mušketýre, přišel říci?«

»Proč?« A mušketýr Jírovec se teď ze své zaraženosti jako vzpamatoval. Hlavou mu projelo to, co si umiňoval cestou, jak ten rozkaz faráři vysekne, aby jej pokořil.

»Je to zbytečnost! Nakázal mi pán milostivý vám tak vyříditi!« A zas se skoro jako velkopansky rozkročil. »Noc je noc! A v noci má každý raději spát. Vaši osadníci v ten večer před tím moc jedí a jedí až do půlnoční. Na celý týden by si to mohli rozdělit a stačilo by jim to. Je v tom podporování nemírností a zbytečných outrat. A proč pak tolik lidí v noci po kostelích? Vy prý dobře víte, že kostely a kaple mají býti v noci zavřeny, aby všelijaké schůzky při předstírání pobožnosti přestaly. A tak má být i dnes v noci. Milostivý pan správce tak poroučí, i hořanský kostel musí býti zavřen a živá duše tam nemá býti vpuštěna! Proto jsem přišel, proto jsem to pověděl a vyřídil! Slyšíte, faráři, dnes v noci musí být váš kostel zavřen — opakujte to, abyste si to dobře zapamatoval — buďte rád — pospíte si aspoň — tak, tak a kostel uzavřete hezky už z večera a na kolik západů.« A mušketýr jakoby se teď panu faráři až i vysmíval!

»A což když nezavřu?« A faráři Dusilovi chvěl se sice hlas, ale v pohledu jeho bylo odhodlání.

»I zavřete — musíte zavřít! Pan správce poroučí a to jakoby milostivá vrchnost sama poroučela! Tady nezbývá, než

poslechnout! Musíte poslouchat, vy, faráři, zrovna tak jako já — já, mušketýr.« —

Na tenhle úšklebek farář Dusil neodpověděl. Vztáhl ruku ke dveřím a řekl důstojně i přísně zároveň: »Jdi a slyšíš, řekni pánu svému, že já jsem kněz, sluha Boží, sluha Církve své, že jsem kněz tady pro lid svůj ustanovený a že nic nezavedu proti citům víry toho mého lidu, jdi a vyříd', že náš hořanský kostel dnes v noci zavřen nebude — slyšíš, nebude.« —

»Nebude — nebude«, to si řekl farář Dusil, když mušketýr Jírovec zlostně odběhl, kolikráte po sobě! — »A jak, jak by tohle mohlo býti?«

Ta půlnoční mše ve chrámu plně osvětleném, ty radostné zpěvy vánoční, jež za noci svaté a tiché rozléhají se kolem, ty ozvuky blahé zvěsti tam od Betléma, při nichž jemu i všem jeho je tak, jakoby se znovu opakoval ten děj spásy pro všechny, to tiché a tak zářivé blaho duší zbožných, které při této mši, při té písni: »Narodil se Kristus Pán, radujme se«, zapomínají na starosti a trampoty své; tohle všechno tak najednou všem vzít? To vše je tak srostlé s ním i s jeho osadníky, že nemožno, nemožno to říci: »lidé moji — dnes — dnes v noci zůstaňte doma — náš kostel musí být zavřen!« Farář Dusilovi se zdálo, že by tím spáchal zradu na lidu svém. Ó, kdyby ten císař s tím srdcem tolik dobrotivým, že o něm jde pověst za pověstí, kdyby sám poznal, kdyby sám zakusil, kdyby rádců neposlouchal a přesvědčil se, nebylo by jistě vydáno to nařízení o tom zavírání chrámů v noci. Třebas jindy, ale v tuhle noc, v tuhle noc nikdy — nikdy! A on zajisté to o půlnoční mši svaté tak nemyslí, jak to ten správce odůvodňuje, to on — on, ten správce tak je ve všem proti lidu, to on jen, když se jinde ty dekrety tak přísně neprovádějí, to on chce pokaziti ten krásný a povznášející okamžik jemu i jeho zbožnému lidu! Ale ne — nepokazí ji, nepokazí! Až přijde půlnoc, hořanský kostel zavřen — nebude! —

A snesl se večer. Tichý, krásný a kouzla plný štědrý večer, na horách vždy tak zajímavý! Venku ticho, ticho na zasněžených pláních, ticho v dědkách! V chatách, po stráních a kopcích, jakoby rozsázených, kmitne světélko tu, kmitne světélko tam, a pak už všude a všude, a celá ta horská dědina po těch stráních a kopcích vypadá jako osvětlený Betlém! A uvnitř v příbytcích veselo, nelíčené, upřímné štěstí! Od dítěte jásajícího až do starce a stařeny, jimž u kamen jiskří se i vlhne a zase se jiskří to staré jejich oko radostí, že se zase všichni těch blahých vánočních ve zdraví dočkali, vše šťastno! Provádějí se i ty staré zvyky štědrovečerní. Od večere dávají se zbytky stranou, aby bylo poděleno i okolí chaty. To přijde stromům do zahrady, jiné dobytčeti ve chlévě, něco i té drůbeži. I pes, strážce chaty, dostane svůj podíl, ano i do studně vhodí se kousek vánočního pečiva, aby prý prameny v ní nevysychaly!

Veselo jest při těch zvycích a při všech těch vzpomínkách, jež blahý štědrý večer v rodinách vyluzuje — tak tiše, blaze, veselo všude až do té půlnoční.

V celé dědině Hořanech a v osadách přifařených neví nikdo, jaký vzkaz do fary přinesl mušketýr Jírovec. Pan farář se o tom nezmínil ani před domácími. A muškerýr byl odpovědí pana faráře tak rozloben, že nikde se nezastaviv ubíhal z Hořan, aby co nejdříve pánu svému vyřídil vzpurnou farářovu odpověď. —

Tak nikdo ničehož neví, vše se těší, jen faráře Dusila skličuje starost. Ale ono to i při těch starostech ubíhá. Hodina za hodinou, a čas k půlnoční se blíží. Přišel kostelník, rozhoupal se zvoníkem zvony k slavnostnímu vyzvánění a pak sešel dolů ke hlavnímu vchodu do kostela, aby otevřel chrám Páně věřícím.

Klíč sice ve dveřích zaskřípěl — ale kostelník neotevřel. »Tak on tobě ten váš farář přece poručil, abys dnes a teď kostel otvíral?« A několik svalnatých rukou chopilo se kostelníka, odstrčilo jej ode dveří až ve sních zapadl, a jiné ruce chopily se klíčů, vytrhly je ze zámku a zahodily je také ve sních. Složitě postavy zjednaných pochopů postavily se přede dveře chrámové. —

»Zpět jděte!« volal na zbožný lid přicházejí na půlnoční, mušketýr Jírovec — »zpět jděte, domů raději se vyspat, táhněte, do kostela dnes nesmíte, nesmíte — je o tom nejvyšší rozkaz, tak poroučí vrchnost, pan správce a také vám to poroučím já!«

»Že nesmíme do kostela? A dnes, v tak slavnou památku Narození Páně? Není možná! Však se nás pan farář náš zastane«, hučelo to mezi lidem. —

»Váš farář že se vás zastane? Haha — váš farář? Ten naproti nám jest dnes tuze malý pán! Ani on nesmí dnes a teď do kostela!« —

A pan farář opravdu nesměl! Přišel, ke dveřím chrámovým se klidně a důstojně ubíral, a muškerýr Jírovec mu zastoupil cestu. »Dnes ráno jste vy mi rukou ukázal cestu ke dveřím, teď na vyšší rozkaz --- a vy víte jaký -- ukazují já vám cestu ode dveří.« —

»A to povídáš ty, mušketýre Jírovče, zde, zde na místě posvátném a v tak slavný okamžik naší víry? Jářku, Jírovče, rozpomeň se, že jsi najatcem toho, který s námi dobře nesmýšlí! Tys přece také z lidu našeho vyšel a ty chceš býti toho lidu až takovýmhle nepřitelem?« Ale mušketýr Jírovec těchhle slov si ani nevšiml a se rozchechtal. »Mám rozkaz, rozkaz milostivé vrchnosti, mluvím tu teď za vrchnost a vrchnosti být poslušen musí každý, ať je to kdo je! Poslouchám já, musíš poslechnouti ty, faráři, i vy všichni!«

Za těmi slovy zaburácel však hněv lidu. Zástupy jeho nastavěly se zatím kolem i přede dveřmi a mnozí obstoupili svého faráře jakoby k ochraně. —

»Dnes takový den a my že nesmíme do kostela? Slyšíte vy — vy tam u těch dveří ustupte, nebo« — a lid tlačil se na faráře, tlačil se v před ke dveřím na ty, kteří bránili mu pomodlit se tak, jako se vždy modlival, hledati útěchy, jako ji vždy hledával. — »Pravíme vám, ustupte, ustupte — odrazte od těch dveří — my chceme do kostela a my si tam přístup vydobudeme — ustupte — chrám je náš — mše svatá je pro nás a ne pro vrchnost — ta do našich pobožností nemá co mluvit — ustupte — nebo« — A proti strážcům dveří už a už se zvedaly pěstě. —

Farář Dusil se zhrozil. Takový okamžik!

Od plání betlémských jako ozvuk krajem širým po všem světě křesťanském rozlévají se blahé zvuky zpěvu andělského »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle«! Klidná, tichá, svatá je tahle noc a ten pokoj, ten klid, to ticho, ta svatost takhle tu porušena! U dveří chrámu panští pochopové s pěstěmi zaťatými, se zbraněmi v rukou tak, jak je sem poslal ten nepřítel lidu i citů jeho, cizák, a naproti nim ten lid, ve svých citech tolik a tolik uražený! A ten uražený cit lidu dovede někdy jednati, až stydne krev! Má on, farář, kněz toho lidu dopustit, aby se zde stalo něco, co by ještě víc a hůře znesvětilo noc svatou? Ne — zabrání tomu! Ano, zabrání tomu! A hlavou jeho kmitla se spasná myšlenka. I tázal se ještě jednou, zdali panští pochopové povolí, a když jej odmítli, promluvil ke svému lidu jak mohl konejšivě, maje ovšem na zřeteli myšlenku svou spasnou. I pravil: »Je tato chvíle tak posvátná a je nám tolik i posvátnou svatyně naše, tento chrám Páně! Vy, moji milí, zajistě že nechcete porušiti ani památku tohoto okamžiku, ani místa tohoto, nám vždy tolik drahého! Či mělo by se říci, že u dveří těchto strhla se půtka, anebo že tyto dvěře byly vylomeny násilím jinak vždy zbožného lidu? Vím, drazí moji, že na nás, na našem citu, páše se dnes a v tuto chvíli neoprávněné násilí, avšak nad námi je ještě Bůh a jeho spravedlnost. Dnes ten Bůh přichází, blíží se k nám jako dítko usmívavé, avšak usmívá se jen na ty, kdož ho vítati chtějí — ten Bůh tedy také rozhodne jednou mezi námi a násilím, na nás páchaným! Utište se, bratři a sestry, a nechme této chvíle naše násilníky na pokoji! Oni ať si provedou svou zlovůli, my však svou obvyklou půlnoční mši svatou slaviti budeme přece.« — —

Pak prořekl cosi tiše farář Dusil předním v zástupu a ti to sdělovali dále, a dány i příslušné rozkazy kostelníkovi, ten doběhl do fary, a za chvíli zůstali u kostela jen Jírovec a jeho pochopové. Zástupy lidu odcházely volně se svým farářem od kostela do dědiny. Uprostřed dědiny zastavil se průvod, farář kynul a vysvětloval: »Půjdeme ke kapli »Václavce«, tam je oltář; roucho mešní a kalich i ostatní potřeby donese tam kostelník se zvoníkem. Tam uprostřed lesa uvítáme památku Narození Spasitele, když nesmíme zde doma. Vezměte si s sebou

světla, třeba i louče, však víte sami, jak chodíváte někdy »na roráte« za rána mlhavého s loučí v ruce; ano, vezměte s sebou světél co nejvíce, ať si kapli Václavku a celý les kolem hodně osvětlíme! Tak — tak — a půlnoční, nám všem milá půlnoční bude přece!« — — —

Všechn lid souhlasil a za chvíli snesl světél co nejvíce. Průvod ubíral se pak od Hořan do stráně, do vrchu k lesu. v němž stála a stojí dodnes starobylá kaple »Václavka«. Byl to průvod vážný, ale také krásný! Každý účastník a každá účastnice, ti všichni nesli v ruce světla; ten svíci, jiný svítlnu a opět jiný i louč. Někteří měli světla v obou rukách. Světla jejich odrážela se od zasněžených strání a stromů, jimi byli ozáření i oni sami. —

A tváře všech planuly nadšením; nikomu v tuto chvíli nebylo obtížno, ubírat se sněhem do vrchu k lesu. Byl to průvod krásný, ten průvod starců, mužů a žen, jinochů a dívek a i dětí, s tím knězem jich uprostřed, jenž teď už nesl si sám kalich k oběti nejsvětější a předříkával cestou lidu svému modlitbu za modlitbou. —

Tak došli lesa. V lese vše pod sněhem a pojednou při těch mnoha světlech krásně jako v pohádce! Sněhem obtěžkané větve stromů ozářeny, na každé větvi perly, stříbro, drahokamy!

A průvod došel ke kapli. Dovnitř vešli farář, kostelník a pak ostatní lid. Hlava na hlavě a mnozí stáli i přede dveřmi. Za chvíli započala mše svatá. Světla zářila, starý kantor započal pastýřské koledy a všechn lid se rozezpíval s ním. Tichý jindy vůkolní les všecek tím proměněn! Všude třpyt světél a ten dere se průlinami stromů i dále, i ve skrýše lesní zvěře. A za světly tam proniká i radostný vánoční zpěv. Probouzejí se veveřice, zajíc, srna, jelen, ptáče v lese prezimující, a vše těmi světly ozářeno! Blíží se i ta zvěř, přivábena nevídaným tu zjevem, ke kapli, k zástupu lidu. Tak jakoby cítila, že jí nikdo neublíží. Z houštin svých dívají se na lid zbožný oči všech těchto tichých obyvatelů lesa a nad tím lesem od větve k větvi zní radostný hlahol vánoční: »Narodil se Kristus Pán, veselme se.« -- Pan farář Dusil obětuje za lid svůj svou půlnoční mši svatou. A dokončiv ji, sestoupil se stupňů oltáře, prošel mezi lidem tu těsně seskupeným a postavil se na nejvyšší stupeň u vchodu do kaple. Chtěl k svému lidu promluvit, jemu poděkovati a chtěl, aby jej všichni, i ti, co venku stáli a do vnitř se nevešli, slyšeli. —

»Kdo řekl by,« započal, »moji drazí, že jednou a v takové chvíli nastane nám okamžik, v němž takhle budeme přítomni půlnoční mši? Jako staří předkové za dob minulých, když po vlasti zuřily války smutné, skrývali se po lesích a mezi skalami s modlitbou na rtech, tak teď my museli jsme se utéci s obětí nejsvětější, s písní svou i modlitbou do lesů! Avšak jak krásné je to tu! Jako na těch pláních bétlémských, když pod širým nebem zazářila světla nebes a ozval se zpěv andělský!

Bude tato chvíle památnou pro nás pro všechny! Byť i za to měli jsme co přetrpěti od násilníků — Bůh zajisté odmění vám pouť dnešní vším dobrým. Neboť všechno ostatní je jen do času — Bůh však na věky! A ten Bůh — —« a pan farář nedomluvil. — — —

Z lesa v tu chvíli donikl sem výkřik — bolestný, zoufalý výkřik.

Lid se svými světly v rukou rozběhl se na ráz v tu stranu, odkud výkřik zazníval.

Doběhli k pasece a viděli, jak tam uprostřed té paseky kdosi zápasí s jakýmsi zvířetem a jak z paseky utíká na protější stranu lesa několik lidských postav.

Zástup se světly žene se blíže, a v tom je zastavuje zkušený jeden horal. »Poslouchejte — tam uprostřed paseky nad tím člověkem, toť vlk — vlk! Pozor! Točme hodně světly, křičme a běžme přímo na něj.« —

Ozvaly se pokřiky, světla se zamíhala a zástup s horalem v předu rozběhl se na vlka. Ten zavyl, odskočil a rozehnal se úprkem zpět do lesa. Zbožní návštěvníci lesa přistoupili blíže a ve tvářích všech zračilo se zděšení. —

Tam ten, co tak zoufale křičel, co leží tu teď tak zdrásaný zuby dravce a všecek zkrvácený, toť — Jírovec — mušketýr!

Ano, mušketýr Jírovec! Jak zástup lidu s farářem od kostela odešel, čekal chvíli se zjednanými pochopy u kostela. Domníval se, jak vůbec jen zle o každém smýšlel, že ho chtějí ošáliti a odcházejí proto, aby on se svými také odešel a pak po jeho odchodu aby volno bylo všem vrátiti se do chrámu. Až když zpozoroval, jak zástupy lidu se svým farářem ubírají se do stráně, do vrchu a k lesu — vzpomněl na kapli »Václavku« a tím se mu v hlavě rozsvítilo, co to má znamenat. »Tak on ten farář a ten lid, že přece budou slavit půlnoční? — Tak že na nás jdou?« A v tom vzteku zas ho napadlo zlé jeho myšlení o jiných, i o těch, kteří tolik obětovali, aby vykonali svou obvyklou pobožnost!

»Hoši!« rozkřikl se u kostela, »tady v Hořanech je samý lesák, samý lesní škůdce! Ti chlapi, i když se modlí, na nic dobrého nemyslí a bodejt by taky, když sám farář jejich je takový zbujník! Slyšíte, pojďte za nimi, rozdělme se a dávejme na ně na všech stranách dobrý pozor! A jak někoho při škůdnictví napadneme, bez milosrdenství s ním do pout a na zámek!« A šli a rozestavili se po krajích paseky a chtěli vnikati pozvolna dále — a zde — zde na té pasece teď leží sám mušketýr Jírovec, zdrásaný zuby dravce a zle zkrvavený! —

Po chvíli kráčel průvod s vrchu dolů k Hořanům. Ve středu jeho farář Dusil a za ním na nosítkách byl nesen těžce zraněný mušketýr Jírovec. —

Byl donesen na faru, uložen a ošetřován pečlivě. A pak přišel den Narození Páně, lid pěl své písně vánoční ve chrámu svém a pěl je pak v tom chrámu svém nerušeně i o půlnoční

vždycky. Od té události nebyl už nikdy rozkaz milostivé vrchnosti opakován. Farář Dusil sloužil pak vždy nerušeně půlnoční svou mši svatou v chrámu Páně hořanském. A nebyl nijak ani za tu půlnoční ve »Václavce« stihán. Sám správce po tom všem zkrotl.

* * *

Na událost tuto vzpomenou si dosud ještě v Hořanech, když vypravují staří dědové události ze života svých otců. Vzpomenou si na ni buď tehdy, když o štědrý večer usednou po večeři a vypravují si, aby čas ušel do půlnoční, anebo když za zimních dlouhých večerů a nocí někdo začne o tom, jak u nás v Čechách ještě před sto a několika lety objevovala se po lesích, a zvláště v horách, dravá zvěř.

Radovanský velebňoušek.

Šlo — šlo to sic zponenáhla, ale přec — přece se už vytratil ze současného života v těch počátcích našeho národního probuzení mužové tolik zasloužili! Odešel jeden po druhém a tak už asi se nám vytratil na dobro — do jednoho. Odešli na věčnost už asi všichni ti naši buditelé bývalí a odešli asi s úsměvem na rtech proto, že ve vlasti, mezi lidem, pro nějž pracovali a jež probouzeli, viděli vzkvétat nový, český, nadějný život, své to pilně a obětavě pěstěné sazeničky. A vytrácejí se nám jeden po druhém už i ti naši osmačtyřicátníci! Občas tu a tam, když zaklepou vzpomínky na tu hlavu starou, nachýlenou, ozve se hlas toho neb onoho z posledních té staré gardy bývalé, ozve se u vyprávění milém, poutavém, pohnutlivém i nadšeném o té době tolikerých nadějí a tak velkého nadšení i ovšem také velikého sklamání! A my posloucháme rádi — rádi a poslouchali bychom rádi i sebe déle! A ti tehdejší nadšenci byli všude, ve městech i zákoutech horských, byli ve vyšších kruzích a vrstvách tehdejší národní společnosti. Blýskají se z těch všech jména jednotlivců, kdežto kolik jich je zapomenuto! A obzvláště mezi kněžstvem těch zapomenutých je nejvíce! A přece tehdy kněží katoličtí od nejvyšších až k nejnižším, jak o tom mnohé nové důkazy svědčí, byly za jedno se svým národem. I arcibiskup Šrenk je světlou postavou dějů roku osmačtyřicátého! A tolik pražských vynikajících kněží až po mnichy zbožného řádu Otců Františkánů! Od známých Arnolda a Votky, vynikajícího jesuity, až po kaplana v zastrčené dědině horské! Ale ovšem, na kněze zapomíná se nejvíce a nejdříve! — —

Na radovanského kaplana Václava Loukotu, jemuž pro malou jeho postavu říkal lid, jenž jej miloval, »velebňoušek,« jako na »osmačtyřicátníka« si také málokdo vzpomene.

Na tichém hřbitově horské dědiny Radovan, tam v rohu při zdi kostelní stojí kříž, v jehož podstavec je zasazena deska pamětní s nápisem: »Zde v Pánu odpočívá P. Václav Loukota, bývalý radovanský kaplan, v jednatřicátém roku svého věku zesnulý,« — A pod tím prostinká, ale jímavá slova veršiku:

»My měli rádi tebe — tys nás miloval.
Proto's přišel, abys mezi námi dokonal.«

A letopočet 1851. — — — —

Ten kříž a ten nápis upomínají na dobrého »velebňouška« radovanského, ale jako osmačtyřicátníka zná ho už nyní málokdo. Jen někdy rozpovídá se o něm některý staroušek, který ještě v mládí zkusil, co to byla robota, a proto pamatuje, když přišel ten rok osmačtyřicátý, jak se rozehrál a jak si pak, když robota byla zrušena, oddechl; ty chvíle mu zůstaly nezapomenutelnými. A povídají o milém »velebňouškovi« ještě tu a tam někteří z kolátořníků radovanských, zvláště babičky a starší ženy, které ještě vzpomínají na jeho dobrácký úsměv, na nadšená jeho kázání a na ty vřelé jeho modlitby za ty jejich rodné dědiny — a za ten mu tak milý český lid. Tam v Radovanech jest pověst »velebňouška« Loukoty dodnes chvalná, ale v širší veřejnosti jméno jeho zapomenuto.

A přece v ten čas, co v matičce Praze pronášena byla tak krásná a zvučná hesla o vlastenectví a spravedlnosti stejně rovné pro všechny, co přední naši nadšenci řečnili, sjednocovali se, vyjednávali a o lepší úpravu národních poměrů horlili, přece v ten čas Václav Loukota, třeba že kaplanoval v horském zátiší radovanském, působil tak, že si zasloužil, aby vřaděn byl mezi osmačtyřicátníky! A zasloužil si toho i obětavostí, pro kterou byl trýzněn a pro kterou i předčasně dokonat. —

Václav Loukota dostal se do Radovan za kaplana hned po svém vysvěcení. Přistěhoval se sem, jsa tím »vezdejším« opatřen věru praskrovně. Šatstva měl právě tolik, co bylo pro něho na ten čas nejnütnější. A z nábytku ani kousek! Ano měl jen tolik, co na sobě nosil a místo pláště měl přes rameno přehozenou svou věrnou družku — kleriku. Když seskočil před farou z košatiny horského povozu a pan farář mu vstříc vyšel, prosil svého nastávajícího představeného, vůdce a rádce v duchovní správě, aby mu dobrotivě zapůjčil postel, stolek a nějakou stolicí aspoň pro začátek. Rodičů už dávno nemá a z příbuzných, že se nikdo oň nepostaral. Po rodičích že mu sice zbyl malý podíl, ale ten že stačil ledva na podporu v studiích a pak na to, že si pořídil aspoň několik kousků peřin. Jinak, že je s ním, až na nějaký ten obnos do začátku, hotov! Všechno, co je jeho majetkem, že má jen ve dvou bednách. V té jedné peřiny, zimník a něco prádla, a v té druhé nějakou tu knížku. Když pak ta druhá bedna byla svého víka zbavena, ukázalo se, že tam vlastně není jen tak nějaká ta knížka, nýbrž samá a samá kniha! Pan farář se až divil, kde tolik knih nabral? A nový kaplan vysvětloval to své jediné bohatství tím, že něco už jako student podědil po svém strýci, který býval také farářem kdesi v horách, a že v semináři ledacos si odepřel, jen aby si mohl zakoupiti knihu, po které toužil. Ano, knihy byly největším bohatstvím a také potěšením mladého kněze Václava Loukoty. A při tom dostávali s panem farářem při tehdejším

málo rozvětveném poštovním spojení i noviny z Prahy o hodně později, ale mladý kněz čítal v nich za to tím horlivěji a důkladněji a i staršími již čísla tehdejších časopisů obíral se kolikrát po sobě. Až se mu s tím pan farář smával, říkávaje: »Oč, že kdyby teď tu stál ten pan redaktor těch novin a měl nám říci, co před čtvrt rokem napsal, oč, že by to nedovedl povědít, ale vy Václavičku, vy byste to dovedl, co? A jak! A ten pan redaktor by něco na vás koukal — hahaha«.

Ale »velebňoušek«, jak rád četl, tak také rád vykládal. Sešli se sousedé v největší světnici v Radovanech, a to bylo »na rychtě«, velebňoušek přišel mezi ně, usedl a pak ta malá jeho postava povztýčila se za stolem, oko se rozjiskřilo, na rtech objevil se ten jeho zvláštní přitažlivý úsměv, a výklad započal. O dějinách národa, o slávě jeho bývalé i úpadku, o těch, kteří národ zavedli v nejhorší bědy — o hrobařích národa, o utrpení lidu českého, o právech jeho a o jeho křísitelích a buditelích! O tom všem rozhovořil se velebňoušek vždycky tak upřímně — od srdce k srdci. A pak vždycky přidal z těch pražských novin něco časového.

Roku pětadvaceti-letý kněz do Radovan dostal, a v letech následujících až přes ten osmačtyřicátý zkusil za tyhle výklady kaplan Václav Loukota dost a dost! Ne tak od svých duchovních vrchností, ale za to tím víc od vrchností světských, totiž od vrchnosti na zámku dole v Podhradí, kam Radovany příslušely patronátem, a od té tehdejší vrchnostenské justice. Ještě štěstí, že jeho farář, jménem Ort, ač celým smýšlením a každým coulem svého směru byl daleko a daleko od Václavička, a výklady mladého kněze »na rychtě« mu nebyly také valně po chuti, ještě dobře, že si Václavička, jak jej důvěrně jmenovával, jinak vážil pro jeho příkladnou horlivost v duchovní správě. A také, že již staršímu pánu svému ve všem ulehčoval ano i za něho mnohé práce rád a ochotně konal říkávaje: »Račte se šetřit — šetřit jemnost-pane — vaše ramena už snesla mnoho — ale má ještě málo — málo — a jsou chvála Pánu Bohu dost vydatná!« — Po-bručel si někdy farář Ort na to »nové smýšlení a počínání« svého kaplana, ale zase na obrat říkával: »Takového ochotného, ve všem ochotného velebnička jsem ještě neměl«.

Farář Ort byl sice rodem Čech, ale osiřel jako mladý student a o jeho odchování další starala se pak německá rodina, příbuzní z matčiny strany. Ti si odvedli mladého studenta do německého města. Student Ort sice česky docela nezapomněl, ale odcizil se původu svému valně. Vystudoval gymnasium, bohosloví, kaplanoval na různých místech, a na faru v Radovanech, tehdy pro faráře dosti výnosnou, dostal se poměrně mlád, an u vrchnosti byl oblíben pro své smýšlení a že se dobře uměl otáčeti mezi pány. Dána mu proto na patronátě přednost i před staršími a zasloužilejšími o Radovany žadateli. — K dobrému lidu v Radovanech a v celé kolatuře sice brzo

přilnul, a co z češtiny zapomněl, hleděl pilně zase vynahraditi, neboť přece jen nechtěl býti sluhou Páně mezi lidem neužitečným. Ale to také bylo vše. Jednával s lidem sice vždy po dobrotě, ale jen úředně — v povinnosti. Aby i jinak se k němu snížil, jej k sobě povznášel, svízele a trampoty jeho mimo kostel a faru vyslýchal, jej těšil, povzbuzoval, aby lidu byl jaksi vůdcem i mimo svatyni a farní úřad — na to nebyl. Porozumění pro lid v jiném ohledu neměl. Byl jinak lidu dobrotivostí svou blízko a přece směrem svých zásad, názorů a jednání byl zase od svého lidu dosti daleko.

Rád otáčel se farář Ort v kruzích vyšších a se zalíbením vyprávěl, že má tu nebo onu tabatěrku od barona anebo hraběte toho a onoho. A když u milostivé vrchnosti pana patrona byl na návštěvě, rád se doma pohonosil, jak vznešený a urozený pán s ním blahosklonně mluvil, ruku mu tiskl a usmíval se na něho při milostivém, nad jiné milostivém propuštění! A také i tím se honosil, co vznešeného panstva u něho bylo na návštěvě. Sama paní patronka, tedy kněžna, kněžna již po dvakráte, pan patron i vícekrát a o panu vrchním dřívějším i nyníjším to je vůbec známo, že na faře radovanské jakoby byl jich druhý domov! A se zámeckým panstvem co jiných sem už zavítalo hostí, vojenských i úředních, zkrátka a dobře významných hodnostářů! A u tohoto faráře, který tolik na ty vyšší a vznešené držel, byl kaplanem Václav Loukota, který nezapoměl, že z lidu vyšel a který měl za vzor působení českého kněze, působení jednoho ze starých buditelů, jenž kdysi v jeho rodišti farářoval a jen blaho sobě svěřeného lidu měl na pamět. Zde a v těchto poměrech byl teď kaplanem kněz nadšený pro dějiny národa, nadšený pro práci za povznesením lidu a kněz s vírou v srdci v lepší budoucnost toho milého českého lidu. —

Jak řečeno, měl farář Ort svého Václavička dost rád, než přece někdy přelétlo mu přes rty tu a tam nějaké to hořké slovo o tom, jak že je mu to líto, když přijde do vysoké a vznešené společnosti, do níž by také rád svého kaplana uvedl, a tam že má od urozeného a vznešeného panstva slyšeti výtky o tom, jak jeho kaplan drží jenom se sedláky a jak prý se s nimi spolčuje jenom proti pánům. Ale ovšem, vznešené a urozené panstvo by to faráři Ortovi zajisté nikdy nevytýkalo, kdyby je proti dobrosrdečnému kaplanu neštval tolik pan vrchní — nebo-li, jak se mu na panství říkalo — »direktor«. Ten jediný nejvíce ze všech těch protivníků radovanského velebnouška, co jich na celém panství bylo, nechtěl a zúmyslně nechtěl rozuměti tomu, že by mladému knězi šlo jen o povznesení lidu. Viděl v jeho schůzích a přednáškách jen útoky proti vrchnosti. Tenkrátě vůbec mnohým lidem podobným direktorovi, a těch bylo mnoho, zdálo se býti nejhroznějším proviněním to, když někdo mluvil o spravedlnosti k lidu a že i ten lid náš má své jisté právo před Bohem i člověkem!

A direktor chtěl milým radovanským velebníčkem, jak se sám chlubil, točit i přes hlavu faráře Orta. »Mám k vám všechnu úctu«, pravil direktor faráři, »ale vy se s tím vaším Václavičkem mazlíte a tím ho ještě jen podporujete! A to nesmí být! Váš kaplan není žádný Václaviček, to je zakuklený, nebezpečný český rebelant — podrývač — dát mu zvůli — pak za čas půjde všechno za ním a proti nám a třeba i proti vám, rozumíte, pane faráři? A tak, nazakročíte-li vy, zakročím já — a povídám — já s ním zatočím!« Samému faráři Ortovi byly tyhle výčitky a vývody direktorovy až přílišny. Byl rád za dobře s pány, a jak víme, i s direktorem, ale v tomhle s ním přece nemohl souhlasiti. »Myslete si o mém kaplanu, co chcete, ale to, že by byl s to, aby poštlal lid proti vám, anebo proti mně, to není a není pravda!« K takovému obhajování svého kaplana se farář Ort i vůči domýšlivému a na panství všemohoucímu direktorovi vzchopil a dokládal: »Tak nebezpečný, jak vy soudíte, není! Je z lidu, cítí s lidem, a možno, že kdyby jen slovo řekl, nebo rukou kynul, že by lid šel za ním, protože ho má rád, ale té náklonnosti lidu k sobě — buďte ujištěn — on nezneužije proti nikomu! To povídám tak, jak ho znám! Myslíte, že se s ním mazlím, nu nemohu mu říkat ani jinak nežli ‚Václavičku‘, i kdybych se na něj i někdy mrzel. A mrzívám se, a víte to sám, že mi není vhod, když on se těch kruhů, v nichž já mám přízeň, vzdaluje; ale jak vidím dobrácký jeho pohled, jeho milý úsměv, jeho horlivost, jeho ochotu a úctu ke mě, — věřte nemohu a nemohu se na něho mrzet dál a stále, a ne tak, abych po výtkách, jež mu někdy činívám, neměl pro něho zase slovo lásky. On si jí svou skromností a vším chováním svým ke mě umí vydobýt. A myslím, pane direktore, že právě proto, že má můj kaplan náklonnost a lásku lidu na své straně, že právě tím bychom ten lid proti sobě podráždili, kdybychom co proti němu započali — já aspoň od toho zrazuji.« —

Ale direktor tomuto mínění pana faráře Orta nechtěl hovět. Od té doby, co zvěděl, že velebníček na rychtě přednášívá a předčítá, posýlal na rychtu své důvěrné zřízence, a to ovšem pod záminkou docela nenápadnou, ale vždy s určitým úmyslem. Kaplan Loukota byl tedy špehován. A špehýři ve mnohém jeho slově viděli víc, než co jimi bylo míněno, zrovna tak, jako jejich pán. A překrucovali i slova přednášek kaplanových. Však dobře věděli, že se tím direktorovi zavděčí. Ten byl proti dobráckému kaplánekovi radovanskému tak zaujat, že by byl uvěřil a vděčně přijal i zprávu o tom, že mladý kněz dopustil se dokonce i zhářství anebo vraždy! A proto ovšem farář Ort svými rozklady o svém novém kaplanovi u pana vrchního nic nepořídil. »Ach, ach — vidím — vidím«, odbýval jej direktor jízlivě, »že je nejvyšší čas, aby se proti tomu vašemu Václavičkovi zakročilo se vsí přísností, vždyť on — ten zakuklenec podšitý, který na jedné straně štve a na druhé se

dovede stavět jako milius — on už i vás, svého faráře, omámil, obelstil a na svou stranu dostal. A to by tak ještě scházelo, aby na radovanské faře byli i farář i kaplan proti nám! Tohle se musí přetřhnout!»

A pak to začalo proti radovanskému velebnouškovi hezky z tuha. Byl volán milý Václaviček za své přednášky od direktora na zámek k zodpovědnosti. Bylo mu vyhrožováno brzo tím, brzo oním trestem. Ano, teď bezpočtukráte se stalo, že ten mladý, jindy tak usmívavý kněz plakal v úkrytu své kaplánky jako dítě! — — Ale vyplakal se, a pak zase ta malá jeho postava se povztýčila, oko zazářilo, a na rtech zase se objevil ten jeho úsměv, v němž bylo dobráctví, ale také i odhodlanost!

Ano, velebnoušek, nejsa si žádné viny proti direktorovi vědom, nechtěl se poddat!

Farář Ort, vida to, domlouval mu otcovsky: »Václavičku, vy direktora neznáte — nechte aspoň pro teď těch schůzí na rychtě — povídám aspoň pro teď — direktor pozná, že máte dobrou vůli mu vyhověti — jinak, pravím — vy ho neznáte — on je zvyklý, že všechno musí jít po jeho! Co si umíní, bude chtít provést až do nejposlednějších důsledků! Bude vám škoditi, na vás žalovati všude — všude!«

Ale »velebňoušek« odpovídal: »Nejsem si ničeho zlého vědom. A lži a klevety, udavačství a křivé žaloby sice už mnohému ublížily a mohou ublížit i mně, ale nedokázaly zhubit pravdu a spravedlnost. Právě kdybych snad panu direktorovi vyhověl, právě proto by se mohlo říci, že jsem se snad přece něčím provinil. A, pane faráři, na svou kněžskou čest pravím vám, že mi při mých stycích s naším lidem nejde o nic nežli o jeho pravé poučení a povznesení, než o to, že jsa knězem víry toho lidu považují to za svou povinnost, abych byl i jeho přítelem. Nepřítel má lid náš dost, snad až příliš mnoho, a nebude-li přítelem lidu kněz — kdo jím bude? Snad ten, kdo bude chtít vyžítkovati přízně lidu k nekalým nějakým záměrům! A chodím já mezi ten lid pro něco zlého? Sám vidíte, že ten lid, mnou vedený a poučováný, věrně a upřímně a s přesvědčením koná a plní své náboženské povinnosti. Vedou k nim na příklad mušketýři a dohlížitelé nad robotníky? Tady se dobře mezi lidem pamatuje to, jak se vyjadřoval panský mušketýr Zuban, když ozval se na věži hlas zvonu v poledne a robotníci nechávali práce a začínali se modlit »Anděl Páně«. »Dodělejte radši práci,« křičel, »nejste v kostele — tady nechte modlení — jste na panském, rozumíte — dodělejte práci.« — A vede k těm náboženským povinnostem, ke vroucí a pokorné zbožnosti sám pan direktor? To, když kníže pán anebo paní kněžna navštíví chrám Páně — to v tom jich chování ušlechtilém je příklad a povzbuzení pro lid — ale pan direktor, kdy pak on navštíví služby Boží? Kdy? Jenom když je paráda nějaká, a pak vy sám víte, jak při tom dovede se

vypínat i ve svatyni Boží! Nejde mu o zbožné zanícení mysli k Bohu, ale spíš o to, aby obrátil pozornost na sebe! — Anebo bylo by, pane faráři, lépe, aby se přihlásil k tomu našemu lidu za přítele ten, který by mu víru rval a city zbožnosti v něm zašlapával? To by bylo snad lepší? Anebo by bylo lepší, kdyby v naší krajinu vnikli náhončí, jako jinde se už ukázali, kteří lid navádějí proti pánům? Já proti nim nikde a nikdy ani slova neproněsl! A trpím! Pravím, to obojí bylo by snad lepší — já aspoň bych pak měl pokoj! Ale teď, že to myslím s tím naším lidem upřímně, a že mám při tom ten vznešený cíl, posilovat v něm, co ho blaží a povznáší a posiluje — víru jeho, a že v něm sílím vědomí českého člověka a pozvedám v něm spolu i vědomí o rovném jeho právu s ostatními zcela podle vůle nejspravedlivějšího Boha, kterýž nehledí na osobu lidskou, ale na srdce, na víru, na opravdové přesvědčení té víry a také na skutky podle ní; teď ovšem za to trpím — a trpím.« A mladému knězi při tom vyhrkly slzy, ale setřel je — a hned se zase usmál. Tak upřímně a dobrácky se usmál a při tom ještě zašeptal: »Pane faráři, věřte mi, já nečiním nic zlého a nikomu neublizuji a proti svým povinnostem se nijak neprohřešuji.« — —

Farář Ort dojat stiskl ruku svého kaplana. »Nu, my dva jsme, milý Václavičku, sice lety i názory svými daleko od sebe, ale mně se zdá, že máte pravdu vy — dělejte tedy, jak rozumíte! A direktor? Nu, ten snad také všechno nezmůže!«

A nezmohl.

Chlubil se, že musí Václava Loukotu z radovanské kaplanky dostat, že se postará o jeho přesazení. A panští mušketýři roznášeli po dědinách, jak prý už brzo, za noci, přijede k faře radovanské černý vůz s černými koňmi a černě oděným vozačem a ten že toho kněze-rebelanta odveze — kraj světa odveze, aby se tu už nikdy a nikdy neobjevil a aby kdesi, kam ho páni odkážou — zapadl na dobro!

A lidem, když tohle slyšeli, točily se nad tím hlavy a marně se tázali a pátrali po tom, proč že by měl ten jejich velebnoušek tohle trpěti a zač že by měl býti takto trestán. A leckdy nad tímhle chvástáním pauských zřízenců zaskřípěly zuby — sevřely se pěstě!

Teď kdo proti pánům, vrchnosti i direktorovi štvál, nebyl Václaviček — ale sami panští zřízenci. — Ale nestalo se tak, jak by si byl direktor přál a jak se jeho nohsledové chvástali.

Konsistoř, kde direktor na kaplana Václava Loukotu žaloval, si vyžádala dobrozdání faráře Orta. A ten vše upřímně vypsál. A vikář byl také příznivým kaplanovi. A tak podle toho dopadlo vyřízení konsistoriální. Konsistoř se vyjádřila, že nevidí se jí, kaplana Loukotu přesaditi, a to z té příčiny, že podle vyjádření duchovních jeho nadřízených úřadů horlivě a se zdarem plní své duchovní povinnosti, a žaloby proti němu

vedené že nijak nejsou odůvodněny. — Direktor ovšem soptil a teď už také i na faráře Orta zanevřel.

Leč nesoptil dlouho. Jen tak od podzima přes zimu roku 1848. I nadešlo to památné jaro roku osmačtyřicátého. Jaro nového žilobití, nových snah i nadšení pro právo a spravedlnost, jak jednotlivců, tak i národů. Nové myšlenky zatepaly o čela lidská, nové názory klestily si cestu. Už v tu zimu roku osmačtyřicátého byl velebňoušek zase ve svém živlu. Čilý, usmívavý, s okem rozjiskřeným. Když »na rychtě« zas rozkládal, nikdo ani nedutal, vše poslouchalo ho s dechem utajeným, jen srdce rychleji bušila, jen zraky všech se leskly nadšením, zrovna tak, jako zraky jejich milého kaplana. A přešel leden, únor a v březnu přicházely v novinách zprávy tolik radostné a utěšené. Byla prohlášena konstituce, sedlák byl vyprostěn z krutého područí těžké roboty. Všude nový, svobodnější ruch! Čeští studenti se sestoupili ve »Svornosti«, a gardy a deputace národní byly ve stálém styku s ministerstvy a i s panovníkem Ferdinandem Dobrotivým, a celým národem zvučel i bouřil odpor proti obeslání frankfurtského sněmu. Havličkova píseň: »Šuselka nám píše, z té německé říše«, zněla brzo od dědiny k dědině i od chaty k chatě. Všechno v těch našich Čechách v jednom rozechvění.

V Radovanech ve »staré rychtě« byla teď neděli co neděli schůze, velebňoušek vykládal přímo horečně, mluvilo se o běžných událostech a uspořádána i slavnost pohřbení roboty. Takové slavnosti byly pořádány i po mnohých jiných dědinách, ale ač leckde padlo i dosti příkré slovo proti pánům, zde v Radovanech rolníci, vedeni svým »velebňouškem«, ukázali nejen slavně, ale také i důstojně, jak váží si své nové svobody, nevyvolávajíce při tom žádných trpkých vzpomínek na to, co již minulo. Jen starý svobodník na rychtě radovanské strhl se stěny svobodnický list svého rodu s podpisy vrchnosti a vrhl jej za ostatními neblahými nářadími roboty, provolav při tom: »Nepotřebuji již žádného stvrzení o tom, že jsem svoboden, teď jsme svobodni všichni« a stiskl vřele ruku kaplanovu. —

Ano, všichni — všichni volni! I ten velebňoušek! »Nu, Václavíčku, teď už nemusíte tesknit a plakat,« pravil mu jeho farář Ort, »teď jsou časy tak podle vašeho přání, rozjasnilo se, chmury zašly a zajdou! Považte, direktor chce jíti do pense! Od loňska na mne nepromluvil, až teď, jak jsem byl v zámku stran oprav na kostele, povídám až teď! A první jeho slovo bylo: „Nu, důstojný pane, už se tady na zámku dlouho setkávati nebudeme — než takhle být direktorem — to raději ničím. Chci zažádat do pense!“ Nedivím se mu, Václavíčku, nedivím! Byl tolik navyklý na to své karabáčnictví a teď mu poměry karabáč z rukou vyrvaly. Nu, vidíte, Václavíčku, chtěl odstraniti vás a zatím se teď odstraní raději sám! Povídám: teď už nemusíte tesknit a plakat — slzičky — slzičky ty tam — teď můžete být pořád v jednom úsměvu.«

A »velebňoušek« také byl! Zářil, usmíval se — byl šťasten!

Ale, bohužel, brzo zase nastal obrat k horšímu. Bohužel, že ten čarovný dech svobody, v němž každý okřival, povztyčoval volněji hlavu svou, ten čarovný dech, který tak mnohé povzbudil, že počali na sobě cítiti důstojnost lidskou, bohužel, že tak brzo přestal vanouti krajem českým!

Ještě v ty svatodušní svátky jedenáctého a dvanáctého června roku osmačtyřicátého dostali v Radovanech nové, utěšené a nadějně zprávy. Mluvilo se s nadšením o tom, že poselstvo české zajelo k císaři a králi Ferdinandu Dobrotivému do Innomostí za tím účelem, že tam bude ustaveno a zřízeno nové samostatné ministerstvo pro celé nedílné království české! Stará sláva samostatnosti království českého měla tam od jihu, od srdce dobrého krále zavítati zase jednou do země české a rozjásati srdce všeho lidu českého! Velebňoušek v ty svátky svatodušní se zmínil o tom i v kázáních, promluviv o tom, jak Duch Boží je Duchem obnovy a jak řízením Božím má býti obnoven i lesk koruny svatováclavské. A v radu té koruny že mají býti povoláni vynikající mužové národa. Kéž Duch svatý je osvíti, aby řídili záležitosti země i národa k dobru a spokojenosti za plné rovnoprávnosti všech obyvatelů tohoto království. A končil nadšeně: »Vrací se k nám stará česká sláva, kéž s ní snese se nad hlavy naše Boží požehnání a mír a pokoj a štěstí na věky!«

A lid poslouchal svého »velebňouška« s nadšením, takořka jako bez dechu! Hlavy mužné a šedivé pokyvovaly v zálibě nad slovy nadšeného kněze Václava Loukoty. V mnohém, přemnohém oku zaleskla se slza, když »velebňoušek« po kázání modlil se z toho srdce za blaho vlasti i národa! — — —

»Vrací se stará česká sláva,« mluvil v nadšení radovanský kaplan — a zatím? — Vracelo se staré ponížení! Dobrý Bůh řídil v ten čas vše k dobru národa, ale jak to bývá, že zlí lidé kazí i ten nejlepší Boží dar, tak tomu bylo i zde. Nepřátelé svobody a samostatnosti českého království právě v těch dnech svatodušních, jež měly národu a zemi české přinést v dar velecenný samostatné, jen králi českému zodpovědné ministerstvo, veštvali, zúmyslně veštvali pražský lid v nerozvážené pobouření. A pak se hledalo, vyhledávalo daleko široko rozvětvené spiknutí — kterého ve skutečnosti nebylo. A vyšetřování i mužové nejšlechtnější a mezi nimi i mnozí kněží, kteří se ve dnech svatodušních modlili za mír, pokoj a svornost a blaho všech v milé vlasti české — vyšetřování a jako zločinci i pozavírání. Ve vězeních na Hradčanech trpěl v té době také mnohý a mnohý český kněz. Po nadšení a rozjaření těch předešlých dnů takové smutné zvěsti Jobovy šly od Prahy dál a dál po celých Čechách! — Ano, po těch svatodušních svátcích, v nichž mnohá, dříve tak zohnutá hlava česká i po tom venkově a i v zapadlině hor se nadzvedla a vzpřímila,

přišly zprávy o těch bojích na barikádách, přišly zprávy o děsném bombardování Prahy, matičky měst, a pak o náhlém právu a o pronásledování všech těch, kteří o svobodu a národní sebeurčení horlili a bojovali.

Radovanský »velebňoušek« těmito zprávami byl přímo zdrcen. Tolik cítil s těmi nadšenci tam v té matičce Praze, bylo mu tak, jakoby s nimi, uprostřed nich, vedle nich horoval — a teď ovšem byl poražen a jakoby podlomen také s nimi! — Teď už ani »na rychtu« nechodil. Musil by se svými věrnými tonouti v samém zármutku! Jako podlomeno to všechno nadšení v Praze, tak i ta jeho slova, jeho vlastenecké pobídky byly tak smutně zhrouceny! Lid, jenž ho měl rád a jemuž on tak rád a nadšeně přednášival, ovšem nebyl zviklán v důvěře k němu a v tom, v čem on jej povzbuzoval. Jsa svému »velebňouškovi« věrný, litoval jej, že vyplnění jeho snů, tužeb a horování se jen tak na krátko ukázalo, že zakmitlo jen, aby tak smutně pohaslo.

Direktorovi, nepříteli radovanského kaplana, teď se už do pense nechtělo. Byl zas jako na svém šimlu. Robotu sice obnoviti nemohl, ale ukazoval svou moc a i zlomyslnost jinak. Pod záminkou, že na panství je nepokojný lid, a to prý obzvláště v Radovanech, vyžádal si do zámku a na panství vojáky. A komando mu ochotně vyhovělo. A »Václavíček« byl volán do zámku k výslechům. Zodpovídal se čestně jednou — ale direktor vynašel si za krátko něco jiného proti němu i byl volán po druhé — po třetí! A ač i tu se očistil, nebyl jist, nebude-li volán k výslechům novým i dále. Direktor si ho teď jako podával. Vždyť vojáci vnikali i do jeho bytu, mezi tím co byl buď v kostele nebo ve škole a vše tam přeházeli kolikrát po sobě. Hledalo se i tady to »daleko rozvětvené spiknutí«, a tedy důkaz pro styky kaplanovy prý s rebelanty. A na tom všem pásl se direktor s takovou zlomyslnou škodolibostí, že bylo patrné, jak chce mladého kněze jen a jen uštvať. Ale to milého Václavíčka nebolelo tak, jako výsměšky zřízenců direktorových, kteří mu zúmyslně kde jen mohli, v cestu vkročovali. Bylo to tak, jakoby všichni mušketýři, co jich bylo na panství, měli se jednou ten, jindy jiný a opět jiný o ubohého dobráčka otřítí pustým pošklebkem. »Nu tak vida — vida jak na to přišlo, že není všechno jen národ — všechno jenom vlast — svoboda a samostatnost a že jsou přece jen ještě něco páni — a zase že jsou taky při všem ještě poslední kolečka — jářku, velebňoušku radovanskej, tak jako poslední kolečka« — tak to teď často zaznívalo vstříc citlivému knězi, který si nebyl vědom, že by komu vůbec jen dost málo ublížil. — Věru, že pro tohle už ani ven nevycházel, a když přece, tedy jen ne mezi lidi — ale raději do lesa. A raději do obecního lesa, aby v panském nepotkal někoho ze zřízenců panských a nezaslechl znovu nějaký ten nízký pošklebek. A to vycházel ještě jen tak k večeru, a zde

v lese — oh, jak často on, tolik citlivý, se roztesknil a si i poplakal!

A tak dumal, tesknil jednou milý »velebniček« jako jindy zase v lese sám a sám, když pojednou z houštiny za ním vykročil kdosi mladému knězi z prvu neznámý, ohlížeje se ustrašeně kolem. Byl též malé a zavalité postavy, a i ten bělavý jeho vlas byl podobný bělavému vlasu radovanského kaplana. A tvář jeho taktéž hladká a bezvousá. A neznámý přímo přikročil k velebňouškovi a už podáváje mu ruku šeptal vyděšeně: »Václave, chtěl jsem odtud doplížiti se k faře — k tobě, abys mne zachránil, ale snad je to líp, že se tady s tebou setkávám, neboť, kdo ví, nejsou-li moji pronásledovatelé někde na cestě! Ano, Václave, jsem pronásledován — na útěku! I vzpomněl jsem na tebe, odchýlil jsem se sem, abych své pronásledovatele poněkud popletl — a proto prosím tě, tys tu v tomto okolí dobře znám, aspoň mnohem lépe nežli já — prosím tě, někde mne ukrej — dopomoz mi, abych se mohl nějak přestrojiti — zachraň mne . . .« Velebňoušek stanul v první chvíli udiven a zaražen nad zjevem mladého muže, vynořivšího se z houštiny, i nad jeho prosbou.

»Václave, ty mně už nepoznáváš, anebo se snad ke mně už ani znáti nechceš?« zaúpěl tiše mladý pronásledovanec. »Ovšem, musím se krčiti, chouliti, abych sám sebe zachránil a zachránil tím ženě muže a dětem otce! Nuže, pohleď, před tebou se nechoulím, nekrčím, nepřetvářím« a mladý muž se povztýčil, rozepjal a ukázal se v pravé podobě, »hleď, já jsem to, tvůj dávný přítel ze studií Vojtěch — snad se mne nezřekneš?« »Ach Vojtěchu — Vojtěchu tos ty?« a velebňoušek sevřel přítele svého z dob studií ve svou náruč a přitiskl jej k svému srdci. »Tos ty, Vojtěše Brázdo! A takhle?«

»Ano, milý Václave, já a takhle! Nesmíš však mé jméno moc nahlas vyslovovati, je to sic jméno tvého přítele, ale také jméno prý nebezpečného povstalce a rebela! Tak asi stojí v zatykači na mne vypsáném!« »V zatykači? — Ty Vojtěše, žes stíhán — já myslil« — »Tys myslil, vid', že jsem doma — tam v mém mlýně u ženy — u dětí. Ovšem, já ti tehdy po filosofii, když jsme se jako dva věrní a upřímní přátelé, jež nazývali dvojčaty pro trochu té naší podoby, loučili, já ti tehdy řekl, že půjdu domů, abych po otci převzal mlýn. Učinil jsem tak. Dobře se mi vedlo, a byl jsem šťastným manželem i otcem. Ale co se nestalo! Letos na jaře ku konci května jsem musil do Prahy. Ruch tamní mne ovanul, očaroval! Ano — ano, uznávám to, já byl jako zmámen. Zapomněl jsem na vše, na domov, na ženu, na děti, na staré rodiče a byl jsem jen a jen zase studentem! Uvázl jsem v Praze přes všechny ty dny červenové . . . A i ve mně vzkypěla krev a já ani nevím, jak se to stalo — ano i já ocitl se na barikádách! A teď prchám! Na mne podniknuta honba — v pravém slova smyslu honba! V Praze na štěstí mi dána byla výstraha. Unikl jsem. Ale jak

domů — domů? Po čtrnácte dnů už potuluji se jako psanec od jedné zapadliny ke druhé. A kdyby nebylo těch venkovských far a těch hodných našich kněží v nich, už dávno bych úpěl ve vězení. A přece se mi chtělo domů — domů. Tam do mlýna v Podstrání, odtud jen asi pět hodin vzdáleného. Připlížil jsem se však jen na stráň nad mlýnem, viděl jsem střechu jeho, zadíval jsem se, rozhrnuv houštinu ve stráni, na dvůr — a ucouvl jsem! Ve dvoře našeho mlýna blýskaly se bodáky! Vojáci mne asi vystopovali a teď mi nastavili past v mém vlastním domově. Byl jsem tak blízek domova a svých drahých — a neměl jsem jich ani spatřiti. A přece jsem po nich tolik toužil, i proto abych je odprosil za to, že jsem zmámen na ně tak zapomněl a připravil jim takové ntrpení. I prchal jsem se stráně pryč, vzkřiknuv hlasitě, co nejvíc hlasitě dolů do dvora: »Ženo, děti, rodiče s Bohem, s Bohem!« Chtěl jsem takto odvrátiti pozornost vojáků od mlýna na sebe, abych své pronásledovatele zmátl a abych se mohl vrátiti a pak třeba se skrývati doma. Podařilo se mi to aspoň částečně. Vojáci se pustili v tu stranu, odkud slyšeli výkřik, rozehnali se tím směrem za mnou, a já, znaje dobře okolí mlýna, já se dal na jinou stranu, zmizel jsem jim, prchal na opačnou stranu a ubíral jsem se pak oklikou ke mlýnu. Ale to blaho vidět ženu, děti, rodiče, slyšet jejich odpuštění, nebylo mi dopřáno na dlouho! Jen tak, co jsem se přestrojil do těchto mlynářských šatů. Za chvíli přiběhl mládek všecek vyděšen a zvěstoval, že se vojáci vracejí v plném honu ke mlýnu! Byl jsem přinucen zase k útěku. Zmizel jsem vojákům sice znovu brzo, ale nevím, nevím nejsou-li mi na stopě přece! A možno, že i zatuší, že jsem doma změnil svůj oblek. Vzpomněl jsem na to při útěku od mlýna. A také jsem vzpomněl i na tebe a doufám, že když mi kněží už jinde tak ochotně pomohli, i ty mne neopustíš. Václave, drahý Václave! Prosím tě, pomoz mi k záchraně, ukryj mne nějak, co bych si oddechl a také dopomoz mi k tomu, abych se mohl zase přestrojiti a tak své pronásledovatele zmásti! Vidíš, Václave, že to učiníš?« — Velebňoušek ani neodpověděl. Nemohl pro slzy! Hle, tvůj přítel tolik vytrpěl a trpí — a tys byl tak ztrápen i pro daleko menší svízele«, napadlo ho a už se rychle svlékal ze svého šatu a podával jej svému příteli.

»Přestrojím tě i ukryju«, mluvil teď chvatně — »rychle se svlékej a oblékni tu můj šat, já zase se ustrojím do tvého obleku, tak — tak a teď si sedni zde, jak já tu sedávám s knihou v ruce. Ti vojáci, kteří tě pronásledují, snad sem aspoň tak brzo nepřijdou. Do té doby tedy doufám, že tě někde ukreju! A kdyby sem přišla snad patrola vojáků tam dole ze zámku a viděla tě s knihou v ruce, budou si myslet, že jsem to já — radovanský kaplan. Ti vojáci, ačkoli mne moc rádi nemají, protože je na mne poštvál direktor, ti mi přece už teď dávají pokoj. Zastihli mne tady za soumraku s knihou v ruce už kolikráte. Nu, to přestrojení máme tedy už v po-

rádku -- čekej tedy, jak jsem ti to naznačil, zde a důvěřuj — důvěřuj — já jen co domů dojdu a tvé šaty tam ze sebe svléknu a převléknu se do jiných, hned se budu starat o tvůj úkryt a pak pro tebe přispěchám. Neboj se — já tě neopustím.«

A velebňoušek přestrojen v šaty mlynáře Vojtěcha Brázdy spěchal k Radovanům. »Co by tomu řekl můj dobrý pan farář«, uvažoval a šeptal si cestou sám k sobě, »kdyby mne viděl v tomhle šedém mlynářském obleku? Věru, ten můj kněžský pásek na krku se k němu skorem nehodí«. A sundal kolárek s krku a svinul jej do kapsy. A sehnuv se spěchal polní cestou za humny k faře. Chtěl se tam dostat nepozorován zahradou ode dvora. Nedošel však ještě ani do polou cesty, když byl čtyřmi vojáky zaskočen a ihned spoután.

»Oh, ty vychytralý ptáčku«, libovali si vojáci ani dost málo nepochybující, že mají toho pravého, »tys myslil, když jsi nás tam u mlýna trochu spletl, že se ti to podaří všude — vid? Oh, my dobře tušili, že jsi se doma přestrojil a my ti šli po stopě ať jsi jak chtěl odbočoval. A my také dobře věděli už napřed, že noc i hlad vyženou tě z lesa ven a ne do polí — do vsi — do vsi! Teď hajdy v před a i v noci v před a až do města v před. Ať se tam ještě dnes s tebou pochlubíme«.

A radovanský velebňoušek schoulen, beze slova kráčel s vojáky za noci víc a více temnější tam, kam ho vedli — k městu. Byl spoután, ale přece v noci na noclehu ve vězení podařilo se mu kněžský svůj pásek vsunouti až pod podšívku kabátu. Nechtěl, aby se na něj přišlo hned záhy. Měl na mysli ne sebe, ale zachránění svého přítele. »On má ženu — děti — rodiče a já — já — nikoho z milých mých«.

Ale ve městě ani nebyl vyslýchán. Časně z rána odváželi vojáci tohoto prý »nebezpečného rebelanta« ku Praze.

V ten večer a pak v tu noc, co byl velebňoušek chycen a odvlékán pryč k městu a co dlel ve vězení, marně se sháněli po něm, když dlouho k večeri a vůbec domů nepřicházel, ve faře radovanské. A na druhý den, když kaplana Václava Loukotu už odváželi ku Praze, našel kostelník, hledaje jej všude v okolí — jenom jeho knihu na pokraji lesa. — Vojtěch Brázda, všecek změněn šatem svého přítele, nedočkav se jeho návratu sem za noci, kterou tu v křoví schoulen přečkal, ubíhal raději, jak se den rozbřesknul — dále ke hranicím.

A měl ještě svého přítele v domnění, že ho opustil.

A velebňoušek? Byl v Praze přidělen do vězení k ostatním studentům a »rebelantům« a neustále vyšetřován. Často a často jsa vyslýchán, odpovídal buď důsledně, že o tom, nač se ho tázali, ničeho neví anebo vůbec mlčel. A když pátrajíce u něho po nějakých papírech přišli na ten kněžský kolárek pod podšívku kabátu a vyptávali se, jak k němu přišel, mlčel zase. Vzbuzoval nevoli, přitěžovali mu proto ve vězení, ale on mlčel i tak. Lháti nechtěl a obrátiti znovu pozornost slídičů na svého přítele Vojtěcha Brázdu, to také nechtěl. Zase jej

napadalo to: »On má ženu, děti, rodiče staré a já nemám nikoho! Budu trpět«. — A trpěl všechny ty výsměchy a urážky bezcitných strážců, trpěl výhrůžky a spílání u výslechů, pohrdání a trýznění od lidí, z nichž mnozí sami jsouce českého rodu týrali vlastní své spolurodáky způsobem až krutým.

Ale konečně se celá záležitost s velebňouškem objasnila. Vyšší vojenský důstojník, vrchní dozorce nad strážemi, všímal si ubohého tichého trpitele zvláště od té doby více nežli dříve, co nalezen byl u něho v podšívce kabátu kněžský kolárek. A bylo mu nápadno, jak ten tichý, zamlklý vězeň úpěnlivě a vroucně se modlívá. Kolikráte postihl jej, když mimo nadání do vězení vkročil, ve hluboké, až jímavé pobožnosti. A také i připadalo důstojníku, že tohoto vězně již jednou kdesi viděl. A tu donesla se mu pojednou zpráva, že v Radovanech zmizel kaplan. Důstojník byl hned jako doma! Viděl tohoto mladého muže a vězně tehdy, když byl před časem návštěvou v zámku blíže Radovan a když s direktorem ze zámku navštívil i radovanského faráře Orta. Tenkrát se tento vězeň jako kaplan sice jenom plaše kolem hostí svého faráře mihl, ale on — důstojník si ho přece vtiskl v paměť a to proto, že direktor se tehdy jaksi jizlivě o kaplanu faráře Orta vyjádřil. A tak byl velebňoušek vyzrazen. Teď už byl nucen říci vše!

A k dotvrzení toho, proč on sem byl jako vězeň přiveden, přispělo i vyšetření, že stíhaný mlynář Vojtěch Brázda ušel za hranice — do Kladska. Našel tam útočiště u příbuzných své manželky. A těmi mu bylo umožněno, ovšem později, že se v Kladsku zakoupil na venkovské živnosti. Žena a děti se přestěhovaly pak za ním. — — Tím prozrazením a vyznáním o tom, co a jak všechno bylo, se velebňouškovi ulehčilo jenom v tom, že mu jako knězi bylo vykázáno pohodlnější vězení. Snad všude jinde a všechny jiné soudce by dojala obětavost přítele za přítele a za jeho rodinu, avšak zde soudil přísný a bezohledný vojenský soud.

Kaplan Václav Loukota byl držen ve vězení pro podvedení vojenského soudu a pro napomáhání zatykačem stíhanému, aby se mohl vyhnouti spravedlnosti — dlouho a dlouho. Ze všech tehdy žalářovaných kněží nejdéle! Až se ho ujal jeho biskup a zakročila o něho jeho konsistoř. Po kolikerých v tom ohledu přímluvách a žádostech byl konečně propuštěn, ale s výhradou, že nesmí býti pověřen žádným úřadem v duchovní správě, že bude nadále jen prostým knězem pensistou.

Velebňoušek vyšel z vězení, ale nebyl to ten bývalý radovanský usmívavý a srdečný Václaviček, byl to stín jeho. Svěžest, čilost, zdraví — to vše bylo u něho podlomeno. Kam teď? Kde bude živořiti jako pensista s nepatrnou pensí dvě stě a desíti zlatých na celý rok? »Do Radovan — do Radovan«, zabušilo to v jeho srdci. Cítil se tam sice posledně už tak jaksi cizím, ale vzpomínky na to, co bylo dříve, před tím chladem a drsnotou, ty přece jen zahřívaly a rozehřály i teď jeho nitro.

A pak se dověděl, že úhlavní jeho nepřítel — direktor — není už mezi živými. Chtěl, aby stále a vždy všechno šlo jen po jeho, a když to i teď ve všech směrech přece jen tak nešlo jako dříve, rozčiloval se až do zuření. A v jednom takovém návalu zuřivosti ranila jej mrtvice. — »Do Radovan — do Radovan« zabušilo to v srdci kněze pensisty Václava Loukoty. Šel tedy za hlasem svého srdce — a věru že dobře učinil. V Radovanech byl ode všech přijat se vsí upřímností a láskou. Nikdo z jeho bývalých ctitelů se nepohoršil tím, že vrátil se mezi ně kněz, který tak dlouho byl ve vězení. Bývalý svobodník »na rychtě« sám mu nabídl ochotně a nezištně, tedy docela bezplatně příbytek pod svou střechou. Na faře byl sice již jiný kaplan, ale farář Ort přijal velebňouška laskavě a zval jej často a často, aby přicházel k němu jako domů. Obětavost jeho za přítele zvýšila k němu v lidu úctu a vážnost nejen v Radovanech, ale po všem okolí. Byl zase milý všem velebňoušek v Radovanech — byl na té své »rychtě« domovem! Zase se tu scházivali občas sousedé a on vyprávěl a přednášoval. Ale teď ne již tak vřele, nadšeně, živě — spíše někdy až i trpce . . . Jen občas zas se povztyčoval za tím svým stolem, jen občas zazářilo jeho dobrácké oko! Bylo však znáti, že to je jen tak okamžitý ještě výtrysk dohořívajícího plaménku. Cítili všichni, že tento šlechetný kněz mezi svými už dlouho nepobude. A nepobyl! Roku 1851 dokončil mladistvý život svůj. K lítosti i žalu Radovan i okolí. Však projevil mu Radovanští lásku svou oním památkem a tím významným nápisem v pomník hřbitova vrytým!

Po nějakém čase po smrti šlechetného velebňouška v máji — v podvečer toho měsíce, když květy voněly kolem a opeřenci pěli ve větroví lip radovanského hřbitova tklivou dumavou píseň podvečera, vešli na hřbitov a ke hrobu radovanského kaplana muž, žena a několik dětí různého stáří — Vojtěch Brázda, kladský usedlík se svou rodinou. Staříčkový mlynář, otec Vojtěchův, odhodlal se až k císaři pánu a vyprosil synu svému milost návratu a trvalého pobytu ve vlasti. Bohužel, že této milosti sám už mnoho neužil. Vrátil se Vojtěch Brázda z Kladska do rodného mlýna, ale vrátil se, aby po několika jen dnech po svém návratu zatlačil starému otci ty upřímné otcovské zraky, které při návratu synové zazářily už jen chvilku, aby brzo zhasly na dobro . . . Hned po pohřbu svého otce navštívil Vojtěch Brázda se svou rodinou hrob toho, který se za něho tolik obětoval. S pláčem objímal hrob i pomník šlechetného přítele. Se slzami v oku modlila se za něho celá rodina. »Nádhernější, skvělejší ještě ti, drahý Václave, postavím pomník« — tak loučil se tehdy s hrobem svého přítele Vojtěch Brázda.

Leč »nádhernější a skvělejší« ten pomník se nad hrobem kněze Václava Loukoty neobjevil. Měl Brázda z počátku mnoho starostí s urovnáním svého majetku, s odprodáním své živ-

nosti v Kladsku, a pak mlýn v Podstrání také nebyl zrovna v nejlepším pořádku. V posledních letech zneužívali zde stáří »pana otce« Brázdy, a těch starostí jeho a cest, jež k vůli synovi měl a konal, mnozí jen ve svůj prospěch a ovšem na škodu mlýna. A pak přibývalo i starostí rodinných. K tomu přistoupilo i to, že Vojtěch Brázda jako bývalý osmačtyřicátník pustil se v letech šedesátých až sedmdesátých v rozruch tehdejšího veřejného života. A v takovém rozruchu se někdy zapomínává . . .

Šťastný člověk.

Poznal jsem Fabiána Krouzu již před lety! Byl jsem tenkrát ještě tak mladoučký kněz! Ulízaný jako ze škatulky — nu, kaplánek mazánek, a po našich kopcích jsem uměl rejdit jako na obrtlíku! Bývalo mne tam plno, vidět a cítit všude — a já také chtěl všechno po horách vidět — všechno sebou procíť a prožít! — A vzpomínám na tu dobrou duši pod prostou a zedranou halenou od té doby často. Vždycky tenkrát, když chmura jakás čelo obestře a starost začíná v ně vrývati vrásky. A chmury a starosti — táži se — kde pak ty nejsou? — Jinak jsem ovšem Fabiánka, tak ho jmenovali lidé v horách proto, že byl poněkud přihrblé, tedy jako skrovnější postavy, také vidával často a často v našem kostele a i při jiných příležitostech, ale v tom, jak o tom chci vypravovati, poznal jsem jej tak, že toho nemohu zapomenouti.

Bylo to za třeskutého mrazu v nejprudší zimě. Povídám, že jsem tehdy po horách jen rejdil. I přišlo mně najednou tehdy — den byl jinak jasný — do hlavy, že bych se mohl podívati ještě výše do hor, do lesů, abych se přesvědčil, jak těžce si vydělávají horáci svůj vezdejší chléb, a to spouštěním klad ze strání dolů k cestě, tak zvaným »rukováním«.

Často totiž, když jsem tak za leta horské lesy procházel se starým, jadrným lesníkem ze sousedství, pronášel jsem před ním náhled, jakou to dá práci, nežli se takoví velikáni horského lesního stromoví dostanou s těch vysokých a příkrých kopců dolů a upraví se tak k odvezení na vozech nebo na saních. Tu lesník říkával: »Inu, milý a velebný panáčku, tihle velikáni jsou na těch svých kopcích věru jako starousedlí. Prosím, některý tu stojí a roste už osmdesát, devadesát až sto let! Nechce se jim dolů — nechce! Ale my je tam přece dostaneme! Přijďte se na to jednou, takhle hodně v zimě, podívat a uvidíte!« — Nu a já, já si tohle pozvání zapamatoval. I vydal jsem se tedy i přes to, že mrzlo jen to svištělo, dále a výše do hor i lesů. A zamířil jsem na cestu vedoucí lesem vzhůru do příkrého a vysokého vrchu. »Tam na hoře se v létě a na podzim kácelo«, povídal jsem si sám u sebe, »bude se tam asi rukovat!« A skutečně »rukovalo« se!

Tam od nejvyššího bodu vrchu, k němuž ovšem vedla cesta přes mnohé a mnohé záhyby a volně stoupala výše a výše, znělo mi z tolika stran vstříc zvláštní dunění, nárazy, rachot a svištění klad po promrzlé půdě a bylo to vše možno sledovati od vrchu až dolů k cestě ve hlubokém údolí, kdež každá kláda dopadala k zemi s velikým hlomozem.

Došel jsem na stanoviště, kde byly v lese na vrchu připravovány klády ke spouštění. Kolem hemžili se dělníci, kteří měli za úkol práci u spádu, navalovati totiž klády na okraj příkrého kopce, na němž dolů upraveno bylo těch sjezdů několik, podle toho, jak kde bylo klád, jež bylo třeba dolů dopraviti.

Sjezd nebo dráha pro tyto mohutné klády zřídí se buď v zamrzlém korytu horské bystřiny, anebo vymytí se průlina a tou se kláda spuštěná žene a řítí dolů. Jsou-li kde okliky — a těch je nejvíce tam, kde je sjezdem zamrzlá bystřina — tu v každé oklice stojí vždy horský dřevař, dělník s dlouhou silnou tyčí a dává řítícímu se drvu pravý směr.

Je zde zapotřebí veliké opatrnosti. Uvažme, že prudce dolů řítící se kmen má býti ve vhodnou chvíli na pravém místě, a to s vydatným napjetím všech sil na ráz v jiný směr odražen! Taková práce je zajisté spojena s nebezpečenstvím, a stalo se při ní již dosti nešťastných případů úrazu. Stačí malé nedopatření — a jsou zprerázeny ruce, nohy, rozražena hrud, zraněna hlava, zmařen třeba i život dělníka!

Proto lesník a hajní dávají dobrý pozor, aby nikdo z těch dělníků, kteří tu v oklikách na svém stanovišti stojí, sem nějak nepřipašoval kořalku. Kořalka sice hřeje, ale ona také omamuje! A právě neopatrným a nemírným požíváním kořalky při zaměstnání, které již samo sebou dosti jest nebezpečno, způsobeno bylo dosti těch nešťastných případů.

Zastihl jsem lesníka, když právě přicházel nahoru z přehlídky všech stanovišť dělníků.

»Tak jste se za takovéhle zimy přišel na nás podívat«, vítal mne a dodal: »ale věřte, dnes za tak úporného mrazu jsem vás věru nečekal«.

»Když ti tu vydrží v tom pracovat a Vy, pane, vydržíte při nich, vydržím i já snad chvíli se na vás dívat,« odvětil jsem s úsměvem.

»Ach, což ti — ti se při práci zahřejí — a já — já jsem tomu také zvyklý, kdežto Vy — nu, jste sice dobře na tu dnešní zimu opatřen, ale jen ne pořád stát na jednom místě a pak dupat — dupat a přešlapovat, tak, tak, aby nebylo nastuzení od nohou — a to je to nejhorší — tak, tak! No, a dnes se za to přesvědčíte, jak my s těmi velikány našich dřev umíme! Teď právě přijdou na řadu největší naši kusové — obři — obři.«

»Slyšel jsem už,« vysvětloval jsem, »jakou to tady provozujete bouřku! Odtud to lomozí a rachotí v šíř i v dál, až

se to údolím a losy rozléhá.« A zadíval jsem se a pozoroval jsem tu namáhavou a nebezpečnou práci s účastenstvím.

Dělníci — lesník ovšem řekl, že jsou k těmto pracím vybráni vždy ti osvědčení a zruční, kteří takové práci uvykli už od mládí — počínali si tak, jakoby si s těmi velikány horských kmenů hráli. Byla taková silná mohutná kláda, byl i občas celý dlouhý a silný kmen, pravý to stožár, v ruku jejich jakoby jen tak tužkou, již zručná a vypsaná ruka honí po papíře! Klády a kmeny se rozhoupaly, spouštěly, odrážely, až se dořítily na místo určené a v pravý směr. A v dunění jich i rachot, ve svištění způsobované klouzáním po zamrzlé půdě, v lomoz prudkých nárazů mísily se hlasy, volání a výkřiky pracujících dělníků a hlučné provolávání a povely lesníka i jeho hajných.

»Nu tak, co tomu říkáte — líbí se Vám ty naše lomozné zimní žně?« začal zase lesník po chvíli, když se mu zdálo, že jsem se dosti napozoroval.

»Ovšem,« řekl jsem, »a obdivuji tuto práci obtížnou, ale věřte, když ji tak pozoruji, když vidím ty obtíže její a nebezpečí její, tu se mi zdá, že to je nesrovnalostí, ba hříchem, když já tu tak stojím a chodím jako pouhý divák, beze vší práce.«

»Nu, pusťte se tedy také do toho,« rozesmál se lesník, »ovšem jestli jen já Vám to dovolím! Vy byste nám to tady pěkně zoral! Holečku, to se nesmí takhle brát! Tihle lidé by zas nedovedli, co Vy dovedete, neboť každé povolání vyžaduje své umění a svou zručnost. Jsme tu tedy s těmi dělníky na stejném! A že se jen díváte? Vždyť jste snad proto k nám přišel. Jinak pro tuhle práci Vás tady arci potřebovati nemůžeme. A ti lidé by se divně na to dívali, kdybyste ještě Vy se jim do ní pletl. Uvažte, tato práce je jejich živobytím! Rok co rok, když se les mýtí, už se dívají, pozorují klády a kmeny počítají a říkají: ‚To bude zase něco pro nás na zimu!‘ A jak zima přijde, už se sami hlásí: ‚Pane fořt, tak kdy začnem? Nastává zejma a my chceme být i v zimě živi!‘ Ovšem, stane se někdy při tom neštěstí, ale to naše horáky nezalekne! Dostaví se ku práci hned na druhý den po neštěstí a místo úrazem postiženého bývá nezřídka obsazeno jiným členem téže rodiny za tím účelem, aby rodině neušel výdělek, na který jest odkázána. Povídám, že by se Vám poděkovali za to, že jste se mezi ně vmísil. A potom, no poslouvejte, jak i při této práci na sebe vesele pokřikují, zejména tehdy, když se obzvláště šikovný odraz letícího drva jim podařil a slyšte, jak s veselou si ty klády jeden druhému doleji a doleji posílají! — a počkejte, ukáží Vám toho ze všech při této práci nejspokojenějšího a svým způsobem nejveselejšího. Pojdte se mnou!«

A zamířili jsme doleji k zátočině jednoho sjezdu, kterou, jak lesník vysvětloval, nebylo s hůry viděti, jelikož kolem byl samý mladý, rozrostlý les.

»Nejnebezpečnější stanoviště,« vysvětloval mi dále lesník, »půjdeme k němu stále tou porostlinou, a pak se odtud sám, jsa nepozorován, podíváte na jednoho z mých dělníků, takového nepatrného človíčka, a věru, vy se podíváte, co umí a co dokáže — však zdá se mi — že — ano, kláda dojede hned k němu — ba už je u něho — a už ji odbyl — slyšte nezdá se vám, jakoby až sem, k nám donikal jakýsi zpěv? — Pojdte, až poletí jiná kláda, budeme ho viděti i slyšeti z blízka!«

Brzo stanuli jsme v lesní té houštině, odkud bylo viděti na náhlou prudkou zátočinu a na dělníka zde stojícího. Věru, lesník měl pravdu, bylo zde dosti příčiny k obdivu! Nahoře příkrá stráň, po ní sjezd v zamrzlé rokli, v níž asi, bylo to znáti podle krabatin na ledě, stále od spodu voda prýštěla a na povrch se vylévala a ihned v zápětí na povrchu mrzla. A teď s výše po půdě tak hladké a přece zase tolik nerovné — s rachotem řítí se nové mohutné drvo a proti němu, aby je uhnul, staví se malý, nepatrný, k tomu skoro jako nepodobný mužíček s tyčí v ruce! A bez úděsu pozvedá tu tyč — rozběhne se, vráží do drva z předu, uskočí a zase se rozběhne a opět vráží do drva od zadu a v té chvíli veliké, mohutné to drvo rachotí dále, a ten človíček oddýchává sobě, až to je k nám slyšeti, a pak, ano, pak se dává do zpěvu:

»Budiž Pán Bůh pochválen,
za všechnu dobrotu zveleben,
a to času každého
i od všeho stvoření svého«.

Tak zněla slova té písně tam pod tou příkrou stráňí za třeskuté zimy na tom nebezpečném stanovišti, když si ten nepatrný dělník oddechl po těžkém napjetí a po těžké práci své, zatím co kolem a kolem rachotila dřeva! Byl ten neumělý, prostý zpěv, dojímavý proto, že z něho vyznívala všechna dobrá duše a všechny ušlechtilé city prostého dělníka. — »Viděl jste? Slyšel?« tázal se lesník, a bylo na jeho hlase znáti, že ač ten zpěv prostého dělníka již asi často slyšel, že je přece dojat.

»A teď« — dodal, »pojďme k němu! Šlo mu právě kolik kmenů brzo po sobě — má tedy odpočinek«.

»Nu, jak to dnes chodí, Fabiánku?« oslovil hned na to lesník mužíka, položiv mu ze zadu ruku na rameno.

»Však slyší pan fořt, že si prozpěvuji ‚Budiž Pán Bůh pochválen‘ — dobře jde — náramně dobře jde dnes všecko,« odpovídal hlasitě a vesele mužík a nepřekvapen otáčel se k nám s úsměvem. A s takovým přímo dětinným úsměvem. Byl asi na podobný příchod lesníkův z této strany, z houštiny zvyklý. Trhl seboř jen, když mne shlédl.

»A tady také dnes pán — pán — panáček z Podtisů — a od tamtud, pane, dost daleko sem — a dnes to není moc milá procházka!«

»Ale vždyť podle všeho vám se tu tak líbí«, namítal jsem — »prozpěvujete si tak hezky«.

»Ó — ó« odmítal od sebe mou pochvalu mužik. »Chválit Boha nutno! Bez jeho pomoci, co svedly by mé ruce? A když ochrana Boží blízko, ó jak všecko jde — jde a je veselo a žádný strach člověka nepřepadne — nu, jak povídám, veselo — veselo«.

»Však viděl jsem, jak vám ta dost obtížná práce pěkně jde — tak jakoby hračkou — a obdivoval jsem se«. A Fabiánek, jak tu stál s tím úsměvem svým, jímž vstříc kynul celým svým zjevem a celým již již zvráskovatělým obličejem a téma svýma byt zapadlýma, tož přece jiskrnýma očima, líbil se mi více a více.

»Ano, obdivoval jsem se vám«, opakoval jsem, když jsem z jeho úsměvu vyčetl, jakoby mi nevěřil a že se zapýruje a je rozpačit — »a vy věru si zasloužíte mého a i každého obdivu«, dokládal jsem.

»Ach já — já, co bych já si zasloužil jakou chválu a zač — zač? Nebo co bych já byl bez Boha! Poslouchejte!«

A teď se milému Fabiánkovi rozjiskřily oči ještě více, a on vypravoval rychle, úsečně, jakoby jedním dechem a se živými posuňky.

»Poslouchejte! Tam se stráně letí, řítí se kláda, ne kláda, celý kmen to byl! A letí a řítí se a po tom ledě přímo zvoní! Postavím se, uskočím, ale ono na nerovné karblovaté dráze se vyšvihne a letí — letí na mne! A co já? Zpívám k Hospodinu a padám k zemi — a — no přelítla mne — a tam — pode mnou takový velký a silný strom rozražený — a já slabý člověk živ a zdráv! Ó, já vím, co to je Boží ochrana«.

A pohled na tohoto malého muže, prostého dělníka, jak tu stál tou svou důvěrou v Boha roznícen a nadšen, a jak těmi svými k nebi upřenými zraky tu důvěru svou kolem sebe přímo sálal, byl dojímavý.

Odešel jsem tehdy od Fabiánka, maje toho prostého a tak srdečného zjevu jeho plnou duši.

»Šťastný člověk«, pronesl lesník po chvíli, když jsme od Fabiánka na příhodnější a pohodlnější cestu zahruli. »Slyšte, klády zase se honí, a on zase zpívá«.

»Ano, šťastný«, souhlasil jsem, »a věřte, mne zajímá«.

»Nedivím se vám«, přiznával lesník, »to jest vzácná povaha, jakých málo! A víte, co vypravoval o tom, jak byl pod tím kmenem, to bylo do slova tak! A ještě i více je zmínky hodno. Stál jsem tehdy, když se ten kmen dolů řítí, na stráni, slyšel jsem hlmoz a pak děsnou ránu, až se to po vrších rozhučelo. Projelo mi hlavou ‚s Fabiánkem je zle.‘ A ostatní dělníci nahoře měli také to tušení. Máme ho všichni rádi. Proto všichni jsme tenkrát k němu běželi. Jsme u něho — a on tu stojí se svou tyčí vzpřímen a usmívá se a vypravuje jakoby mu nic nebylo hrozilo, klidně a ještě se omlouvá: ‚Škoda tam

toho stromu — to byla jedle — a tak je teď rozražená — pane fořt, prosím za odpuštění, já ji nemohl zachránit — a on ten kmen se vyšinul a letěl prudce přímo na mně...«

»Ale, co o jedli«, povídám, »ale kde vy jste byl?«

»Nu, pod ní — pod ní a tak mi letěla nad zády a nad hlavou!«

»A vy jste se nebál? Vždyť jste mohl být na dosmrť utlučen!« »Vím, vím, ale Pán Bůh je mocný. Myslel jsem si, může být s tebou Fabiánku konec a tak, jak jsem padal k zemi, řekl jsem si, staň se po vůli Boží a Pán Bůh buď pochválen, a jen tak v mžiku jsem se mohl ještě pomodlit a prositi v duchu za odpuštění, jest-li jsem se něčím provinil anebo jest-li jsem vám komu ublížil — a slyšte Fabiánek jakživ neublížil nikomu — ale Pán Bůh chránil a tak tu stojím živ a zdrav, a začal vám zase prozpěvovati tu svou, Budiž Pán Bůh pochválen.« — »A to«, dokládal lesník »to je v každém případě jedna a tatáž jeho řeč! Chtěl jsem mu po této nehodě přidělití lehčí stanoviště, ale on se mi ho nechtěl živou mocí zřeknouti. Stojí tu nezlekaně a neohroženě dále, a vím, že kdyby ho i něco zlého postihlo, přijal by všechno s úsměvem. Jeho život je dosti těžký, ano snad by se mohlo říci i bídný! Měl byste se k němu jednou podívat — nejlépe by bylo v letě, tu bývá více doma nebo blízko své chaty, — a přesvědčil byste se, že on při vší své bídě se jen usmívá a že má všeho a všeho dost!«

»A kde bydlí?« tázal jsem se s účastenstvím.

»Počkejte — udělím ještě několik rozkazů a pak vás provedu kousek jako procházkou a při té příležitosti vám aspoň ze vzdálí ukáži chatu Fabiánkovu. Pak v letě k ní od vás snadno trefíte«.

A tak se také stalo. Viděl jsem ze vzdálí na protilehlé výšině malý temný bod, nepatrné obrysy nizoučké chaty, — obydlí Fabiánkovo.

Rozloučil jsem se s lesníkem co nejsrdečněji a měl jsem pak na mysli často a často toho prostého a nepatrného dělníka Fabiánka s jeho úsměvem a štěstím při práci tak těžké.

A věřte mi tudíž, že jsem se těšil na léto a zejména pak na návštěvu jeho chaty.

* * *

Ta chata Fabiánkova stála na vysoké táhlé stráni sama — samotinká, nemajíc v celém širém od stráně rozhledu žádné sousedky.

Nikommu jinému mimo odstrčené životem i poměry chudasy by zajisté nenapadlo, aby se zde usadili. Takové chudé a nevlídné končiny pro každého nejsou! A rodina Fabiánkova byla chudičkou a odstrčenou od nepaměti. Od chaty dolů táhla se tato nevlídná a kamenitá stráň volně a dlouze k údolí, kdežto nahoru šlo se od ní jen několik kroků ještě trochu do výše,

a chodec stanul na rozlehlé horské planině, odkudž dívaje se přes chatu a její několik stromů, měl volný rozhled po celé té táhlé stráni až dolů v milé údolí, jimž protéká horský potok, kolem něhož bují vábné olšiny. Tam dole mezi olšinami kynou lidské příbytky, kolem nichž jsou všechny podmínky lepšího a pohodlnějšího živobytí. Ale zde nahoře jest drsno, samý suchopár a samá skála! Celé okolí chaty jest věru nepřilíš vábné; jen ta vyhlídka dolů, v údolí, za něco stojí. Kdo tady šel, zastavil se, poliboval si zajisté na té pěkné vyhlídce; ale pak zajisté brzo krácel dále a prohodil: »Ano, ano pěkný rozhled, ale stále zde bydleti, to bych věru nechtěl. Ono se to tady teď v letě hezky postojí a hezky se to dolů dívá, ale což v zimě — v zimě!«

A každému i za leta napadlo, že chata Fabiánkova je sice tím svahem několika kroků, k němuž byla jakoby přikrčená, chráněna proti vichrům z horské strany, ale že ti, kteří si zde příbytek ten zvolili, nepamatovali jistě na závěje a spousty sněhu! Ubíral jsem se tedy k této chatě a tím k Fabiánkovi v nejbližším po onom »rukování« letě.

Chata sama učinila na mne, jako vůbec na každého, dojem jako nějaká tak říkáje »drchotina«. Nebylo na ní viděti, že by byla zanedbaná, opuštěná, ano bylo znáti, že příčinlivý Fabiánek opravoval kde mohl a jak mohl, ale — dávejte na starou drchotinu záplaty, ony za čas — když byly připevněny na dřevo zpuchřelé — odchlípnou se samy od sebe!

Ba, byl to bídný pro člověka příbytek! Kdo a který z předků Fabiánkových jej stavěl, to se už nepamatuje, ale podle toho, jak ji sestavil a postavil, bylo viděti, že to činil za poměrů náramně stísněných. Ani stavební hmota, z níž tato nepatrná chata byla postavena, nebyla stejná. Na jedné straně, ku svahu kopce bylo kus zdiva zrobeného z nepálených cihel, tak zvaných vepřovic, jež ale byly už teď hodně slehlé. Ostatní strany byly ze dřeva, trámy byly nastavovány a teď již také hodně spuchřelé. Dvě malá a zapadlá okénka, jedno k jiho-východu a druhé k západu, dívalo se z té nakupeniny již již se slehujících a prohnutých stěn tak, jako dívají se dvě matné oči z uvadlého obličejce churavce. — Podle rozměrů dalo se souditi na světničku malou, na prostory bytu valně stísněné, a na ostatním nebylo ani znáti, k čemu by to nebo ono sloužilo. Na nějaké hospodářství se podle pohledu z venčí nedalo vůbec mysliti. — Kolem chaty stálo několik stromů, pod nimi trochu pažitů a pak dál a dále rozlehlá kamenitá stráň, z níž ze skalín a hromad kamení tu a tam vyčníval bodlák aneb zakrslý keřík. —

Bylo k večeru, když slunce nad západem opíralo se svými paprsky o rozlehlou stráň, o chatu a malá její okénka. Zastihl jsem Fabiánka, an právě seděl na náspí na kameně a spravoval si čepici někde v lesním houští hodně pošramocenou. Zazářil, když jsem mu pravil, že se jdu na něho podívat také

v letě a že chci vidět jeho chatu. »Oh — oh což tady u mně je hezky, moc hezky! Slunce když vyjde, mám ho v zádech, hřeje do týla a teď, teď, to se to, pane, něco spravuje, když je na západě tak jasno! Podívejte se, ta čepice, ta vám byla něco zvedená a bude zase jako z jedné slitiny.« —

»Vy ale, Fabiánku, umíte snad všechno! Tam v lese ty velké klády tak proháníte a řídíte a tady, vida, jaký vy jste krejčí.«

»Ó buď Pán Bůh pochválen, on, on dává zdraví — bystrou mysl a chuť do všeho.«

»Ovšem, je tomu tak, jak povídáte« přisvědčoval jsem — »vy sám toho jste důkazem, ale poslyšte, nestýská se vám, když jste tady tak sám a sám?«

Podíval se na mne, jakoby chtěl říci: »Ale, jakpak člověče se můžeš takhle ptát?« a pak odtušil rychle: »Mně — mně se stýskat? Proč? Tady je pořádě co dělat a když ne tady, tož jinde a když ta práce tak hezky jde, všechno přímo od ruky lítá, to je veselo — veselo! Nač stýskat? Což není tady hezky? Podívejte se, jak se sem slunko usmívá, a až zajde, zatřepotají se hvězdy a vysvitne měsíc, nu a já se tak rád k tomu nebi dívám a chválím Boha za to, že ten svět je tak krásný — a věřte, někdy v letě tadyhle na té náspi a na tom kameně za noci usnu a pak hvězdičky se mi třepotají před očima i ve spaní! Ó, mně se docela nic nestýská.« —

»Inu ovšem teď, ale což, když se mračí, lijáky proudí, bouře hučí a kmitají blesky?«

»A to já nemám žádný strach! Pán Bůh je dobrý i když se hněvá. Jsem-li v lese, mou ochranou proti lijáku je houština; jsem-li doma, stulím se klidně k oknu a dívám se klidně ven. Křížuji se, ale nelekám se! A pak když to přejde, jak je krásně v lese i tady! Ty kapky dešťové se tak hezky lesknou, země je jako omládlá, dýchá se to lehčeji, a ptactvo v jednom zpěvu! Povídám, Pán Bůh je dobrý i když se hněvá.«

Ale ještě jsem měl co namítati. »Nu, a jak je v zimě? Ta chata vaše je tak vetchá.«

Ale to jsem si dal! Fabiánek sebou trhl a podíval se na mne tak, jakoby chtěl říci: »Ale, člověče, jakpak tě mohlo napadnout říci, že tahle má chata je tak vetchá?« — A pak se rozohnil a chválil své obydlí o všechno pryč! »Tahle chata vetchá? Ó, pane, ta je jako z cementu! Ta ještě něco vydrží! Staré dříví je vždycky lepší nežli jak se teď někdy staví z mladého a nedozrálého! Tahle má chalupa, to jest něco příbytek! ‚Seknice‘ jako pokoj! V zejména, pane, to je v ní něco milo! A pod ‚seknicí‘ sklep a jaký! Do toho se, pane, vejde osm až deset korců bramborů! To je na zimu něco zásoba, ne? A mám u toho také chlév. To ta má koza má to v něm jako v hnízdě. Však si to také něco libuje! To v zimě, když k ní přijdu, vždycky se mi žene po ruce a líže — líže mi ji. A co pak ta stodola? Ta je také důkladná!« — Hledal jsem tu

stodolu velmi pátravě, ale nevypátral jsem nic, co by tu mohlo býti stodolou, nežli to, do čeho vedl z venčí otvor, kterým mohli jen maličcí postavou dostat se dovnitř. Fabiánek byl postavy malé, ale i on se musil asi hodně sehnouti. A ten člověk si tu stodolu tak chválil!

»Pane, tam se vejde něco obilí, pět až osm mandel — to je něco!«

»A tak vy máte také hospodářství? Do sklepa, jak pravíte, dáváte brambory — prosím vás, kde je sázíte?«

»Tady po stráni.« — »Že tady?« — »Nu, pojdte se podívat! Už jsou hodně venku a chvála Bohu, podobají se.«

Shledal jsem, že Fabiánek v té pustině a drsnotě zápasí s nepřízní půdy, jak kde může, a se vší snahou. V kamenité stráni všude, kde se mu ukázalo jen trochu prsti, tu sazenička, tam sazenička a onde sazenička, všude však jen tak slaboučký trs bramborový. »Co — co — z toho ale může vyrůst?« vyhrklo mi ze rtů dosti hlasitě. —

»O dost, dost,« ozval se na to ihned Fabiánek. — »Když je vlhko a země se jinde paří, tady se brambory nekazí, kdežto jinde na těžkých půdách hnijou, tady jsou zdravé jako cibulky a když praží slunce a jinde je všecko vypáleno, tady to kamení udržuje od spodu chlad a vláhu. Ó, dost a dost je tu bramborů! Někdy až i plný sklep. A jak jsou dobré, ty netřeba ani mastiti!« —

A kde pěstujete obilí, když máte pro ně i stodolu? — »Ha, mám tady i pole kus« pochlubil se Fabiánek a vedl mne horlivě kousek dále. Tam spatřil jsem čtverhranné poličko, ohražené kolem a kolem samým kamením. To chudák Fabiánek asi sám snesl, aby se mohl pochlubiti: »ha, mám tady i pole kus!« A co to dalo asi práce, než tu trochu orné půdy získal! Však už o tom vypravoval. »Na to jsem si, pane, musil zjednat. Nebo ač jsem tady kde jaký kámen vyklidil a rukama vyrval, všechno pouhou rukou nešlo. No, zjednal jsem si! Podruha Kotyzu a jeho ženu. Hák jsem si vypůjčil od sedláka Pištěry. Kotyza a žena se zapřáhli a já vedl hák. A, pane, to jsem se napadali! Někde vrazil hák na skálu — oni prudce táhli, já tlačil — mrcha skála se vzepřela a byli jsme všichni tři na hromadě! Oddechli jsme si a zapjali znova — třikrát jsme byli na hromadě, než skála povolila, ale my nic, oddechli jsme si zas a řekli jsme si ‚však ty slevíš‘. — A po čtvrté — cuk a cuk — a ještě jednou cuk — a byli jsme zas na hromadě, ale skála povolila! Celou hodinu to trvalo, než jsme tu tak odbyli jednu kalou brázdu. Ale pak jsme si řekli: ‚To bylo dobře, že jsme nepovolili, s pomocí Boží my páni, a ne tam ta skála‘. A tak jsem si pořídil tohle pole. A roste tu, roste — no, letos je tu jen ovísek — ovísek, ale ten je tu zvlášť vydatný! A ještě mám pole! Pan lesní je vždy tak hodný a vykáže mi na ně vždy po vykácení kus mýtiny. Prokopu zem a zaseju mezi pařezy žito a, pane, to je žito, —

sláma dlouhá jako provazy a zrno jako pecky — to se na zimu semele a pak se dělají placičky, víte takové mezi dlaněmi uhnětené a jen z vody, — v zimě koza málo dojí — ale ty pane jsou zdravý a něco v zubech chrupou«, a Fabiánek se zasmál, tak že ty bílé a zdravé jeho zuby bylo možno spočítati a pomlaskoval si, jako by si teď, nedávno, na placičkách pochutnal. Vraceli jsme se od toho »kusu pole« a mně ještě nedalo pokoje. »Prosím vás, Fabiánku, kde pak seženete pici pro kozu?«

»I co pak ta, ta má u mně panské živobyті! Něco trávy mám vykázano od pana lesního v pasece — támhle, co jsme byli, pro ni roste ten ovísek a pak podívejte se« — ukazoval na trávník kolem chaty — »to je nějaký sad, co?«

Byl to malý kousek chudého trávníku, z něhož tu a tam ještě vyčuhovaly ostré hrany skalín, ale to nic, Fabiánek si ten sad liboval!

»Ono by se jako nezdálo, ale roste i tady, dost roste — a já si toho sadu ovšem taky něco hledím! Pramen a potůček je nedaleko, a tak, když je žíznivý rok, hodně zalívám, a tráva je vždycky tak vydatná a užitečná — žádná vosťice, jako bývá v bahnech. Usuším ji a k té nanosím i travin z pasek a pak — no v letě se koza beztoho pořád pase — pak v zimě jí ta nasušenina něco jede — co pak koza, povídám, ta má u mně panské živobyті,« pochvaloval si ještě jednou Fabiánek. A jak si takhle liboval, nebyl k zastavení ve chválách svého živobyті. Probíral své poměry jeden za druhým a pořád usmívavě a tím spokojeným svým způsobem, který vyvolával úsměv a uspokojení i na posluchači. »Co — co mně je? Obydlí mám své! Nikomu nepřekážím jako ten který podruh anebo vejminkář. Peněz moc nepotřebuju, a co potřebuju, tolik mám! Moje živobyті je přímo znamenité! Brambory, mléko, placičky! A když není mléko? Podívejte se na ty stromy! Támhle ta hruška, ta má ovoce jako cukr. A bývá ho až i měřice! Tam ta druhá má míň, ale za to jsou ty hrušky jako půl pěstě! Sním tři, čtyry, a mám jich dost! A tam ten menší stromek, jabluňka, ta už mívá také ovoce! Kožená jablka — a ta v seně a proti mrazům ukrytá vydrží až do jara! Jinak si z toho ovoce dosti i na zimu nasuším. A když se tohle ovoce neurodí, jedno se urodí vždycky. Podívejte se! Tamhle na těch několika nepodobných jakoby pastrňácích, tam rostou ,prcky‘ (malé horské kulaté švestky s trpkou kůží). Povídám, ,prcek‘ je každý rok dost a dost! Ty suším za léta i na slunci a pak v zimě, to je, pane, pochutnání! Polívka z nich je jako koření! Ta voní a voní od chaty po celé stráni až dolů do vsi! Buď Bohu chvála, já se mám moc dobře!« —

A Fabiánek tohle všechno vypravoval tak horlivě a upřímně, že člověk bezděky to jeho štěstí cítil s ním! I bylo mi jakoby od mé hlavy všechno nemilé odlétalo pryč — a daleko! Zde pod vlivem štěstí člověka žijícího v poměrech tak

chudičkových a přece jenom v úsměvu, nebylo pro jiné pocity místa ani času!

Popovídali jsme si s Fabiánkem ještě pak drahnou chvíli. Vypravoval mně potom o svém předešlém živobytí. O svých rodičích, jak brzo mu oba zemřeli a jak tehdy, jsa mlád a nezkušený, tak brzo byl odkázán sám na sebe. Začátky i tohoto nejskrovnějšího postavení byly těžké. Rychtář dole ze vsi, který převzal poručnictví, tvrdil, že chata nestojí za nic, a navrhoval, aby byla zbořena a dříví aby se prodalo na palivo, a on, Fabiánek, aby šel na službu do vsi! A Fabiánek byl takový zamrklý výrostek a nedal se a nedal a vše to překonal a chatu udržel. Udržel si tak svůj krov, svou jedinou radost, svůj hrad, své všechno! Zde je šťasten a bude i dále šťasten, jak dá zajisté Ten, v něhož doufá, jeho dobrý Bůh, jehož jméno budiž velebeno! —

Fabiánek vyprávěl prostě, horlivě a zároveň tak přitažlivě, že jsem ani nepozoroval, jak víc a více se blíží večer. Pojednou nás vyrušil zvuk zvonu z dálí ode vsi se sem nesoucí. Trhli jsme sebou oba.

A Fabiánek už stál, křižoval se a modlil se »Anděl Páně.« Modlil jsem se ovšem s ním, více však díval jsem se na toho usmívavého mužíka s tím zářivým pohledem! Ty dobrácké, milé jeho oči, třeba že dívaly se ze tváře už zvráskovatělé, byly teď tak upřímně obráceny k nebesům, že z nich mluvila největší oddanost k Tvůrci nebes i země!

Odešel jsem od chaty a od Fabiánka s dojmy milými, i zdálo se mi, jako bych si od něho v duši odnášel klid a pokoj . . .

* * *

A přešlo leto, nastal podzim a po něm dostavila se zima. A byla tehdy tuhá a prudká a bouřlivá. »Nepokojná,« jak se o takové vyjadřují horáci. Na horách, jakmile takováhle zima se rozvíří, je věru člověk od člověka někdy tak odloučen, že není možno s kým pěstovati styků bližších. Je víc odkázán na svůj koutek. A to trvá, je-li počasí vůbec nepříznivo, nasype-li se totiž hodně sněhu a pak v něm hospodaří vítr — někdy dosti dlouho!

Plyne den po dni a každý tak krátký a zase tak dlouhý a smutný, když se rozvíří prudké vánice a ty všecek světelný obzor dne zachmuří a i za dne zakryjí všechn tak dost ztichlý život hor tak, že temno prostírá se od dědiny k dědině a od samoty k samotě! A zajdou i ty zdlouhavé večery a noci zimy a někdy to trvá i celý týden ano i více, a člověk — horák neviděl se s tím, koho by třeba rád viděl a neslyšel nic o tom, o kom by si třeba rád porozprávěl. —

Horáky obyčejně za takových poměrů spojuje a k sobě přibližuje jediný kostel, který nalezá se zhusta vždy ve větší horské dědině, kamž se cesta přece jakž takž projede i prošlape,

ale někdy je i toto spojení přetrženo. Zvláště pro ty vzdálenější a pro obyvatele samot.

Na tyto se pak jen vzpomíná otázkou, jak asi jim je tam v té odloučenosti ode všeho světa, ale nezví se o nich kolikráte dlouho ničeho. —

Bylo to v polovici ledna. Před tím skoro celý týden padal hustě sníh a pak dříve ještě, nežli se mohl slehnouti, uhodily prudké mrazy a ke všemu ještě po mrazech rozzuřil se vichr a silně válo. — Hory byly jakoby v jediném sněhovém víru. Tak zuřivého vichru a takových závějí, říkalo se vůbec, bylo tehdy u nás už jen málo pamětníků.

Bezděčně jsem si při tom vzpomněl na Fabiánka tam v té jeho chatě na stráni.

A vzpomínali jsme vůbec všichni — jak asi obyvatelé tam výše v horách ty vichry přestáli a nestalo-li se někde nějaké neštěstí. — —

Byly již dva dny po vichru a vánicích — a od vyšších hor nepřicházely žádné zprávy.

»Bezpochyby«, řekli jsme si, »že horáci tedy přestáli ty bouře vesměs šťastně.« —

Až tu pojednou třetího dne přispěchal posel od známého přítele lesníka a byl všecek spěchem udýchán. I podal mně psaní.

Lesník psal velmi stručně. Zajímám se prý o Fabiánka. Ten ubožec je prý nejspíše zasypan. Hajný byl v tu stranu na ohledu a přinesl zprávu, že po chatě Fabiánkově není ani stopy. Nejspíše pod tíží sněhu chata se slehla, protože, kdyby to se nestalo, Fabiánek by se byl jistě ze sněhu vyprostil. Ale ze ssutin se vyprostít nebylo, asi možno. Kdož ví, co se nestalo! »Nařizuji« — končil lístek — »právě práce zachraňovací — dej Bůh, aby byly co platny! Jinak však zvěstuji vám to v předtuše věru truchlivé, kteréž se nemohu a nemohu zbaviti! Měl jsem Fabiánka vždy tak rád jako vy — a jak víte, ještě i dříve!«

Dočetl jsem a byl jsem rozhodnut. Podívám se tam také. Bylo třeba jeti, ale já jel bych i za sebe nepohodlnější cesty, abych byl dříve tam, kde, nedej to Bůh, člověka dobrého snad něco zlého potkalo.

Dojel jsem právě, když po odházení vysoké vrstvy sněhové ukázalo se, že chata Fabiánkova skutečně se shroutila. Lesník mně to zvěstoval s patrným zármutkem. »A tam v ssutině ticho — ticho — snad smrt,« zahučel a já viděl, jak se přemáhá, aby nezavzlykal. »Ale něco je tam slyšet«, ozval se jeden z horáků odvalujících ssutiny — »z důlí ozývá se mekot kozy.« — »Eh, co je o kozu« trhl sebou lesník, který by byl raději slyšel, že se to ozývá sám Fabiánek, bylo však na něm znáti, že se konečně i z této zprávy těší i pobízel rychle k práci a i sám odhazoval zpuchřelé trámce krovu. »Proklatě — proklatě i ten strop se sesul — zle — zle — ten ubožák není-li

rozmačkán — zadusil se — odvalujte, rychle odvalujte«, zase sám chápal se této práce lesník a to tak, až mu krůpěje potu v čele vystávaly. Chtěl se dostat dolů, pod strop co nejdříve . . . I vnikl sám první do světnice.

Zase ozval se mekot kozy. Cítila lidi i hlásila se. »Koza tady dole — ve sklepě, a Fabiánek — Fabiánek leží tu nad sklepem, sem — sem a honem odvalovat stropnice,« volal lesník z dola.

Pracováno zrychleně tak, že jsme za malou chvíli stanuli všichni dole.

»Koza hlásí se k životu« zvěstoval lesník, »ale Fabiánek nic — nevím — nevím.«

»Zadusil se,« řekl někdo.

»Eh, to by bylo také po koze«, utrl se lesník nevrle, ač dříve sám tuto předtuchu pronesl.

»Snad zmrzl,« soudil jiný.

»Pod takovou vrstvou sněhu? Hlouposti«, mávl rukou lesník a jsa jen, jen Fabiánkem upoután a zaneprázněn, vyprostoval tělo jeho ze spousty navalených stropnic a rumu.

A po chvíli vysvětlilo se nám vše. Fabiánek asi, když byly ty prudké studené vánice a mrazy, vzal kozu k sobě do světnice. Vánice obsypaly jeho chatu víc, než mohla snést, chata se bořila, snad mihlo se tedy Fabiánkovi hlavou, zachrániti se ve sklepě. I nechtěl, duše dobrá, opustiti zvíře, jehož mlékem se živil, a zachránil je tedy napřed. Sám ale už neměl času, aby se do sklepa dostal. Kulovaté stropnice řítící se dolů zároveň se vši mazaninou stropu a se vším rumem s půdy, zastihly jej a zasáhly právě v tom okamžiku, jak jsa obličejem obrácen a nad ním sehnut, úzkým otvorem kozu do sklepa strkal. Všechna ta tíž dopadla na něho ze zadu, přitlačila jej k zemi, a on nemoha se vyprostiti a nemoha si rukama ani pomoci zapadl obličejem na prvý schůdek sklípku, kdežto ostatní část těla byla nahoře nad schůdky do sklípku úplně zasutá. Tam z důlů ze vnitřa sklepa ozývala se koza, ale tady ten Fabiánek, její majitel a pán, ač sprostěn již té tíže ssutin — zůstával beze hnutí. Nadzvedli jej a položili na znak.

»Ah, buď Bohu chvála — není — není mrtev«, vykřikl radostně lesník, »dýchá, dýchá slabě sice, ale jen když dýchá, a tlukot srdce se také hlásí«, a již lil Fabiánkovi posilující lék do krku. Byl milý lesník muž ve všem v horách zkušený, jak vidno, na vše připraven! »Takový člověk«, vykládal teď už vesele — »eh, znám naše horáky, něco vydrží — jen když není zraněn a pohmožděn! Zemdlel jen, že tak ležeti musel bez pomoci, a bez posilnění pokrmem! Což koze bylo? Té se tam dole dařilo dosti dobře, má tam brambory a ovoce, ale Fabiánek v tom byl zle. Než, díky Bohu, jen když je to s ním tak, jak to je, však ono bude ještě líp a docela dobře!«

A lesník nařizoval, aby se chorému připravovalo, jak za těch poměrů ovšem možno bylo, co největší pohodlí. — Sesutá

dřeva a rumovina vyházeny ven na sních, z trosek byly vyba-
veny součástky Fabiánkova lůžka a přistaveny blíže ke krbu,
který, ač byl pobořen, přece mohl býti v malé chvíli tak
upraven, že se v něm mohlo zatopiti. Na lože byl pak Fabiánek
položen a tělo jeho třeno, aby se krev rozproudila. — Milé
teplo od krbu a čerstvý svěží vzduch — byloť v tu chvíli slun-
nečno a zářivo — se sem z hůry snášejíci a pak to, že lesník
častěji v hrdlo Fabiánkovo vpravoval po klutu osvěžujícího
silného vína; to vše působilo tak, že se vracel život v tělo
vysílené. — Pomalu, pomalu, ale přece více a více probíral se
Fabiánek ze mrákot, až i procitl. Rozhlédl se kolem sebe několi-
kráte a první jeho bylo, že si z hluboka oddechl a se na nás
na všechny usmál — tím obvyklým dobráckým svým úsmě-
vem — třeba ještě nepromluvil, hlásil se zase k životu.

»Je zachráněn, zachráněn,« radoval se z toho srdce lesník.
»Teď pomalu s ním nahoru, na saně a ke mně do myslivny!
Tam se nám už vykřeše!«

A dělníci opatrně vynášeli Fabiánka vzhůru nad ssutiny
a závěje.

Chystali jsme se s lesníkem také vzhůru za ostatními.
Pojednou ale sebou lesník trhl.

»Ach, na tu kozu jeho nesmíme přece také zapomenout!
I ji třeba vzíti s sebou a pak ty jeho skrovné zásoby na zimu
— dříve pro starost o Fabiánka jsme neměli kdy na to ani
vzpomenout«. A lesník sám se spustil do sklípku. »Víte«, vy-
světloval mi, když kozu nahoru dopravil, »když ten náš hajný
dříve prohodil, jest-li se nám Fabiánek snad nezadusil — já
— já měl nejprve také tuto obavu! Považte, vše se sesuje
a nad tím pak spousty sněhu! Ale pak jsem si pomyslíl, když
ta koza po kolika dnech, neboť nevíme, jak dlouho Fabiánek
tu v ssutinách ležel, ve sklepě se hlásí, že je živa, tož tedy
Fabiánek, neumačkaly-li jej ssutiny, nemusí býti také zadušen!
Vzduch potřebný k dýchání musel jíti ze sklípku! A hleďte,
přesvědčil jsem se, že tomu tak bylo skutečně. Jak jsem do
sklípku vstoupil, z důli zavál ke mně čerstvý vzduch. Věru,
bylo to štěstím pro Fabiánka, že klesl obličejem ke vchodu
do sklípku a že měl hlavu volnou. — To pak možno vysvětliti
tak: Nad malým otvorem do sklípku z venku vedoucím v rohu
zdi dělává Fabiánek závětrí. Mrazivý vítr nedoráží pak tak
přímo na otvor sklípku, nemrznou mu tedy tak ty jeho skrovné
zimní zásoby. Závětrí z čerstvých silných tyčí zhotovené a pro-
ložené chvojí a mechovím vydrželo více, nežli zpuchřelé trá-
moví chaty. Nepovolilo! Sněhu pak se naválo k otvoru sklípku
jen tolik, co se ho prodralo hustým chvojím a mechem za
vánice. Sních ten nebyl tak ulehlý; teplý vzduch ze sklípku
vycházející stačil na jeho roztavení, a tím povstal i ve sněhu
otvor, kterým dral se čerstvý vzduch sklípkem i k Fabiánkovi.
Počkejte, tam z té strany od jeho východu musí býti v závěji
průlina! Přesvědčíme se. — Věru, Fabiánek měl štěstí«.

Přesvědčil jsem se, že zkušený lesník soudil zcela správně. V tu stranu k jihovýchodu byla závěj skutečně dosti sypká. Kdežto nad chatou sněh byl tak ulehlý, že se to v něm bořilo jen nepatrně, zde jsme propadávali značně hlouběji. A od sklípku a jeho závětrí vzhůru táhl se, jak to bývá v horách nad zasněženými místy, pod nimiž pramen vody se ze země vynořuje, neveliký úzký, kulatý otvor, jehož okraje byly krůpějemi roztávajícího se sněhu poroseny. Taková úzká průlina a stačila k zachránění lidského života! — Pohnut a děkuje Bohu za tu záchranu spěchal jsem pak za lesníkem k myslivně.

Moje saně totiž už napřed tam odvezly Fabiánka. Zde při pečlivém ošetřování se Fabiánek náš docela vzpamatoval. Oddychl si znovu z hluboka a zase jak jindy se usmívaje — teď i rozhovořil se. — »Pán Bůh chránil — chránil. O, já věděl — věděl — že bude — bude chrániti«, a potřásal při tom radostně hlavou. — »Já — já se modlil — když — když to tak rachotilo — padalo na mne — až jsem musil klesnout — tak — tak nad ten sklep — a nemoh' — nemoh' jsem se ani pohnout. — Ó, já — já věděl — že — neumru — pořád jakoby slyšel — modli se — modli se — neumřeš — neumřeš! — Pán Bůh je s tebou! A nic — nic jsem se nebál — nekřičel ve strachu! Já — já jen doufal — důvěřoval v Boží ochranu pořád — a pořád, až se už i oči zavíraly — a já usnul — usnul! A zdálo se vám mně tolik pěkného a hezkého! A pak — pak — mně bylo tak, jakoby slyšel — hlasy nad sebou — kopání — jen jsem se nemohl hnouti, nemohl promluvit, ozvati se! A pak — pak já už nic nevím, leč že — že jsem procitl a vás všechny uviděl — a děkuji — děkuji vám — Pán Bůh vás za to tak ochraňuje a buď s vámi vždycky — vždycky — jako byl teď se mnou!«

Navštívil jsem Fabiánka zase za několik dní. Byl už přestěhován do malé světničky v hájovně blíže myslivny. A již chodil a notoval si tu svou »Budiž Pán Bůh pochválen a za všechnu dobrotu zveleben«. A dodával vesele »Chvála Bohu, půjde zase všechno dobře! Pan lesní mi už slíbil, kdy že budu moci začít pracovati. A pracovat bude nutno! Bude třeba peněz a hodně peněz na jaro! Však víte, co mne čeká! Práce a hodně práce! Bude se muset ten můj příbytek dát do pořádku.« »Váš příbytek? Ta chata?« divil jsem se. »Vždyť — je to jedna sutina a rumišť«, chtěl jsem říci — ale nedořekl jsem.

»A ta bude — ta bude«, přerval rychle má slova údivu Fabiánek, a z očí jeho zářila celá ta obvyklá důvěra, ta důvěra tak pevná, že jí nic nedokázalo zmenšiti a že jí ani neotráslo to, co s jeho vetchou chatou se stalo! »Ta bude — bude! Ty staré trámy, to samé dobré dřevo — bude jen třeba lépe a pevněji je spojit — já to znám a Pán Bůh pomůže — pomůže!«

Když jsem odcházel z hájovny, potkal jsem lesníka. Zastavil jsem se v myslivně a lesník mi pravil: »Toho člověka nic od jeho důvěry nezvrátí! Koho by to napadlo, aby po tako-

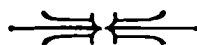
vém neštěstí, po takovém zhroucení, při němž mu šlo o život, mohl ještě doufat, že zase bude mít svou chatu a že ji z tam těch ssutin znovu zbuduje! A vidíte, nedoufá nadarmo! Jeho tak vřelé a nezviklatelné důvěřování vzbudilo všude ohlas. Naši horáci tady v okolí jsou za jedno v tom, že každý podle možnosti se přičiní, aby Fabiánkovi k chatě pomohli! Nuže, když oni tak smýšlejí, i my učiníme svou povinnost. Já už o tom psal nahoru — k vrchnosti«.

Stiskli jsme si na rozloučenou ruce, jsouce i my sami k podpoře stavby nové chaty Fabiánkovy srozuměni.

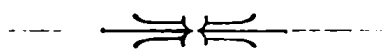
* * *

Zanedlouho již v letě byla stavba ukončena. I objevila se na svahu stráně, o něco doleji pod ssutinami bývalé chaty, a to proto doleji, aby nebyla v šanc vydána tak závějí, nová, úhledná chaloupka. Byla skorem v týchž rozměrech jako dřívější — Fabiánek větší nechtěl — jen chlév a stodůlka byly poněkud větších rozměrů a ty, jakož i celá zadní část, byly z kamene. Stěny světnice byly vesměs z nového dříví. A ta chaloupka byla Fabiánkova!

Vyplnila se tu pravda, že není opuštěn ani od lidí ten, kdo v Boha důvěřuje a té důvěry se nespustí. Vrchnost šla dobrým příkladem napřed, a za ní pomohl Fabiánkovi kde kdo mohl a měl ho rád. A tak Fabiánek se mohl ještě v letě odstěhovati do svého z gruntu nového příbytku. A jak, jak byl rád! A jak se usmíval a jak hned zas měl plné oči vděčných slz! »Jsem já to teď pán, co? To je něco panské přebývání! Dyť ta má chalupa je skoro jako fořtovna! A celá — celá krásná — ouhledná — jako jako panenka!« A tenkrát kde koho potkal, každému děkoval, každého objímal. A v pláči i úsměvu najednou každému říkal: »Ó, já vím nejlíp, že je dobrý Pán Bůh nad námi všemi a že pomáhá — pomáhá! On budiž vždy zveleben! Mohl jsem býti již tam — tam na hřbitově a jsem tady — mohl jsem bez příbytku chodit po horách a prosit o přístřeší a zatím mám takový příbytek! Nejsem já s pomocí Boží a dobrých lidí pán — pán?« — A v chaloupce té a kolem ní bylo teď pořád veselo — a veselo. Přebýval tu člověk šťastný — ano nejšťastnější ze všech tam, v horách, nejšťastnější svou pevnou důvěrou v Boha!

Zprávy
o Dědictví Svaťojanském.

I. Přehled údů v roce 1907.

Zakladatelů jest	8
Spoluzakladatelů	65
Údů první třídy	30
Údů druhé třídy	135
Údů třetí třídy	30.105
Úhrnem zapsáno údů žijících i zemřelých . . .	30.343 *)

Mezi těmi jest údů *stálých*:

rodů	5931
škol, obcí, bratrstev, knihoven, konventů a spolků . . .	1272
údů duchovního stavu	3420

Členů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškeří údové očekávají, mezi oktávem sv. Jana Nep. oběť mše sv. za živé i mrtvé údy našeho Dědictví každoročně obětovali. Ostatní údové nekněží s týmž nábožným úmyslem buďtež v označeném čase přítomni mši sv. U hrobu sv. Jana Nepomuckého v Praze slouží ředitel Dědictví v den 15. května v 8 hodin slavné zpívané rekviem za všechny v Pánu zesnulé údy, kteroužto pobožnost založil a nadal zvěčnělý kanovník strážce Václav Pešina rytíř z Čechorodu, kdysi ředitel Dědictví Svatojanského. U téhož oltáře slouží ředitel dne 17. května zpívané requiem za Antonína Hanikýře, zakladatele Dědictví.

II. Poučení o přístupu nových údův a odebírání knih.

O vzniku Dědictví připomínáme novým údům toto: Antonín Hanikýř, narozený v Praze dne 21. března 1753, býv. jesuita, pak kaplan v Sedlci u Votic, v Klokotech, Jindř. Hradci a exposita v Čiměři, posléze ve výslužbě v Plané a v Táboře, umínil sobě roku 1829 na památku první stoleté slavnosti prohlášení Jana Nepomuckého za svatého založiti ústav, jímž by dobré, vzdělavatelné knihy v jazyku českém v ceně levné vydávány byly. O řízení závodu toho požádal roku 1831 knížecí arcibiskupskou konsistoř v Praze. Položiv jakožto základ 1000 zlatých ve stříbře, vyžádal sobě, aby podnik nesl

*) Spoluzakladatel se vkladem 200 K (jednou pro vždy) obdrží ročně 4 výtisky podílu; úd I. třídy se vkladem 80 K 3 výtisky; úd II. třídy se vkladem 40 K 2 výtisky; úd III. třídy se vkladem 20 K 1 výtisk. Kdo nejméně 10 K věnuje, uznán za dobrodince Dědictví. Doplněním vkladu možno postoupiti do třídy vyšší.

jméno: »Dědictví sv. Jana Nepomuckého« a veškeré obecenstvo aby k přistoupení vyzváno bylo. Zbožný zakladatel zemřel v Táboře dne 15. března 1833 v 80. roce věku svého a byl na tamějším hřbitově pochován, kdež mu nákladem Dědictví pomník byl postaven. Po dosaženém potvrzení započalo Dědictví r. 1835 svou činnost a ze zrnka hořčičného vzrostlo v mohutný strom. I bylo od slavné paměti papeže Pia IX. dne 13. ledna l. P. 1855 apoštolským požehnáním a pro oktáv Svatojanský plnomocnými odpustky obdařeno. Odpustků těch, jež i duším v očištění přivlastněny býti mohou, získají údové, vykonají-li v některý den oktávu toho sv. zpověď, přijmou-li Svátost oltářní a navštíví-li některý kostel neb veřejnou kapli dle libosti, tam pak se na úmysl sv. Otce zbožně pomodlí.

Ze stanov klademe sem následující poučení:

1. Kdo k Dědictví Svatojanskému v Praze přistoupení hodlá, nechť poštovní poukázkou aneb ve vyplaceném psaní (franko) aneb jinak příležitostně s nápisem: **Ředitelství Svatojanského Dědictví v Praze, IV. (Hradčany)**, své jméno a příjmení, pak svou osadu farní a diecési, ku kteréž přináleží, udá, zároveň i peníze zašle neb vloží. Vklad za úda třetí třídy obnáší *jednou pro vždy 20 K*; za rod, školu, obec, spolek, knihovnu platí se *jednou pro vždy 40 K*.

2. Každý nově přistouplý úd ať si *lístek* na odebírání knih dobře uschová a následujícího roku, jakož i potom v budoucích letech ku konci roku od svého správce duchovního podepsati dá. Na tento lístek může si pak, žije-li úd v Čechách. knihu v **knihkupectví B. Stýbla** v Praze na Václavském náměstí č. 30 n. II. vyzdvihnouti; jen že musí připojiti 6 h, kterýžto peníz přísluší za práci a obálku. Pro údy v Olomúckém arcibiskupství platí totéž, jen že knihy své vybírají v knihkupectví Edvarda Hölzla (Helcla) v Olomouci; údové pak Brněnského biskupství nechť se o knihy své hlásí v dvorním c. a k. knihkupectví Karla Winikera v Brně. Ostatním údům v jiných diecésích zasílají se knihy přímo z Prahy od ředitelství, u něhož však dlužno o ně se každý rok přihlásiti. Kdo by žádal, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, připoj mimo oněch 6 h, knihkupci náležejících, ještě 12 h na poštovní adresu průvodní*).

3. Přestěhuje-li se některý úd z Čech na Moravu, aneb odeběře-li se z Brněnského biskupství do Olomouckého anebo naopak, ať to vyplaceným listem oznámí ředitelství, kteréž mu nový lístek na odbírání knih pošle, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydány byly.

4. Poněvadž členský či podílný lístek může v ztrátu přijíti aneb i ukraden býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jiném místě, na př. v modlitební knížce zaznamenej; pakli

---

*) Žadatelé knih uspoří si výloh, ohlásí-li ve svém dopise správně adresu a poslední poštu, komu a kam knihkupectví podíly zasílati má.

skutečná ztráta se udála, ředitelství o nový lístek požádej s připojením 40 h, poplatku to za vydání listu nového, a 10 h na poštovní výlohy, tedy úhrnem 50 h. Připomínáme však, že kdyby se potom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádné platnosti již nemá.

5. Když *umřel* úd, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby, když si na jeho lístek knihu *posledního* roku (třeba i po smrti úda) vybrali, úmrtí toho úda na lístek ten poznamenali a příslušnému knihkupectví zaslali, aneb poprosili svého pastýře duchovního, aby lístek ten *ředitelství* Dědictví zaslal. Jména zemřelých údů Dědictví uveřejňují se v podílu každého roku.

6. Knihy za rod se berou, pokud se jméno neztratí. Synů-li není, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dívky pak jejich *jiné* jméno již nesoucí, nemají práva tohoto; rod vymřel.

7. Spojí-li se manžel s manželkou svou v jeden toliko vklad (20 K), vydávají se knihy jenom do úmrtí jednoho z nich. Tolikéž, spojí-li se v jeden vklad bratr s bratrem nebo sestra se sestrou, neb bratr se sestrou a podobně, vydávají se knihy jen do úmrtí toho, jenž *první* jest napsán na přijímací listině (diplomu).

8. Při členech pohlaví ženského, kteří provdáním *jiného jména* nabyli, budiž, kdykoli za nový lístek žádají, udáno jméno jejich rodové (po otci), neboť jinak nebývá možno jména v matrice naléztí a lístek vydati.

Připomínáme, že se údové Dědictví hlásiti mají každoročně o své podíly v tom *knihkupectví*, které jim na členském lístku označeno jest, *a ne u ředitelství*.

Vklady nových členů, žádosti o nové členské lístky, prosby o darování knih, nabídky o koupi knih a peníze za ně — to vše přijímá **Ředitelství Svatojanského Dědictví v Praze—IV. (Hradčany)**.

Rukopisy přijímá Dr. *Ant. Podlaha*, metropol. kanovník u sv. Víta v Praze—IV., redaktor Dědictví Svatojanského.

III. Od 1. pros. 1906 do konce listopadu 1907 *) přistoupili tito údové, P. T.:

Čís. dipl.

29967. **Fuxová** Marie ve Vídni, arcidiec. Vídeň.

Pejša Karel, farář v Jesenicích, arcidiec. Praž.

Boháček Jan Martin, pomocník kolář. v Třebovli, arcidiec. Praž.

29970. **Kubr** Jaroslav, žák. měšť. školy z Dektár, arcid. Praž.

Holub Frant. ze Zelenče, fara Svémyslice, arcid. Praž.

*) Do konce listopadu 1907. Zde uvedeni jen ti údové, kteří celý vklad splatili.

Cís. dipl.

29972. **Sláma** Jaroslav, učitel v Žďáře, diec. Brn.
Hanek Karel Ondřej, chef firmy v Praze, arcid. Praž.
 Rod † **Pospíšila** Augusta, výměnkáře a † manž. Lucie
 v Benově č. 35, arcidiec. Olom.
29975. Dr. **Oehm** Vincenc, c. k. professor náb. v Praze, arcidiec. Praž.
Schroller Frant., C. SS. R. u sv. Kajetána v Praze, arcidiec. Praž.
Janík František a manž. Marie v Mor. Budějovicích, diec. Brn.
Březina Josef a manž. Anna v Jaroměřicích, diec. Brn.
Pišoftová Květuše Ter. v Dobroměřici u Loun, diec. Litom.
29980. **Veselý** Josef, syn chalupníka v Klučenicích, č. 38, arcidiec. Praž.
Krejčová Josefa v Humpolci č. 202, arcid. Praž.
Doležal Jan v Opavě, arcid. Olom.
Pernegr Karel, řezník v Strunkovicích, diec. Bud.
Bendíková Ludmila v Neplachovicích a její příb., arcidiec. Olom.
29985. **Kostrhúnová** Marie v Mor. Nové Vsi u Břeclavy, diec. Brn.
Velišek Václav, farář ve Vitěšovicích u Chvalčin, diec. Bud.
 Rod **Mezery** Františka a manželky v Cleveland, Ohio, U. St. Amer. v Americe.
Balcar Vojtěch, farář v Ředhošti u Zásmuk, diec. Bud.
Myschi Matouš, Antonie manž. a rodina v Borotíně, arcid. Olom.
29990. **Vodička** Josef, kaplan v Štěpánově, arcid. Praž.
Kolisková Marie v České Skalici, diec. Kr. Hrad.
Dvořák Bohumil, farář v Krásné Hoře, arcid. Praž.
Dostál Alois, syn rolníka v Kvasinách, diec. Kr. Hrad.
Mrázková Božena v Poleni u Klatov, diec. Bud.
29995. **Ulrych** Josef a manž. Anna v St. Pace, diec. Hrad.
Tůma Václav, farář v Nové Vsi u Ml. Vožice, diec. Bud.
Matoucha Jan, farář na Šubiřově u Jevíčka, arcid. Olom.
Klofátová Terezie v Praze-III. č. 210, arcidiec. Praž.
Fišerová Rosalie Anna v Čes. Brodě, arcidiec. Praž.
30000. **Kongregace Šedých sester** u sv. Bartoloměje v Praze-I., arcid. Praž.
Nosek Jan ve Vřesníku u Bělehradu, diec. Kr. Hrad.
Škrobánek Otmar, O. S. B. v Břevnově u Prahy, arcidiec. Praž.
Průša Vojtěch, bohoslovec v Praze, arcidiec. Praž.
Vaněček Josef, stud. gymnasia v Praze-VI., arcid. Praž.
30005. **Knappová** Amalie, choť lekárníka v Prostějově, arcid. Olom.
Katolická farní knihovna v Klecanech (věnov. vdp. Jos. Mejsnara, k. a. vik. a faráře v Klecanech), arcid. Praž.

Cis. dipl.

30007. **Frydrych** Frant., kaplan v Holohlavech, diec. Kr. Hrad.
Schebová Marie Agata v »Růž. Výrobně« v Praze, arcid. Praž.
Petráček Frant., kaplan v Liboci, arcidiec. Praž.
30010. **Vaničková** Anna v Oubislavicích, diec. Kr. Hrad.
Wilfinger Věnceslav, čestný provincial řádu Piarist., rektor kolleje v Strážnici na Moravě, arcid. Olom.
Tichý Otto, člen. ř. piarist., kooper. v Strážnici na Mor., arcid. Olom.
Dr. **Schneider** Rudolf, prof. náb. na reálce v Žižkově, arcid. Praž.
Hellich Jaromír, stud. real. gymnasia v Poděbradech, diec. Kr. Hrad.
30015. **Kocmich** Martin, prof. č. gymn. na Král. Vinohradech, arcid. Praž.
Th. C. **Řeháček** Jos., kaplan v Tuklatech, arcid. Praž.
Bláha Frant., farář v Blažejově, diec. Bud.
Konvent Kapucínský v Chrudimí, diec. Kr. Hrad.
Herrán Václav, syn rolníka v Černilově, diec. Kr. Hrad.
30020. **Františkánský klášter** v Zásmukách, arcid. Praž.
Opatrovna ctih. sester de Notre Dame v Zásmukách, arcid. Praž.
Janoušek Alois, kaplan v Kostelci nad čern. lesy, arcidiec. Praž.
Marxová Marie v Pecce, diec. Kr. Hrad.
Kollert Ant., katecheta v Náchodě, diec. Kr. Hrad.
30025. **Lužný** Bernard, převor Dominikánů v Uh. Brodě, arcidiec. Olom.
Janota Václav, katech. měšť. škol v Praze-III., arcid. Praž.
Brázda Josef, syn rolníka ve Vracovicích u Vlašimi, arcid. Praž.
Beneš Jos., k. a. vikář a farář v Poříčí n./Sáz., arcid. Praž.
Šindler Jos., úředník hypot. banky, na Kr. Vinohradech, arcidiec. Praž.
30030. **Štefan** Cyrill, bohoslovec v Král. Hradci, diec. Kr. Hrad.
Toman Ludvík, kaplan v Praze-Libni, arcid. Praž.
Dostál Jan, kaplan v Ivanovicích, arcidiec. Olom.
Katolická farní knihovna v Novém Hrozenkově, arcidiec. Olom.
Hora Ant., univ. docent a c. k. professor ústavu pro
♦ vzdělání učitelů v Praze, arcidiec. Praž.
30035. **Jelínek** Vojtěch, farář v Předhradí, diec. Kr. Hrad.
Rod **Císaře** Eduarda, mistra umělého truhlářství v Plzenci, arcid. Praž.
Dobry Heřman, Ord. Praem., farář v Dobřanech, arcidiec. Praž.
Beneš Jan, farář v Drahobudicích, arcid. Praž.

Čís. dípl.

30039. **Buriánek** Jos., osob. kapl. v Podčáplech u Berouna, arcidiec. Praž.
 30040. Rod **Poštulky** Floriana v Tkanovicích, arcid. Olom.
Sommer Frant., žák měšť. školy v Čes. Brodě, arcid. Praž.
Kašpar Vojtěch, kaplan v Sedlci na dr. Frant. Jos., arcid. Praž.

Od 1. ledna 1907.

30043. **Ježková** Antonie v Choceradech č. 34, arcid. Praž.
Bouška Václav v Příbrami č. 231-II., arcid. Praž.
 30045. **Hladký** Josef, syn rolníka v St. Sedle u Bechyně, diec. Bud.
Krejčí Jaroslav v Dubicku, arcid. Olom.
Čižimský Ant., žák ob. školy v Bohuslavicích, diec. Kr. Hrad.
Šitinová Marie, statkářka v Bohuslavicích, diec. Kr. Hrad.
Khun Jaroslav, syn rolníka ve Všestarech, diec. Kr. Hrad.
 30050. Rod **Dražilův** v Libochovanech, diec. Lit.
Kongregace Bratří nejsv. Svátosti v Budějovicích, diec. Bud.
Vlček Josef, osob. děkan v Dol. Újezdě, diec. Kr. Hrad.
Vančátová Antonie z Křepenic u Sedlčan, arcid. Praž.
 30055. **Lukavský** Bohumil, stud. filos. na Kr. Vinohradech, arcidiec. Praž.
Babka Tomáš, stavební mistr v Dlážďově (člen II. tř.), diec. Bud.
Valentová Julie, dcera po c. k. okr. tajemníku v Čes. Brodě, arcid. Praž.
Bártl Josef, c. k. soudní adjunkt v Kšelicích, arcid. Praž.
Simerský Jaroslav, syn učitele měšť. školy v Pečkách, arcid. Praž.
 30060. **Petáková** Josefa, vdova v Hluboši č. 33, arcid. Praž.
Kocian Pavel ve Vsetíně na Moravě, arcid. Olom.
Cipín Vojtěch, děkan v Kellnersville, Wiscousin, Amerika.
 Dr. **Segefa** Bonifac, prof. k. a. semináře v Kroměříži, arcid. Olom.
Ostrčilová Josefa v Přestavlkách na Moravě, arcid. Olom.
 30065. **Bartošová** Anna na Mělníce, diec. Lit.
Vlková Hermina v Albrechtci u Sušice, diec. Bud.
Mareček Václav, syn dohlážetele na dráze v Skramouši u Mšena, diec. Lit.
Jednota čtenářsko-ochotnická v Českém Sternberku u Divišova, arcid. Praž.
Petrová Anežka, dcera rolníka v Drahňovicích u Divišova, arcid. Praž.
 30070. **Janiček** Josef, farář v Sulkovci na Moravě, diec. Brn.
Svagrůvská Kateřina v Praze-II., Ferd. tř. 115, arcid. Praž.
Uher Václav, syn statkáře ve Vrbčanech, arcid. Praž.

Čís. dipl.

30073. **Houdek** Jan, kaplan v Plaňanech, arcid. Praž.
Splochalová Anastazie v Rakodavech u Olomouce, arcidiec. Olom.
30075. **Kment** Ignác, admin. v Dřevohosticích u Přerova, arcidiec. Olom.
Obecní knihovna ve Stříteři (věnováním p. Anny Matoušové) arcid. Praž.
Venclová Anna v Dlouhé Třebové u Ústí n./Orl., diec. Kr. Hrad.
Šimonová Anna v Savíně u Litovle, arcid. Olom.
Vilášková Františka a přát. ze Dvoříska, arcid. Olom.
30080. **Draždik** Frant. a Kateřina v Štěpánkovicích, arcid. Olom.
Vondráčková Františka, kandidátka učitelství v Uhřetěvsi, arcid. Praž.
Vávra Josef, kooperátor v Úsově (Morava), arcid. Olom.
Skoupil Frant., rolník a manž. Františka v Biskupství, arcid. Olom.
Andrlický Antonín, kaplan v Sadské, diec. Kr. Hrad.
30085. **Kučerová** Aloisie, služebná v Praze, arcid. Praž.
Farní knihovna ve Starči na Moravě, diec. Brn.
Hanzlík Martin, kaplan v Bělčicích u Blatné, diec. Bud.
Tichý Martin, čtvrtník v Hruškách u Břeclavi, diec. Brn.
Blokšová Žofie v Májetíně u Přerova, arcid. Olom.
30090. **Měšťanské školy** ve Vamberku, diec. Kr. Hrad.
Zouzalíková Barb., vdova po měšťanu v Hluboké, diec. Bub.
Kollej Redemptoristů v Bilsku u Litovle, arcid. Olom.
Spisarova Růžena v Dědicích u Výškova, arcid. Olom.
Konvent Františkánský v Turnově, diec. Lit.
30095. MUDr. **Řalský** Jindřich, c. k. vrchní okr. lékař v Turnově, diec. Lit.
Hrušková Anna v Kunovicích, arcid. Olom.
Holas František, katecheta v Kolíně, arcid. Praž.
Grobova Jindřiška v Praze-IV., č. 160, arcid. Praž.
Koza Oldřich, farář v Pyšelicích, arcid. Praž.
30100. **Leška** Josef, kaplan v Lišově u Budějovic, diec. Bud.
Šmejkal Václav, syn rolníka ve Volešci, arcid. Praž.
Klementová Anna ve Vídni, X. okr. 3, arcid. Vídeň
Filounová Anna v Kšelicích u Č. Brodu, arcid. Praž.
Dvořáková Marie v Kšelicích u Č. Brodu, arcid. Praž.
30105. **Slepička** Frant., kaplan v Miroticích, diec. Bud.
Trnovská Anna, dcera statkáře v Bohuslavicích, diec. Kr. Hrad.
Jelen Jos., ministrant v Bohuslavicích, diec. Kr. Hrad.
Náhlovský Frant. Xav., farář v Mohru, diec. Litom.
Th. Dr. **Černovský** Ferdinand, O. S. Aug. v Praze, arcid. Praž.

Cis. dipl.

30110. **Zemek** Jos., horník a manž. Marie ve Fohnsdorfu ve Štýrsku.
Zlatohlávková Marie, dcera hostinského v Skupicích, diec. Kr. Hrad.
Matějka Jan, kaplan v Kolíně n./L., arcid. Praž.
Rybář Josef, syn rolníka v Sendražicích, diec. Kr. Hrad.
Weiss Bedřich, studující v Chotči, diec. Kr. Hrad.
30115. **Ondráček** Jan, chalupník v Koldíně u Chocně, diec. Kr. Hr.
Burda Josef, kaplan v Manetíně, arcid. Praž.
Vzdělávací spolek katolíků „Beneš Třebízský“ ve Vršovcích, arcid. Praž.
Vangera Antonín v Prasklicích, arcid. Olom.
Vysloužil Jan, domkář v Čelčicích a manž. Rozalie, arcid. Olom.
30120. **Nadaňská** Cecilie v Koutech, (za † rodiče) arcid. Olom.
Smolka Ant., hostinský v Štětíně a manželka Anna, arcid. Olom.
Látal Josef, farář v Sklennách, arcid. Olom.
Rod **Podlahy** Tomáše, rolníka a manž. Marie z Volšovic, diec. Bud.
Rod. **Šmahy** Antonína, rolníka v Slatíně u Brna, diec. Brn.
30125. **Pilík** Stanislav, kaplan v Mšeci, arcid. Praž.
Drobílek Antonín, křižovnický lesní hajný v Klučenicích, arcid. Praž.
Mašek Josef, křižovnický lesní hajný v Klučenicích, arcid. Praž.
Doležel Frant., rolník v Osíčku a manž. Františka, arcid. Olom.
Šíp Jindřich, kaplan v Plánici, diec. Bud.
30130. **Mariánská družina učitelek** u sv. Ignáce v Praze-II., arcid. Praž.
Štelová Anna, soukromnice v Ratenicích, arcid. Praž.
Popová Anna, švadlena v Žižkově, arcid. Praž.
Kopecká Aloisie z Vitějovsi, diec. Kr. Hrad.
Klášter Redemptoristů u chrámu P. Marie ustav. pomoci v New-Yorku.
30135. **Česká katol. osada** u chrámu P. Marie ustav. pomoci v New-Yorku.
Janeček Josef, farář v Klapém, diec. Lit.
Vážka Karel z Křesína, diec. Kr. Hrad.
Rod **Valeše** Martina a manželky Marie v Štipoklasech, diec. Bud.
Školské Sestry de N. D. v úst. pro hluchoněmé v Hradci Králové, diec. Kr. Hrad.
30140. **Buček** František a manž. Marie ve Chvalkovicích, arcid. Olom.

- Čís. dipl.
30141. **Buček** Antonín a manžel Anna ve Chvalkovicích, arcidiec. Olom.
Černý Václav v Podmokách u Krásné Hory, arcid. Praž.
Šimák Josef a Antonín, ministranti v Krásné Hoře, arcid. Praž.
Klementová Anna v Majetíně u Přerova, arcid. Olom.
30145. **Posekaný** Tomáš, poklasný v Nové Oboře u Hluboké, diec. Bud.
Vondráčková Marie, dcera obchodníka v Radimi u Jičína, diec. Kr. Hrad.
Letošníková Emilie, chovanka učit. ústavu v Chrudimi, diec. Kr. Hrad.
Petřík Alois v Moravičanech, arcid. Olom.
Rod **Procházky** Antonína a manžel. Antonie v Křenovicích u Slavkova, diec. Brn.
30150. **Vojta** Frant. Seraf., k. a. vik., sekr. a farář na Zlíchově, arcid. Praž.
Vondřichová Růžena v Praze-II., arcid. Praž.
Burdová Anna z Mochova u Bříství, arcid. Praž.
Jejkal Adolf, kaplan v Bříství, arcid. Praž.
Rod **Junka** Josefa, rolníka v Mochově a manžel. Anny, arcid. Praž.
30155. **Pavlík** František z Volšovic, diec. Buděj.
Mrázová Kateřina, služebná ve Vídni, arcid. Vídeň.
Flusek Tomáš, duch. učitel v ústavu hluchoněmých v Praze, arcid. Praž.
Vaisarová Marianna ze Střebětic, arcid. Olom.
Novák Josef, bohoslovec IV. roku v Litoměřicích, diec. Lit.
30160. **Milčinský** Hynek, bohoslovec IV. roku v Litoměřicích, diec. Lit.
Hronek Jos., posluchač práv v Praze, arcid. Praž.
Kašpar František, syn rolníka v Žákavě, arcid. Praž.
Doležel Alois, bohoslovec v Hradci Králové, diec. Kr. Hrad.
Marhoul Václav, žák měšť. školy z Višňové, arcid. Praž.
30165. **Býček** Jan, kaplan v Roudnici n./Lab., arcid. Praž.
Rod **Ryšánka** Josefa, rolníka v Oseku, arcid. Olom.
Filipec Josef v Ocmanicích, diec. Brn.
Mikulecký Jan, syn rolníka v Sloupnici, diec. Kr. Hrad.
Šigutová Antonie a Karel v Metylovicích, arcid. Olom.
30170. **Šimečková** Žofie z Pustějova, arcid. Olom.
Rejmontová Barbora z Bukoviny, diec. Kr. Hrad.
Rod **Jilka** Josefa, výměnkáře ve Veleboři, arcid. Olom.
Hlávková Františka, ošetřovatelka v nemocnici v Brně, diec. Brn.
Baštová Kateřina ve Velimi, diec. Kr. Hrad.
30175. **Kašparová** Žofie z Pusté Rybné, diec. Kr. Hrad.

Čts. dipl.

30176. **Neubauer** Alfons, kand. prof. na Kr. Vinohradech, arcidiec. Praž.
Prokeš Václav, kaplan v Králové Dvoře, diec. Kr. Hrad.
Drkoš Jindřich, kapl. v Německé Rybné, diec. Kr. Hrad.
Coufalová Aloisie ve Velké Senici, arcid. Olom.
30180. **Fleková** Antonie ve Velkém Meziříčí, diec. Brn.
Bebar Jan, farář v Syrovíně, arcid. Olom.
Kubis Daniel Jan, konventuál na Strahově, arcid. Praž.
Vičánek Jan, c. k. askultant v Zdounkách, arcid. Olom.
Rod **Ryantových** Josefa a Rosalie v Jezvinách, diec. Bud.
30185. **Koudelková** Marie z Hodušíně, diec. Bud.
Kmoch Jaroslav v Staňkovicích, arcid. Praž.
Svobodová Marie v Ostašově, arcid. Praž.
Volf František v Netřebě, diec. Kr. Hrad.
Linhart František v Lošticích, arcid. Olom.
30190. **Bláha** Jan v Hrdějicích, diec. Bud.
Kudrna Josef, osob. kaplan u sv. Apollináře v Praze, arcid. Praž.
Janoušková Markéta ze Stupné, diec. Bud.
Chmelař Jan, syn rolníka v Pulicích, diec. Kr. Hrad.
Hajný Vojtěch, kaplan v Černici, diec. Bud.
30195. **Kašíková** Antonie v Královu Poli u Brna, diec. Brn.
Doušová Božena, dcera rolníka v Radomyšli, diec. Bud.
Pivoňka Josef, kněz diec. Kral. Hradecké t. č. v Břevnově, arcid. Praž.
Holeka Alois, syn statkáře v Chrástanech, arcid. Praž.
Vagner Josef, scholastik řádu Jesuitského v Prešpurku, Uhry.
30200. **Šalomoun** Antonín, kooperátor ve Vel. Meziříčí, diec. Brn.
Lajtl Jan, katecheta v Blatné, diec. Bud.
Březina Vojtěch v Bludově u Šumperka, arcid. Olom.
Šlemr Jan, syn továrníka v Skutči, diec. Kr. Hrad.
Farní knihovna v Hroznové Lhotě, arcid. Olom.
30205. **Farní knihovna** v Kostelci u Kyjeva, arcid. Olom.
Dr. **Najman** Robert, katecheta v Týně-Rovensku, diec. Kr. Hrad.
Stiebor Jan, katecheta v Rokycanech, arcid. Praž.
Michalec Jan a manželka Terezie v Metylovicích, arcidiec. Olom.
30210. **Rozum** Josef v Pohoří u Opočna, diec. Kr. Hrad.
Třetí řád sv. Dominika v Uhers. Brodě, arcid. Olom.
Pobudová Anna, dcera rolníka ve Vrátkově, arcid. Praž.
Tomiček Jan a manželka v Benešově, Prus. Slez., arcidiec. Olom.
Novotný Bohumil, c. k. místodržitel inženýr v Praze, arcid. Praž.
Balík Karel, ministrant v Krásné Hoře, arcid. Praž.

Čís. dipl.

30215. **Papež** Stanislav, syn rolníka ve Vleticích, arcid. Praž.
Kajer Václav, syn kováře v Bukovci, arcid. Praž.
Myška Alois, kaplan v Bystřici na dráze, arcid. Praž.
Škopek František, rolník v Dřevnovicích, diec. Bud.
 Rod **Košnara** Jana a manž. Marie v Plzni, arcid. Praž.
30220. **Dostal** František a Žofie v Sobačově, arcid. Olom.
Ševčík František v Dobré u Frýdku, diec. Vratislavská.
Svoboda Emanuel, kaplan v Jesenici, arcid. Praž.
Korbelářová Marie v Roškopově, diec. Kr. Hrad.
Stupal František, katecheta v Třebíči, diec. Brn.
30225. **Sýkora** Josef, rolník ve Vel. Petřwaldě a manž. Rosalie, arcid. Olom.
Šolc František v Roztokách, diec. Kr. Hrad.
Vlach Antonín v Nových Dvorech, diec. Brn.
Beránek Eduard, studující v Místku, arcid. Olom.
Nálevka Ant., žák. měšť. školy v Praze, arcid. Praž.
30230. **Valenta** Eduard, kaplan v Limberku, diec. Kr. Hrad.
Brandejský Josef, rolník v Konojedech, arcid. Praž.
Harazimová Marie (za sestru a † rodiče) v Štěpánkovicích, arcid. Olom.
Borůvka Josef v Rtyni, diec. Kr. Hrad.
Záruba Josef, kaplan v Sudoměřicích, diec. Bud.
30235. **Fialová** Karolína, dcera mlynáře v Jersíně, diec. Brn.
Sazima Josef v Nadějkově, diec. Bud.
Kliment Josef, sluha v klášteře Dominikánů v Praze, arcid. Praž.
Pustějovská Johanna v Prchalově, arcid. Olom.
Řihova Antonie ve Vleticích, arcid. Praž.
30240. **Záruba** Frant., studující z Přehvozdu, arcid. Praž.
Štěpánková Marie, dcera měšťana ve Velešíně (věnováním nejmenované), diec. Bud.
Hora František, rolník v Doníně, arcid. Praž.
Železná Anna v Uhříněvsi, arcid. Praž.
 Rod MUDra **Turka** Josefa, lékaře v Hodslavicích, arcid. diec. Olom.
30245. **Matiášek** Josef, ministrant v Černovicích u Tábora, diec. Bud.
Tetiva Alois, ministrant v Černovicích u Tábora, diec. Bud.
Novotný Bohumil na Smíchově č. 1106, arcid. Praž.
Novák Josef, syn rolníka v Plaňanech, arcid. Praž.
Lukeslová Marie, dcera c. k. profesora v Kolíně n./L., arcid. Praž.
30250. **Chrudimský** Vojtěch ve Vel. Popovicích, arcid. Praž.
Kraus Karel ve Vel. Popovicích, arcid. Praž.
Sojka Jan v Městě Zdáře na Moravě (t. č. ve Vel. Popovicích), arcid. Praž.

Čís. dipl.

30253. **Koulová** Alžběta Richarda, sestra III. řádu sv. Františka v Bubenči, arcid. Praž.
Koudelka František, učitel v. v. v Pecce, diec. Kr. Hrad.
30255. **Horák** František ve Velké Byteši, diec. Brn.
Uchytlová Anastasie, výměnkářka v Šiborově, diec. Brn.
Večer Jan ve Svébohově, arcid. Olom.
Cifrová Marie v Kubachu u Hernadfalú, Spiská stolice, Uhry.
Tatzauer Josef, kaplan v Kraslicích, arcid. Praž.
30260. **Katolická Beseda** pro Žižkov a okolí, arcid. Praž.
Drážďanský Frant., žák měšť. školy na Smíchově, arcidiec. Praž.
Rod **Schneidera** Eduarda v Pustějové, arcid. Olom.
Obecná škola v Čeručicích u Bohuslavic, diec. Kr. Hrad.
Rod **Lachmanna** Václava v Hřmeníně, diec. Lit.
30265. Rod **Slavikových** Josefa a Marie v Mokvojedech, diec. Lit.
Sedláček Josef, stud. reálky z Krásné Hory, arcid. Praž.
Konečnicková Františka, hospodyně na faře v Loučce, arcid. Olom.
Klein František a † rodiče z Neboštic, Prus. Slez., arcidiec. Olom.
Malý Karel a manž. Barbora z Neboštic, Prus. Slez., arcid. Olom.
30270. **Havránek** Václav v Býchorách u Kolína, arcid. Praž.
Dlask Václav, zám. kaplan v Sychrově, diec. Lit.
Tlapák Jaroslav ml. ve Velimi, diec. Kr. Hrad.
Gregor Alois, stud. v Strážnici, diec. Olom.
Cais Jan, archivář u konsistoře v Čes. Budějovicích, diec. Bud.
30275. **Maxa** Antonín, kancelista konsistoře v Č. Budějovicích, diec. Bud.
Měšťanská beseda ve Vamberku, diec. Kr. Hrad.
Rod **Bezděka** Martina v Kvačicích u Uh. Ostrohu, arcidiec. Olom.
Rod **Pekárka** Františka v Malešicích, diec. Bud.
Bubeník Augustin, kandidát frater u Františkánů v Praze, arcid. Praž.
30280. **Faltus** Jan v Pastvinách, diec. Kr. Hrad.
Beránek Hubert, koop. v Brně-Zabodovicích, diec. Brn.
Balcárek Jan Evermodus, klerik na Strahově, arcid. Praž.
Opitz Ladislav, farář v Bubovicích, diec. Bud.
Petřkovský Robert v Jičíně u Št. Jičina, arcid. Olom.
30285. **Tomasová** Anna v Praze-IV., arcid. Praž.
Mračková Marie, soukromnice v Hrušce, arcid. Olom.
Troup Petr, kandidát frater u Františkánů v Praze, arcid. Praž.
Musilová Anastasie a Františka v Čelčicích, arcid. Olom.

Čís. dipl.

30289. **Martinovský** Bohumil ze Zlosejna u Veltrus, arcid. Praž.
 30290. **Kuška** Josef, 1. kaplan v Kladně, arcid. Praž.
 Obec „**Bohuslav**“ (farnost Hrubá Skála u Turnova),
 věnov. dp. J. Linharta, faráře v Kadlíně, diec. Lit.
Holáň František, rolník v St. Městě u Uh. Hradiště,
 arcid. Olom.
Varhulík Jaroslav, jáhen IV. roku v b. semináři v Lito-
 měřicích, diec. Lit.
Mládková Věra na Kr. Vinohradech, arcid. Praž.
 30295. **Matoušek** Frant., kaplan v Tejnici n./Sáz., arcid. Praž.
Mičulka Jan v Blatničce, arcid. Olom.
Julák Josef, c. k. pošt mistr v Kounově, arcid. Praž.
Pubalová Anna, dcera po učiteli v Čes. Budějovicích,
 diec. Bud.
 Dr. **Kloubek** Frant., kooper. v Prostějově, arcid. Olom.
 30300. **Dřisgová** Marie, výměnkářka na Pstruží, arcid. Olom.
Čadek Frant. v Ločenicích, diec. Bud.
Weczerek Jan a Marianna v Něm. Kravařích, Pr. Slezs.,
 arcid. Olom.
Novotná Anna, svobodná v Zářechí č. 40, diec. Bud.
Staňkova knihovna v Křenovicích, arcid. Olom.
 30305. **Crkal** Josef, syn mlynáře v Dlouhé Vsi, diec. Bud.
 Rod **Dytrycha** Josefa, rolníka v Kostomlátkách, diec. Lit.
 Rod **Řihy** Ferdinanda, mlynáře v Sedlišti, diec. Litom.
Kláster školních sester v Uherském Brodě, arcid. Olom.
Šimek Karel J., kaplan v Lochovicích, arcid. Praž.
 30310. **Hartmannová** Kateřina a † manžel v Nebošticích, Prus.
 Slez., arcid. Olom.
Havel František v Praze-I., arcid. Praž.
 Rod **Šestáka** Martina, hostinského v Částrově, diec. Bud.
Opatová Eleonora, obchodnice v Hluboké, diec. Bud.
Klíma František, syn rolníka v Zlonicích, arcid. Praž.
 30315. **Mikulík** Stanislav v Kladnících, arcid. Olom.
Hille Jan, farář v Kadově u Blatné, diec. Bud.
Schmied Vilém, bohoslovec v Olomouci, arcid. Olom.
Jarolimek Josef, kaplan v Ledcích u Plzně, arcid. Praž.
 Rod **Havlátka** Josefa, kníž. skladníka v Chřešticích,
 diec. Bud.
 30320. **Ernhard** Josef, bohoslovec IV. roku v Praze, arcid. Praž.
Hladík Adolf, bohoslovec II. roku v Praze, arcid. Praž.
Nádvorník Josef Fr., kaplan v Žebráce, arcid. Praž.
Hladíková Božena v Chotouni, arcid. Praž.
Jasáková Josefa v Lukové, arcid. Olom.
 30325. **Voborník** Josef, ministrant v Bohuslavicích, diec. Kr. Hrad.
Šitina Josef, ministrant v Bohuslavicích, diec. Kr. Hrad.
Slanský Josef, ministrant v Bohuslavicích, diec. Kr. Hrad.
 Rod **Šubrta** Antonína a Anny v Pozdni, arcid. Praž.

Čís. dipl.

30329. Rod **Urbana** Václava a Marie v Pozdni, arcid. Praž.
30330. **Cyrus** Ervín, bohoslovec III. roku v Praze, arcid. Praž.
Kučera Josef, syn rolníka v Cerhonicích, arcid. Praž.
Safrová Marie, dcera rolníka v Stříbrné Skalici, arcidiec. Praž.
Smrž František, syn strojníka v Libušíně, arcid. Praž.
Ludvíková Emilie v Nové Pace, diec. Kr. Hrad.
30335. **Farní knihovna** na Svatém Kopečku u Olomouce, arcidiec. Olom.
Cacáková Marie z Vodosliv čís. 4, far. Choceradská, arcid. Praž.
Rod **Matějkových** Josefa a Anny v Majetíně, arcid. Olom.
Hereyk Jan, kostelník při velechrámu sv. Víta v Praze, arcid. Praž.
Zajíček Josef, rolník v Cekově, fara Mýto, arcid. Praž.
30340. **Drož** Josef z Vodsliv č. 1, fara Chocerady, arcid. Praž.
Vodradovec Alois v Taticích, fara Skramníky, arcid. Praž.
Tichý Václav, kaplan v Benešově u Prahy, arcid. Praž.
30343. **Prokopová** Josefa, služebná v Praze-I., arcid. Praž.

IV. Seznam údů Svatojanského Dědictví v Praze,

kteří roku 1907 neb dříve již zemřeli a jichž úmrtí do konce listopadu 1907 hlášeno bylo. *)

V Čechách.

1. V arcidiecési Pražské.

J. M. Kalous Ferd. Jan. Nep. světící biskup, probošt ve Staré Boleslavi.	Líbal František na Smíchově.
Frolíková Anna v Chotětově, rod vymřel.	Ludvík Jakub, farář v Úněticích.
Kebrle Antonín, em. vikář senior při velechrámu sv. Víta v Praze.	Míka Josef ve Veleslavíně.
Kolář Josef na Andělce u Prahy.	Pokorná Kateřina z Prahy.
	Rousová Marie z Kozomíně.
	Studnička František v Břežanech u Budyně.

*) Snažně se žádá, aby úmrtí údů v čas oznámena byla. Nejlépe je zaslati členský lístek s poznámkou o úmrtí přímo ředitelství Dědictví v Praze IV., neb některému knihkupectví, které podílý vydává.

2. V diecési Budějovické.

Cinkl Dominik a Marie v Strunkovicích.	Lang Josef v Osvračíně.
Fabian Josef, farář v Častrově u Počátek.	Lázenský Jakub v Černovicích.
Hála Antonín v Lipé.	Marek Václav, kanovník v Č. Budějovicích.
Hlinková Marie v Starém Rožmitále, rod vymřel.	Procházka Matěj, profesor v Č. Budějovicích.
Jakoubek František ve Chlumu.	Ret Václav, rolník v Milavči.
Kozáková Kateřina ve Velešíně, rod vymřel.	Tichá Marie v Tupadlech.
Kutina Jan v Hajanech, z r.	Vinzig Jan, děkan v Trhových Svinech.
Kutina Václav v Hajanech.	Voler Antonín, výměnkář v Muni- nici.

3. V diecési Králové-Hradecké.

Cervená Marie v Pecc.	Suchánek Antonín, em. ředitel semináře v Hradci Králové.
Gráfek Jan v Nové Pacce.	Sykora Hynek, učitel ve Svojanově.
Fialová Františka v Chotusicích.	Šlechta František, měšťan v Sadské.
Koudelová Josefa v Pecce.	Tejkl Václav, bisk. vikář v Kyšperku.
Krátká Balbína v Novém Bydžově.	Vechtová Anna ve Vysočanech u Nov. Bydžova.
Kudrnáčková Anna z Nechanic.	
Mynář Václav z Vitějovsi.	
Pažout Adolf, děkan v Sadské.	

4. V diecési Litoměřické.

Blimlová Marie v Lysé n/L.	Jimramovský Jan v Krátké Vsi.
----------------------------	-------------------------------

Na Moravě.

5. V arcidiecési Olomoucké.

Bagarová Marianna v Louče.	Kovaříková Marie v Klopoticích, rod vymřel.
Fialová Marie v Mor. Prusích, z r.	Malý Karel v Nebošticích.
Gebauer Antonín v Koutech.	Martyšová Frant. v Hošticích.
Harna Filip v Hlinsku, z r.	Mračková Kristina v Hrušce.
Honková Kateřina v Slavkově.	Neudekrová Marianna v Mor. Loděnici.
Chorá Antonie v Rokatnici.	Papež Josef a Apolonie v Kravařích, rod vymřel.
Jarošová Anna v Kravařích.	

Pavelka Antonín ve Chvalkov- vicích.	Štříbrný Josef v N.
Pleschová Karolina v Koutech.	Štědroň Ant. a Apolonie v Kra- vařích.
Schina-ová Marie a rodiče v Kravařích.	Švestka Tomáš v Holici.
Slaný Frant. a Anna v Koutech, rod vymřel.	Vangera Antonín v Prasklicích.
Slováková Františka ve Vy- klekách.	Velechova Marianna v Loučce.
Strnisko Jan v Strandorfu, z r.	Vilímková Marie v Přestavlkách.
	Vytásková Tekla v Zavadě, Prus. Slez.
	Wandrol Jan v Opavě.

6. V diecési Brněnské.

Ambrož Jan ve (vesnici) Vídni.	Kudová Aloisie v Sulkovci.
Gasser ze Streitbergů Josef, farář v Dědicích.	Rampula Jakub v Malostovicích.
Grimm František v Jedovnici.	Sachrová Viktorie v Slavicích.
Holzerová Anna v Muřině.	Sedláček Leopold v Ivančicích.
Jednušková Marie ve Žďáře.	Sekera Jiří a Anna v Bučo- vicích, rod vymřel.
Kalab Josef v Heroticích.	Stavec František v Dobrovicích.
Karasová Marie v Šaraticích.	Šefčík Emanuel v Jedovnici.
Kourek Jan v Milíkově.	Šubertová Anna v Bučovicích.
Kučera František v Tečicích.	Vašíčková Anna v Kotordovicích.

V diecési Vratislavské.

Drozd Jan v Dblní Suché.

Všech tedy v Pánu zesnulých údů, pokud od vydání lon-
ského podílu ředitelství oznámeni byli, jest 92, kteřížto zbož-
ným modlitbám živoucích se doporučují.

Modleme se: Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli,
uděl duším služebníkům a služebnic svých odpuštění všech
hříchův, aby prominutí, kterého sobě vždycky žádaly, pokor-
nými prosbami dosáhly. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim
svítí! Ať odpočívají v pokoji! Amen.

V. Milodary pro Dědictví Svatojanské r. 1907.

František Hakl v Nučicích z vděčnosti, že je již 50 let údem Dědictví	5 K
M. Mrkvička ve Vídni	4 K
Jos. Wollny, kaplan v Kravařích, dar 2 členů	6 K 06 h
Týž dar manželů Weczerekových	10 K
Úhrnem	<u>25 K 06 h</u>

VI. Příspěvky na velechram sv. Víta r. 1907.

František Hakl v Nučicích . . .

5 K.

VII. Návěští.

Letošní rok jest pro »Dědictví« naše z dvojí příčiny *památným*: počet *údu* přestoupil značně číslo **30 000** a *řadné číslo knih* překročilo již celé **sto**.

Z toho jest viděti jednak *oblubu*, kteréž »Dědictví« naše se těší, jednak i *rozsáhlá vydavatelská činnost* jeho.

Počet výtisků knih »Dědictvím« dosud rozšířených jest *obrovský*.

Letošní podíl nezůstává co do obsahu a objemu za podílem loňským. Krámská cena knih letos pro údy určených přesahuje **10 K!**

Aby »Dědictví« tolik a snad ještě více knih *údu* svým mohlo poskytovat, jest nutno, aby přistupovalo hojně *údu nových*.

Čím dříve kdo k Dědictví přistoupí, tím jest to pro něho výhodnější. Diplom Dědictví s členským lístkem jest krásným a vhodným *dárkem* do vínku, ke dni oddavek novomanželům; k primici novosvěcencům a k podobným příležitostem.

Proto přistupujtež hojně k Dědictví Svatojanskému!

Upozorňujeme, že vklad možno splatiti též ve dvou ročních lhůtách; menších splátek nelze přijímati. Kdo by měl v úmyslu vklad měsíčně po částkách spláceti, nechť si tím způsobem sám peníze strádá a pak aspoň splátku 10 K zašle. Jakmile kdo polovici vkladu splatí, obdrží podíl toho roku a některou knihu nádavkem.

Diplom a členský lístek obdrží nový člen teprve, když splatí **celý vklad**.*) Pak obdrží opět některé starší podíly nádavkem, (vyjma 4 svazky »Círky vítězné«, které noví členové obdrží za doplatek 8 K).

O další podíly musí se člen každoročně **sám hlásiti** v **knihkupectví**, které má na členském lístku označeno, **nikoli u ředitelství**, kteréž členům podílu nezasílá.

Vklady i peníze za knihy možno zapraviti **služním listem** poštovní spořitelny na šekové konto čís. 73.292.

*) Jednou pro vždy 20 K; za rod, školu, knihovnu, obec a pod. 40 K.

VIII. Knihy Svatojanského Dědictví.

(Viz na obálce!)

Objednati je lze v knihkupectví **B. Stýbla** v Praze—II., Václavské náměstí, neb v **Cyrillo-Methodějském knihkupectví** v Praze—I., Melantrichova ulice. Ředitelství samo též přijímá objednávky knih, ale vyřizuje je hromadně vždy až v několika dnech; **obratem pošty, jak se někdy žádá, nemůže knih zaslati.** Ředitelství samo opatří balení a dopravu zásilek na poštu nebo na dráhu; poštovné zapraví objednatel sám.

Při objednávce knih budiž příslušný obnos **předem** zapraven.

Knihy v seznamu neuvedené nejsou již na skladě.

V PRAZE, v prosinci 1907.

Dr. Jan Nep. Sedlák,
prelát arcijáhen u sv. Víta na hradě pražském,
ředitel Dědictví Svatojanského.

Dr. Antonín Podlaha,
kanovník u sv. Víta na hradě pražském,
redaktor Dědictví Svatojanského.

